

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله هفتم

پایه دهم

۱۴۰۴/دی/۲۶

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

رشته انسانی

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ و ۲ (درس ۱ تا ۳) صفحه ۹ تا ۶۳
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۶ و کارگاه تحلیل فصل دوم صفحه ۱۰ تا ۵۸
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۸ صفحه ۱ تا ۷۸
زبان عربی	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحه ۱ تا ۶۶
تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۸ صفحه ۱ تا ۷۹
جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۵ صفحه ۱ تا ۴۶
منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحه ۱ تا ۶۱
اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۷ صفحه ۱ تا ۸۰
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	—

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	مسعود شفیعی کارشناس علمی: علی شهرابی	مسعود شفیعی
علوم و فنون ادبی	مهدی نظری قهرودی کارشناس علمی: عماد فیض آبادی	مهدی نظری قهرودی
جامعه‌شناسی	الهام رضایی کارشناس علمی: روزینا رحمتی گوازی	فروغ نجمی تیموریان
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربان پور کارشناس علمی: محمدمهدی طاهری	اسرافیل قربان پور
تاریخ	عارف گلی‌وری کارشناس علمی: حبیبه محبی	عارف گلی‌وری
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - مریم صالحی کارشناس علمی: بهروز یحیی	مریم صالحی
منطق	نیما جواهری کارشناس علمی: نرگس مهدوی صفت	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی‌نیا کارشناس علمی: رضا احمدی زمانی	علی محسنی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرای، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.



Azmoon.kheilisabz.com



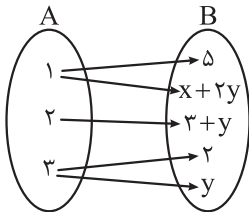
ریاضی و آمار دهم

۱- ریشه بزرگ‌تر معادله $6x^2 - 5x + 1 = 0$ کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $\frac{1}{3}$ (۳) $\frac{1}{4}$ (۴) $\frac{1}{6}$

۲- یک شمش داریم که نسبت وزن آهن خالص به وزن فولاد خالص آن، برابر ۴ است. این شمش را در کوره قرار می‌دهیم تا ذوب شود و سپس ۵۰ گرم فولاد و ۵ گرم آهن به آن اضافه می‌کنیم تا شمش جدیدی حاصل شود. می‌دانیم در شمش جدید، وزن آهن و فولاد با هم برابر است. در شمش اولیه چند گرم آهن وجود داشته است؟

- (۱) ۱۵ (۲) ۵۵ (۳) ۶۰ (۴) ۶۵



۳- در شکل مقابل، نمودار پیکانی تابع $f: A \rightarrow B$ رسم شده است. مقدار $f(2)$ کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) ۴ (۳) ۵ (۴) ۶

۴- تابع f با ضابطه $f(x) = \frac{x+1}{x-a}$ مفروض است. اگر $f(1) + f(2) = 2$ باشد، a کدام است؟

- (۱) -۱ (۲) ۱ (۳) $\frac{3}{2}$ (۴) -۱ یا $\frac{3}{2}$

۵- نمودار تابع خطی f از نقطه $(1, 4)$ می‌گذرد و $f(2) = 9$ است. ضابطه این تابع کدام است؟

- (۱) $f(x) = x + 3$ (۲) $f(x) = 2x + 2$ (۳) $f(x) = 4x - 1$ (۴) $f(x) = 5x - 1$

۶- نقاط متمایز $(1, 2a)$ ، $(-1, a)$ و $(a, 2)$ روی یک خط قرار دارند. مقدار a کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) -۴ (۳) -۱ (۴) ۱ و -۴

۷- تابع خطی f با ضابطه $f(x) = ax + b$ را در نظر بگیرید. اگر $f(2) = 5$ و $f(6) - f(4) = 6$ باشد، مقدار $f(1)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۵

۸- رابطه بین درجه دما برحسب سانتی‌گراد و فارنهایت به صورت $32 + \frac{9}{5}C^\circ = F^\circ$ است. اگر دمای جسمی 60° درجه سانتی‌گراد زیاد شده باشد، دمای آن برحسب فارنهایت چند درجه افزایش داشته است؟

- (۱) ۲۷ (۲) ۵۴ (۳) ۶۳ (۴) ۱۰۸

۹- تابع خطی f با ضابطه $f(y) = 2y + 4$ را در نظر بگیرید. دامنه این تابع به صورت $A = \{y \in \mathbb{R} \mid 1 \leq y < 4\}$ و برد آن به صورت $B = \{y \in \mathbb{R} \mid a \leq y < b\}$ است. مقدار $\frac{b}{a}$ کدام است؟

- (۱) $\frac{4}{3}$ (۲) $\frac{3}{2}$ (۳) ۲ (۴) $\frac{5}{2}$

۱۰- یک شرکت برای تولید x کالا، $C(x) = 5x + 80$ تومان هزینه می‌کند و هر کالا را ۱۰ تومان می‌فروشد. اگر تابع سود این شرکت $R(x) = ax + b$ باشد، مساحت مثلثی که خط به معادله $y = ax + b$ با محورهای مختصات می‌سازد، چه قدر است؟

- (۱) ۲۵۶ (۲) ۵۲۰ (۳) ۶۴۰ (۴) ۱۲۸۰

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱- کدام گزینه یکی از ویژگی‌های قلمرو زبانی ابیات زیر را بیان نمی‌کند؟

«الا یا خیمگی! خیمه فروهل
تبیره زن بزد طبل نخستین
نماز شام نزدیک است و امشب
ولیکن ماه دارد قصد بالا
که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل
شتربانان همی‌بندند محمل
مه و خورشید را بینم مقابل
فروشد آفتاب از کوه بابل»

(۱) کهنه و مهجور بودن برخی واژه‌ها در مقایسه با دوره‌های بعد

(۲) به کار بردن فعل‌های پیشوندی

(۳) وجود شبکه معنایی میان بعضی واژه‌ها

(۴) جان‌بخشی به ماه با بهره‌گیری از آرایه تشخیص

۱۲- در تحلیل بیت زیر، در مراحل «خوانش، شناسایی و استخراج نکات زبانی، ادبی یا فکری و نیز نتیجه‌گیری و تعیین نوع»،

کدام گزینه نادرست است؟

«فریاد از این ستم که ز غارتگر غمم شد خانه رفته و دلم از خانه رفته‌تر»

(۱) خوانش درست بیت این گونه است: فریاد از این ستم که ز غارتگر غمم / شد خانه، رفته و دلم از خانه، رفته‌تر

(۲) در قلمرو زبانی، در بیت واژه عربی به چشم می‌خورد.

(۳) در قلمرو فکری، شاعر (عاشق) از ستمی که بر او رفته، اظهار شکایت می‌کند.

(۴) در بخش تعیین نوع، «ادبیات تعلیمی» عنوان مناسبی برای نوع ادبی این بیت نیست.

۱۳- کدام گزینه اطلاعات نادرستی درباره تاریخ ادبیات قرن‌های اولیه هجری می‌دهد؟

(۱) «کسایی» در قصیده پندآموز، شیوه «ناصر خسرو» را ادامه داد.

(۲) نثر سامانی ساده بود و هنوز اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن رایج نشده بود.

(۳) اشعار کمی به زبان پهلوی باقی مانده و همان هم، دچار تحریف شده است.

(۴) شعر حکمی و اندرزی در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم به وجود آمد و بعدها در دوره سلجوقیان به پختگی رسید.

۱۴- کدام گزینه از ویژگی‌های شعر فارسی در قرن ۴ و نیمه اول قرن ۵ نیست؟

(۱) فکر و کلام ساده و روان

(۲) توجه به مفاهیم ذهنی به جای واقعیت بیرونی

(۳) نوآوری در ترکیب‌ها و آرایه‌های ادبی

(۴) تنوع در سبک توصیف

۱۵- در کدام گزینه «واج آرایی با صامت» برجستگی کم‌تری دارد؟

(۱) می‌دید اگر خسرو چو من رخسار آن شیرین‌دهن

می‌کند همچون کوه‌کن با نوک مژگان بیستون

(۲) هر راهرو که ره به حریم درش نبرد

مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت

(۳) گریه ابر بهار از دل پردرد من است

چهره زرد خزان از نفس سرد من است

(۴) تو را حکایت ما مختصر به گوش آید

که حال تشنه نمی‌دانی ای گل سیراب

۱۶- در کدام گزینه «واژه آرای» به چشم نمی خورد؟

- (۱) چنین است رسم جهان جهان
(۲) گل آن جهانی است نگنجد در این جهان
(۳) چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
(۴) آن کس که به دینار و درم خیر نیندوخت
- همی راز خویش از تو دارد نهان
در عالم خیال چه گنجد خیال گل؟
تو صنم نمی گذاری که مرا نماز باشد
سر عاقبت اندر سر دینار و درم کرد

۱۷- سجع در کدام گزینه از نظر موسیقایی ارزشمندتر است؟

- (۱) الهی، اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی دیدار تو درد و داغ است.
(۲) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
(۳) تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج و راحت.
(۴) پشت و پناه سپاه من بود؛ در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال.

۱۸- در کدام بیت نمونه‌ای از کاربرد آرایه «سجع» دیده نمی شود؟

- (۱) ای رستخیز ناگهان وی رحمت بی منتها
(۲) امروز خندان آمدی مفتاح زندان آمدی
(۳) خورشید را حاجب تویی اومید را واجب تویی
(۴) در سینه‌ها برخاسته اندیشه را آراسته
- ای آتشی افروخته در بیشه اندیشه‌ها
بر مستمندان آمدی چون بخشش و فضل خدا
مطلب تویی طالب تویی هم منتها هم مبتدا
هم خویش حاجت خواسته هم خویشتن کرده روا

۱۹- در همه گزینه‌ها، وزن و آهنگ بیت سبب القای بار حماسی در شعر شده است، به جز

- (۱) چو صف برکشیدند هر دو سپاه
(۲) بزد تیر بر چشم اسفندیار
(۳) مرا جود او تازه دارد همی
(۴) سرانشان به گرز گران کرد پست
- هوا شد بنفش و زمین شد سیاه
سیه شد جهان پیش آن نامدار
مگر جودش ابر است و من کشتزار
نشست از بر گاه جادوپرست

۲۰- بیت زیر، چه حس و فضایی در مخاطب پدید می آورد؟

- «یاری که دلم خستی، در بر رخ ما بستی»
(۱) غم و اندوه (۲) شادی و نشاط (۳) شک و تردید (۴) رشک و حسد
- غمخواره یاران شد، تا باد چنین بادا

۲۱- واج «و» در چند واژه با صدای صامت خوانده می شود؟

«توصیه - توانا - گیسو - تندرو - علوی - عبور - روزانه - شورا - ناو - موج»

- (۱) ۵ (۲) ۶ (۳) ۷ (۴) ۸

۲۲- کدام گزینه با نشانه‌های هجایی «UU-U-U-U-U-U-U-U» هم خوانی دارد؟

- (۱) لطیفه‌ای به میان آر و خوش بخندانش
(۲) هزار جهد بکردم که سر عشق بپوشم
(۳) گوشه ابروی توسست منزل جانم
(۴) تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او
- به نکته‌ای که دلش را بدان رضا باشد
نبود بر سر آتش می‌سرم که نجوشم
خوش‌تر از این گوشه پادشاه ندارد
زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند



۲۳- مفهوم بیت زیر از کدام گزینه دورتر است؟

«برو شادی کن ای یار دل‌افروز»

- (۱) چون عهده نمی‌شود کسی فردا را
- (۲) پیوند عمر بسته به مویی است هوش دار
- (۳) به می عمارت دل کن که این جهان خراب
- (۴) سبب شادی و غم چشم و لب توست چو هست

۲۴- کدام گزینه به مفهوم متفاوتی اشاره دارد؟

- (۱) چو قبله دگران شد بتی که من دارم
- (۲) شد دل‌آزده و آزرده دل از کوی تو رفت
- (۳) تا عهد تو درستم عهد همه بشکستم
- (۴) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند

۲۵- کدام گزینه با عبارت زیر ارتباط معنایی بیشتری دارد؟

«وقت را غنیمت دان آن قدر که بتوانی»

- (۱) ای حیات عاشقان در مردگی
- (۲) دست خویش از بهر کشتن بر کسی دیگر منه
- (۳) ای که پنجاه رفت و در خوابی
- (۴) بی عمر زنده‌ام من و این بس عجب مدار

غم فردا نشاید خورد امروز»

حالی خوش دار این دل پرسودا را
غمخوار خویش باش غم روزگار چیست؟
بر آن سر است که از خاک ما بسازد خشت
مرگ و روزی را شمشیر و کف میر سبب

اگر کشند مرا رو به آن نمی‌آرم
با دل پرگله از ناخوشی خوی تو رفت
بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان‌ها
از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم

حاصل از حیات ای جان این دم است تا دانی»

دل نیابی جز که در دل‌بردگی
می‌کشم در پای خود چندان که بتوانی مرا
مگر این پنج روز دریابی
روز فراق را که نهد در شمار عمر؟

جامعه‌شناسی دهم

۲۶- کدام گزینه در مورد «پیامد ارادی وابسته به دیگری»، «پدیده‌های اجتماعی» و «کنش اجتماعی درونی»، به ترتیب درست، نادرست و درست است؟

(۱) پاسخ‌دادن به سؤالات امتحان - فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. - حضور در کلاس زبان

(۲) حتماً انجام می‌شود. - به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند. - تصور رودخانه‌ای خروشان

(۳) مورد تشویق قرارگرفتن فردی که سیگار را ترک می‌کند. - از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی محسوس‌اند. - فکرکردن به دوست خود

(۴) ممکن است انجام بشود یا نشود. - در مواردی انسان آن‌ها را اصل قرار می‌دهد و رفع نیازها و تأمین سعادت او در حاشیه قرار می‌گیرد. - شرکت در کنکور سراسری

۲۷- پاسخ سؤالات به ترتیب زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

• گروه‌های کوچک و بزرگ چگونه شکل می‌گیرند؟

• میزان رشد طبیعی جمعیت، از چه طریق به دست می‌آید؟

• علت سالمندی جمعیت چیست؟

(۱) با وجود فرد فرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها - اختلاف بین دو عامل تعداد تولد و تعداد مرگ‌ومیر - عدم پذیرش مسئولیت والدگری

(۲) با اراده و اختیار و تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها - نرخ جایگزینی و اختلاف آن با سالمندی جمعیت - محدودشدن بُعد خانواده به خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند

(۳) با کنش‌های انسان - بالابودن تعداد تولد نسبت به مرگ‌ومیر - کاهش افراد ۱۴ ساله در جامعه

(۴) با مشارکت اجتماعی افراد - دو عامل تعداد تولد و تعداد مرگ‌ومیر و جمع آن‌ها - افزایش افراد بالای ۶۵ سال در جامعه

۲۸- کدام گزینه در مورد ویژگی جهان اجتماعی درست، ولی در مورد گستره جهان اجتماعی نادرست است؟

(۱) جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد. - ورود پدیده‌های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می‌شود.

(۲) جهان اجتماعی مانند یک موجود زنده، اعضای مختلفی دارد و این اعضا در ارتباط با هم از نوعی نظم برخوردارند. - با اطمینان کامل نمی‌توانیم بگوییم که پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند.

(۳) آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، نوعی آگاهی مشترک و عمومی نیست. - پدیده‌های ماوراءطبیعی نمی‌توانند در گستره جهان اجتماعی قرار بگیرند.

(۴) اعضای جهان اجتماعی حتی هنگامی که عضویت در آن را نپذیرند، به آن راه می‌یابند و نقشی را بر عهده می‌گیرند. - هر یک از موجوداتی که بیرون جهان اجتماعی قرار دارند به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، وارد جهان اجتماعی می‌شوند.

۲۹- کدام گزینه به ترتیب به سه پدیده «کلان و عینی» و «لایه‌های عمیق جهان اجتماعی» اشاره دارد؟

(۱) شرکت در آزمون تیزهوشان، ناقوس کلیسا و خاطرات سفر - با حذف آن‌ها جهان اجتماعی تداوم می‌یابد.

(۲) کنکور سراسری، ادبیات فارسی و بورس اوراق بهادار ایران - به آسانی تغییر می‌کنند.

(۳) صندوق بین‌المللی پول، سازمان ملل و مجلس شورای اسلامی - اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرومی‌ریزد.

(۴) سازمان همکاری شانگهای، آتش‌سوزی کشتی سانچی و علوم اجتماعی - نقش حیاتی و اساسی دارند.



۳۰- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

«ب»	مردم‌شناسان	«الف»	تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف
در جوامع ارگانیکی، تقسیم کار گسترده وجود دارد.	«ج»	وجود جهان‌های اجتماعی مختلف همچون غرب، اسلام، چین و هند	«د»

(۱) جهان‌های اجتماعی در عرض هم - جهان‌های اجتماعی در طول هم - مطالعه جوامع ساده و ابتدایی - تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد.

(۲) دیدگاه جامعه‌شناسانی مثل آگوست کنت - دیدگاه دورکیم - منتقد خودمداری فرهنگ غرب - تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجارها بازگردد.

(۳) جهان‌های اجتماعی متنوع - دیدگاه جامعه‌شناسان غربی - منتقد تصور ساده جوامع غربی از سایر فرهنگ‌ها - تفاوت‌هایی که به حوزه ارزش‌ها و هنجارها بازگردد.

(۴) جهان‌های اجتماعی در طول هم - جهان‌های اجتماعی متنوع - پی‌بردن به پیچیدگی و عمق فرهنگ‌های غیرغربی - تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی و عناصر محوری آن باشد.

۳۱- به ترتیب هر یک از عبارت‌های زیر به کدام جهان اشاره دارد؟

• هستی را فراتر از طبیعت می‌بیند.

• انسان را از تناول گیاهان و حیوانات منع می‌کند.

• دارای آگاهی مشترک و عمومی است.

• عناصر معنوی و مقدس را طرد می‌کند.

(۱) اساطیری - دینی - اجتماعی - سکولار

(۲) توحیدی - معنوی - متجدد - اساطیری

(۳) معنوی - اساطیری - اجتماعی - متجدد

(۴) دینی - توحیدی - فرهنگی - غرب

۳۲- به ترتیب هر یک از موارد زیر نشان‌دهنده چیست؟

• ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی در جوامع مختلف

• وجود امکان انحراف از حق و پذیرش باطل در جهان‌های اجتماعی

• عقاید و ارزش‌های اجتماعی از نظر جوامعی که علم را به علم تجربی محدود می‌کنند.

(۱) متغیربودن ارزش‌های حقیقی - متغیربودن حقایق در قلمرو واقعی جهان اجتماعی - می‌توانیم درست و غلط بودن آن‌ها را بشناسیم.

(۲) ورود آن‌ها به قلمرو واقعی - ثابت‌بودن حقایق در قلمرو آرمانی جهان اجتماعی - فقط می‌توانیم بودن یا نبودن آن‌ها را بشناسیم.

(۳) ثابت‌بودن ارزش‌های حقیقی - تغییر نکردن حق و باطل بر مدار بینش و گرایش افراد - می‌توانیم پیامدهای اجتماعی و سیاسی آن‌ها را بشناسیم.

(۴) ورود آن‌ها به قلمرو آرمانی - متغیربودن حقایق از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی - برای دآوری درباره آن‌ها راهی نداریم.

۳۳- مصداق «الف»، «ب» و «ج» در جدول زیر در کدام گزینه آمده است؟

نمونه	ویژگی هویت	اکتسابی	انتسابی	فردی	اجتماعی	ثابت	متغیر
«الف»	✓			✓			✓
«ب»			✓		✓	✓	
«ج»		✓			✓		✓

(۱) خوش‌خنده - زمان تولد - روستایی

(۲) کارمند منظم - مکان تولد - گروه خونی

(۳) دانش‌آموز - اثر انگشت - مسیحی

(۴) راستگو - ایرانی - معلم

۳۴- در بین عبارات‌های زیر، چند مورد بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

الف) رعایت نظافت در معابر عمومی در نیمه‌شب، کنش فردی است. احترام به قانون، حاصل کنش‌های اجتماعی انسان‌ها است.

ب) هویت هر جهان اجتماعی، براساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های کلان آن جهان اجتماعی شکل می‌گیرد. قواعد، هنجارها و آرمان‌های جهان اجتماعی متناسب با عقاید، نمادها و ارزش‌ها سامان می‌یابند.

ج) هر بخش از جهان اجتماعی که به لحاظ علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد، باطل است. بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مغایر با فطرت انسان باشد، حق است.

د) جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند. علمی را که از روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد.

ه) قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند. مرز آن‌ها براساس باور مردم تغییر می‌کند.

(۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) یک

۳۵- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر به کدام اصطلاح اشاره دارد؟

• افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.

• اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند.

• به‌کارگیری علوم تجربی و فناوری حاصل از آن

(۱) قلمرو آرمانی - خرده‌فرهنگ موافق - افول عقلانیت ذاتی

(۲) ارزش‌های اجتماعی - خرده‌فرهنگ‌ها - بسط و توسعه عقلانیت ابزاری

(۳) آرمان‌های اجتماعی - عقاید و ارزش‌ها - بسط و توسعه معنا و عقلانیت ذاتی

(۴) هنجارهای اجتماعی - ضد فرهنگ‌ها - افول عقلانیت ابزاری



عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۳۶-۴۳):

۳۶- ﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾:

- (۱) این امت شما امتی واحد است و قطعاً من پروردگارتان هستم، پس مرا پرستش کنید!
- (۲) به راستی این امت شماست، امتی یگانه و من پروردگار شما هستم، پس مرا پرستید!
- (۳) بی شک امت شما یگانه امتی است که من پروردگارشان هستم، پس پرستم کنید!
- (۴) بی گمان این است امت شما؛ امتی واحد، پس من که پروردگارتان هستم را عبادت می کنید!

۳۷- «قَبْلَ مَدِيرِ الْمَدْرَسَةِ اقْتِرَاحَ الطُّلَابِ فَتَعَاوَنُوا جَمِيعاً عَلَى الْعَمَلِ بِالْحَدِيثِ وَ الْمُحَافَظَةِ عَلَى الْمَرَافِقِ الْعَامَّةِ»:

- (۱) مدیر مدرسه پیشنهاد دانش آموزان را پذیرفت و همگی بر عمل به حدیث و نگهداری از تأسیسات عمومی همکاری کردند!
- (۲) قبل از مدیر مدرسه، دانش آموزان پیشنهاد دادند که همگی بر عمل کردن به حدیث و نگهداری از امکانات عمومی همکاری کنند!
- (۳) دانش آموزان پیشنهاد مدیر مدرسه را پذیرفتند و همگی بر عمل به حدیث همکاری کردند و از تأسیسات عمومی نگهداری کردند!
- (۴) مدیر مدرسه پیشنهاد دانش آموزان را قبول کرد و همه آن‌ها به حدیث عمل کردند و در محافظت از تأسیسات عمومی همدیگر را یاری کردند!

۳۸- «إِنَّ الْإِسْلَامَ يَحْتَرِمُ الْأَدْيَانَ الْإِلَهِيَّةَ لِذَلِكَ يَطْلُبُ مِنْ أَتْبَاعِهِ أَنْ لَا يَسُبُّوا مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَ الْكُفَّارِ!»:

- (۱) اسلام به همه ادیان الهی احترام می گذارد و از پیروانش می خواهد که معبودهای مشرکان و کفار را دشنام ندهند!
- (۲) دین های الهی مورد احترام اسلام هستند؛ بنابراین از پیروان خود می خواهد به خدایان مشرکان و کافران توهین نکنند!
- (۳) اسلام به دین های الهی احترام می گذارد، از این رو از پیروانش نمی خواهد که به معبودات مشرکان و کافران دشنام دهند!
- (۴) اسلام به ادیان الهی احترام می گذارد؛ بنابراین از پیروان خود می خواهد که به معبودهای مشرکان و کفار دشنام ندهند!

۳۹- «يَسْحَبُ الْأَعْصَارُ الْأَسْمَاكَ إِلَى السَّمَاءِ بِقُوَّةٍ وَ عِنْدَمَا يَقْدُ سُرْعَتَهُ، تَتَسَاقَطُ الْأَسْمَاكَ عَلَى الْأَرْضِ!»:

- (۱) گردباد نیرومند ماهی ها را به سوی آسمان می کشد و هنگامی که سرعتش را از دست می دهد، ماهی ها بر زمین می افتند!
- (۲) گردبادها ماهی ها را با نیرویی به آسمان می کشانند و هنگامی که سرعتشان از دست می رود، ماهی ها بر زمین می افتند!
- (۳) گردباد با نیرویی ماهی ها را به آسمان می کشد و هنگامی که سرعت خود را از دست می دهد، ماهی ها بر زمین می افتند!
- (۴) گردباد با نیروی خود ماهی ها را به آسمان می کشاند و هنگامی که سرعتش را از دست می داد، ماهی ها بر زمین می افتادند!

۴۰- عَيْنِ الْخَطَا:

- (۱) قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْحِكْمَةِ كَبَيْتٍ خَرِبٍ، قلبی که در آن چیزی از حکمت نیست مانند خانه ای خراب است،
- (۲) فَلَا تَمُوتُوا جَهَالًا؛ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَعْذِرُ عَلَى الْجَهْلِ! پس نادان نمیرید؛ زیرا خداوند عذرخواهی نادان را نمی خواهد!
- (۳) عَلَى كُلِّ مُوَاطِنٍ أَنْ يُحَافِظَ عَلَى ثُرَاتِ مَوْطِنِهِ وَ الْمَرَافِقِ الْعَامَّةِ: هر شهروندی باید از دارایی های وطن خود و تأسیسات عمومی نگهداری کند،

(۴) لِأَنَّهَا مِلْكٌ لِجَمِيعِ النَّاسِ وَ لَهَا قِيَمَةٌ وَطَنِيَّةٌ! زیرا این ها متعلق به همه مردم هستند و ارزش ملی دارند!

۴۱- عَيْنِ الصَّحِيح:

(۱) كُنْتُ لَا أَعْلَمُ أَنَّ ثَمَانِينَ فِي الْمِنَّةِ مِنْ مَوْجُودَاتِ الْعَالَمِ حَشَرَاتٌ: نَمِي دَانِسْتَم كِه هَشْتَاد دَرِصَد از مَوْجُودَاتِ جِهَانِ حَشَرَاتِ هَسْتَنْدَا!

(۲) صَارَتْ الْأَرْضُ بِالْمَطَرِ بَعْدَ اغْبَارِ خَصْرَةٍ: بَعْدَ از غِبَارِ آلودگی، باران زمین را سرسبز گردانید!

(۳) الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى دِيْمَائِهِمْ وَ أَمْوَالِهِمْ: مُؤْمِن كَسِی است که بر جان و اموال مردم امین است!

(۴) يَبْسُ النَّاسُ مِنَ مَعْرِفَةِ سِرِّ تِلْكَ الظَّاهِرَةِ الْعَجِيبَةِ: مردم از شناخت راز آن پدیده عجیب ناامید می‌شوند!

۴۲- «دو تیم از دانشمندان، افتادن ماهی‌ها از آسمان را مشاهده می‌کردند!»

(۱) كَانَ فَرِيقَانِ اثْنَانِ مِنَ الْعُلَمَاءِ شَاهِدًا تَسَاقُطِ الْأَسْمَاكِ مِنَ السَّمَاءِ!

(۲) الْفَرِيقُ الثَّانِي مِنَ الْعُلَمَاءِ كَانَا يُشَاهِدَانِ أَنَّ الْأَسْمَاكِ تَسَاقُطُ مِنَ السَّمَاءِ!

(۳) اثْنَانِ مِنَ أَفْرِقَةِ الْعُلَمَاءِ يُشَاهِدَانِ مِنَ السَّمَاءِ سُقُوطَ الْأَسْمَاكِ!

(۴) كَانَ فَرِيقَانِ مِنَ الْعُلَمَاءِ يُشَاهِدَانِ تَسَاقُطَ الْأَسْمَاكِ مِنَ السَّمَاءِ!

۴۳- عَيْنِ الْمُنَاسِبِ فِي الْمَفْهُومِ: «تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ!»

(۱) سهل باشد گر کنند افتادگان افتادگی مهربانی و تواضع از بزرگان خوش نماست

(۲) در تلمذ نزد هر استاد و صاحب‌نظری در تواضع بر روال نوکران می‌بایدش

(۳) تواضع پایۀ اقبال‌مندی‌ست به قدر خاکساری سربلندی‌ست

(۴) دوست می‌سازد تواضع دشمن دیرینه را خاکساری می‌کند جاروب گرد کینه را

● اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ: (۴۶ - ۴۴)

«تُعَدُّ الصِّينُ الْقَدِيمَةُ مِنْ مَهْدِ الْحَضَارَةِ فِي الْعَالَمِ. نَشَأَتْ هَذِهِ الْبِلَادُ عَلَى شَوَاطِي النِّهْرِ الْأَصْفَرِ الْخُصْبَةِ (حَاصِلْخِيز) فِي سَهْلٍ (دَشْت) شَمَالِ الصِّينِ. كَانَتْ أَوَّلُ سُلَالَةٍ حَاكِمَةٍ فِي هَذَا الْبَلَدِ هِيَ سُلَالَةُ «شِيَا» فِي الْقَرْنِ الْحَادِي وَ الْعِشْرِينَ قَبْلَ الْمِيلَادِ، وَ أَوَّلُ سُلَالَةٍ اتَّحَدَ الصِّينِ هِيَ سُلَالَةُ تَشِينْغَ عَامِ مِئَتَيْنِ وَ وَاحِدٍ وَ عِشْرِينَ مِيلَادِيًّا. أَكْثَرُ مِنْ أَلْفِ عَامٍ، إِعْتَمَدَ (مَبْتَنَى بُود) النِّظَامُ السِّيَاسِيَّ فِي الصِّينِ عَلَى الْمَلَكِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْوَرَاثِيَّةِ. أُطِيعَ (سِرِنْغُونْ شِد) بِالسُّلَالَةِ الْآخِرَةِ عَامَ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِئَةٍ وَ أَحَدَ عَشَرَ مِيلَادِيًّا مَعَ تَأْسِيسِ جُمْهُورِيَّةِ الصِّينِ بِقِيَادَةِ الْكُومِينْتَانْغِ. غَرِقَتِ الصِّينُ فِي بَحْرِ مِنَ الْحُرُوبِ الْأَهْلِيَّةِ وَ هُجُومِ الْيَابَانِ فِي النِّصْفِ الْأَوَّلِ مِنَ الْقَرْنِ الْعِشْرِينَ.»

۴۴- عَيْنِ الصَّحِيحِ حَسَبَ مَفْهُومِ النَّصِّ:

(۱) نَشَأَتْ حَضَارَةُ الصِّينِ بَعْدَ مِيلَادِ الْمَسِيحِ!

(۲) الْقَرِيبُ مِنْ أَلْفِ عَامٍ، كَانَتِ الصِّينُ تَحْتَ حُكْمِ مَلَكِي!

(۳) أَوَّلُ حُكُومَةٍ فِي الصِّينِ تَأَسَّسَتْ عَلَى يَدِ سُلَالَةِ تَشِينْغَ!

(۴) هَاجَمَتِ الْيَابَانُ الصِّينَ قَبْلَ عَامِ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِئَةٍ وَ خَمْسِينَ مِيلَادِيًّا!

۴۵- عَيْنِ الْخَطَا حَسَبَ النَّصِّ:

(۱) نَشَأَتِ الصِّينُ فِي سَهْلٍ جَافٍ وَ بِلَا مَاءٍ وَ بِلَا عُشْبٍ!

(۲) انْتَهَتْ الْمَلَكِيَّةُ فِي الصِّينِ فِي عَامِ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِئَةٍ وَ أَحَدَ عَشَرَ مِيلَادِيًّا!

(۳) اتَّحَدَ سُلَالَةُ تَشِينْغَ عَامِ مِئَتَيْنِ وَ وَاحِدٍ وَ عِشْرِينَ مِيلَادِيًّا!

(۴) قَادَ الْكُومِينْتَانْغَ جُمْهُورِيَّةَ الصِّينِ!



٤٦- عَيِّنِ الْخَطَأَ لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْيَنَةِ فِي النَّصِّ:

- (١) نَشَأَتْ: فعلٌ ماضٍ - مفردٌ مؤنَّثٌ غائبٌ - مُجرَّدٌ ثلاثيٌّ - مُتَعَدٌّ
 - (٢) إِعْتَمَدَ: فعلٌ لازمٌ - مزيدٌ ثلاثيٌّ - لَهُ حرفانِ زائدانِ: ا، ت
 - (٣) الْقَدِيمَةُ: اسمٌ على وزن «فَعِيلٌ» - مفردٌ مؤنَّثٌ - صفةٌ و موصوفه «الصَّيْنِ»
 - (٤) أَوَّلُ: اسمٌ على وزن «أَفْعَلٌ» - مفردٌ - مذكَّرٌ
- عَيِّنِ الْمُنَاسِبَ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ: (٤٧ - ٥٠)

٤٧- عَيِّنِ الْخَطَأَ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) مَنْ ذَا الَّذِي جَهَّزَهُ بِقُوَّةٍ مُفَكِّرَةٍ!
- (٢) كَانَتْ فَاطِمَةُ تَذْهَبُ لِإِعْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً قَلِيلًا!
- (٣) الصَّيْنِ أَوَّلُ دَوْلَةٍ فِي الْعَالَمِ اسْتَحْدِمَتْ نَقُودًا وَرَقِيَّةً!
- (٤) النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا!

٤٨- عَيِّنِ اسْمَ الْإِشَارَةِ لِلْجَمْعِ يُتْرَجَمُ مَفْرَدًا:

- (١) تَحَدَّثُ هَذِهِ الظَّاهِرَةُ مَرَّتَيْنِ فِي السَّنَةِ أحيانًا!
- (٢) هُوَ لَاءِ فَائِزَاتٍ فِي مُسَابَقَةِ الْمَدْرَسَةِ الْعِلْمِيَّةِ!
- (٣) لَا تَجْتَمِعُ هَاتَانِ الْخَصْلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَ الْكِبْدُ!
- (٤) هُوَ لَاءِ الْأَعْدَاءِ سَيَنْسَجِبُونَ مِنْ حُدُودِ بَلَدِنَا!

٤٩- عَيِّنِ الصَّحِيحَ عَنِ الْعَدَدِ وَالْمَعْدُودِ:

- (١) إِنَّ الزَّرَّافَةَ لَا تَنَامُ فِي الْيَوْمِ الْوَاحِدِ إِلَّا أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثِينَ دَقِيقَةً وَ عَلَى ثَلَاثِ مَرَاجِلَ!
- (٢) أَطْفَأَتْ سَمِيَّةُ أَحَدَ عَشَرَ مُكَيِّفًا وَ عَشْرَةَ مِصْبَاحًا!
- (٣) ذَهَبَتْ لِمُزَارَعَةِ الْإِمَامِ الرَّضَاءِ ثَامِنِ أَيْمَتِنَا (ع) مَرَّتَيْنِ اثْنَيْنِ!
- (٤) تَبَيَّارُ الْكَهْرَبَاءِ فِي رَابِعَةِ حُجَرَاتٍ مَقْطُوعٍ!

٥٠- عَيِّنِ الْفِعْلَ اللَّازِمَ حَسَبَ الْمَعْنَى:

- (١) زَانَهُ بِأَنْجُمٍ كَالدُّرَرِ الْمُنتَشِرَةِ!
- (٢) ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾
- (٣) حَيَّرَتْ هَذِهِ الظَّاهِرَةُ النَّاسَ سَنَوَاتٍ طَوِيلَةً فَمَا وَجَدُوا لَهَا جَوَابًا!
- (٤) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

تاریخ دهم

۵۱- مهم‌ترین تفاوت منابع دست اول و دست دوم در پژوهش‌های تاریخی چیست؟

- (۱) منابع دست دوم قدیمی‌تر و اصیل‌تر از منابع دست اول هستند.
- (۲) منابع دست اول هم‌زمان یا نزدیک به رویداد نوشته یا ساخته شده‌اند، در حالی که منابع دست دوم براساس منابع دست اول پدید می‌آیند.

- (۳) منابع دست اول معمولاً داستانی و افسانه‌ای هستند، در حالی که منابع دست دوم علمی و دقیق‌اند.
- (۴) منابع دست اول فقط به اسناد مکتوب محدود می‌شوند و منابع دست دوم شامل اشیای باستانی هستند.

۵۲- کدام یک از اقدامات مصریان باستان در حوزه گاه‌شماری، نشان‌دهنده دقت علمی آنان است؟

- (۱) تقسیم سال به دوازده ماه قمری بدون اصلاح کیبسه
- (۲) اضافه کردن هر چهار سال یک روز به سال، برای جبران عقب‌افتادن از سال حقیقی
- (۳) انتخاب مبدأ تقویم براساس به تخت نشستن پادشاهان
- (۴) تقسیم سال به ۳۶۵ روز بدون هیچ‌گونه اصلاح

۵۳- کدام موارد به نخستین گام از مراحل سه‌گانه کار باستان‌شناسان اشاره می‌کند؟

- (الف) در این مرحله، باستان‌شناسان از مطالب کتاب‌های تاریخی و سفرنامه‌ها بهره‌مند می‌شوند.
- (ب) با روش‌هایی مانند رادیو کربن سن آثار باستانی مختلف تخمین زده می‌شود.
- (ج) فناوری‌های جدید و پیشرفته‌ای مانند سامانه اطلاعات جغرافیایی به کمک باستان‌شناسان می‌آیند.
- (د) حساس‌ترین مرحله کار یک باستان‌شناس است که انجام درست آن نیازمند دانش و تجربه زیادی است.

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

۵۴- کدام گزینه به منابعی که مصریان به ترتیب در سرزمین خود و خارج از سرزمین خود از آن بهره‌مند بودند و در ساخت آثار از آن‌ها استفاده می‌کردند، اشاره دارد؟

- (۱) سنگ نمک و سنگ گچ - قلع و نقره
- (۲) سنگ نمک و سنگ گچ - مس و طلا
- (۳) سنگ آهک و سنگ خارا - قلع و نقره
- (۴) سنگ آهک و سنگ خارا - مس و طلا

۵۵- براساس کتاب درسی تاریخ (۱) کدام گزینه نقش آیین‌ها و مذاهب در هند باستان را به درستی توضیح می‌دهد؟

- (۱) مذهب تنها وسیله توجیه جنگ‌ها و کشورگشایی بود و هیچ‌گاه در زندگی اجتماعی مردم تأثیر نداشت.
- (۲) متولیان امور دینی، علاوه بر نقش آفرینی در وضع اعتقادی جامعه، در فرهنگ و سیاست نیز تأثیرگذار بودند.
- (۳) صرفاً برای برگزاری جشن‌ها کاربرد داشت و نقشی در سیاست و ساختار اجتماعی ایفا نمی‌کرد.
- (۴) در هند مانند روم، مذاهب هیچ سیستم پیچیده‌ای نداشتند و اغلب فاقد معابد یا مراسم رسمی بودند.

۵۶- محققی به پژوهش درباره چین در دوره سلسله هان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

- (۱) آیین بودا در دوره سلسله هان به چین راه یافت و جایگزین آیین کنفوسیوس و دیگر آیین‌های مورد پذیرش مردم چین شد.
- (۲) یکی از اقدام‌های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات بودا بود.
- (۳) سلسله هان با گسترش قلمرو خود از سمت جنوب و غرب، با کشورها و تمدن‌های دیگر از جمله ایران ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد.
- (۴) فرمانروایان هان به منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین، تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کردند و شبکه گسترده‌ای از جاده‌ها ساختند.

۵۷- مطابق نظر کتاب درسی تاریخ (۱)، سنگ‌نوشته‌های بیستون و کعبه زرتشت به ترتیب برای کدام رویدادهای تاریخی جزء منابع دست اول به شمار می‌روند؟

- (۱) دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ - جنگ‌های شاپور یکم با رومیان
- (۲) دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ - پیروزی‌های اردشیر بابکان
- (۳) دوران تثبیت فرمانروایی کوروش بزرگ - جنگ‌های شاپور یکم با رومیان
- (۴) دوران تثبیت فرمانروایی کوروش بزرگ - پیروزی‌های اردشیر بابکان

۵۸- کدام گزینه به یکی از دلایل حملات متعدد فرمانروایان بین‌النهرین به سرزمین ایلام اشاره دارد؟

- (۱) بهره‌مندی حکومت‌های بین‌النهرین از منابع طبیعی و معدنی فراوان
- (۲) دشمنی دیرینه مردمان ایلام با تمدن سومر و آکد و خدایانشان
- (۳) مشکلات مذهبی ناشی از پرستش خدایان جدید در منطقه ایلام
- (۴) نیازمند بودن سومری‌ها و آکدی‌ها به مواد خام منابع طبیعی و معدنی فلات ایران

۵۹- کدام گزینه مطلب درستی درباره وضعیت سیاسی تمدن ایلام باستان بیان می‌کند؟

- (۱) ارتباط‌های فرهنگی و دینی ایلام با مناطق فلات ایران و سرزمین‌های مجاور آن، مانند آسیای صغیر و هند، موجب شکل‌گیری ارتباط‌های تجاری شد.
- (۲) قلمرو ایلام بارها مورد هجوم سپاهیان بین‌النهرین قرار گرفت و ایلامیان بعد از هر حمله، استقلال خود را از دست دادند.
- (۳) حکومت و تمدن ایلام، همواره با همسایگان بین‌النهرینی خود مانند سومریان، آکدیان، بابلیان و آشوریان، ارتباط تنگاتنگ سیاسی، فرهنگی و تجاری داشت.
- (۴) حکومت ایلام، سرانجام پس از قرن‌ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر آشوریان در قرن ۵ ق. م. دچار انحطاط و فروپاشی شد.

۶۰- کدام گزینه به عبارت‌های درست اشاره می‌کند؟

- الف) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ هخامنشیان که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود.
- ب) سابقه حضور انسان در فلات ایران به طور دقیق روشن نیست.
- ج) قدمت ابزارهای سنگی یافت‌شده در بستر کشف‌رود را حدود ۱ میلیون سال تخمین زده‌اند.
- د) تا ۱۰ هزار سال پیش، نواحی پایکوهی و دشت‌های ایران، جولانگاه انسان‌هایی بوده که در پی شکار جانوران و گردآوری گیاهان خوراکی بوده‌اند.

- | | |
|-----------------|-----------------|
| (۱) «ب» - «د» | (۲) «ب» - «ج» |
| (۳) «الف» - «د» | (۴) «الف» - «ج» |

جغرافیای دهم

۶۱- با توجه به متن زیر، هر یک از پرسش‌های «الف»، «ب» و «ج» با کدام یک از عبارات موجود در گزینه‌ها مطابقت دارد؟
 «در پنجم فروردین ۱۳۹۸، بارندگی شدید همراه با تگرگ در شیراز آغاز شد و پس از حدود ۹۰ دقیقه، سیلی ناگهانی شهر را فراگرفت. طغیان رودخانه آب‌زنگی، ریزش آب از ارتفاعات و ساخت‌وسازهای غیراصولی در مسیر سیلاب از جمله دلایل اصلی این حادثه بودند. تبدیل دره طبیعی کنار دروازه‌قرآن به جاده و محدودکردن مسیر سیل با لوله‌گذاری، شدت خسارات را افزایش داد. این سیل با جان‌باختن ۲۱ نفر، زخمی‌شدن بیش از ۱۰۰ نفر و تخریب هزاران واحد شهری و روستایی همراه بود. هم‌چنین بیش از ۲۰۰ خودرو در جریان سیلاب گرفتار و واژگون شدند.»
 الف) چه کسانی در تشدید این حادثه نقش داشتند؟

ب) این حادثه در کجا رخ داده است؟

ج) زمینه‌های ایجاد این حادثه چه بوده است؟

۱) پرسش‌های «ب» و «الف» با مفاهیم اساسی دانش جغرافیا مرتبطاند و پاسخ پرسش «ج»، «بارندگی شدید همراه با تگرگ» است.

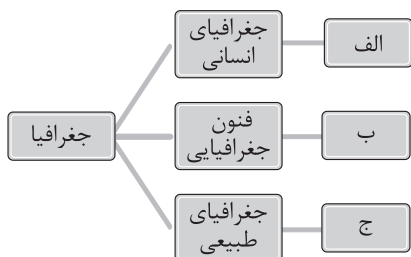
۲) پرسش «الف» به «رابطه متقابل انسان با محیط» اشاره دارد که در این متن، نشان‌دهنده نگاه سودجویانه انسان برای رسیدن به خواسته‌ها بوده است.

۳) پاسخ به سؤال «چه چیز» در متن نشان‌دهنده مفهوم «کل‌نگری» است که در خصوص سیل شیراز رعایت نشده است.

۴) پرسش «ب» با رکن اساسی جغرافیا سروکار دارد که در متن به آن اشاره شده، اما ماهیت پدیده بررسی نشده است.

۶۲- با توجه به شاخه‌های دانش جغرافیا و زیرشاخه‌های آن، به ترتیب عبارات کدام گزینه را می‌توان جایگزین موارد (الف)، (ب)

و (ج) در نمودار زیر کرد؟



۱) جمعیت‌شناسی - علوم فضایی - جغرافیای زیستی

۲) جغرافیای رفتاری - سنجش از دور - آب‌شناسی

۳) جغرافیای تاریخی - کارتوگرافی - آب‌وهواشناسی

۴) مطالعات روستایی - کارتوگرافی - هواشناسی

۶۳- با توجه به متن زیر که بخشی از یک تحقیق درباره گسترش مخاطرات در دامنه‌های کوهستانی البرز است، کدام

گزینه اطلاعات درستی در خصوص «سؤالات کلیدی جغرافیا» و «مراحل پژوهش علمی در جغرافیا» بیان می‌کند؟

«گسترش شهرهای اقتصادی مانند تهران و در پی آن، فعالیت‌هایی همچون احداث جاده‌ها، سدسازی، هدایت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها، توسعه کشاورزی و استخراج معادن در کوه‌های البرز، سبب ناپایداری در ناهمواری‌های این منطقه شده است. این فعالیت‌ها زمینه‌ساز وقوع مخاطراتی مانند ریزش و لغزش در دامنه‌ها، لرزش‌های خفیف و شدید و طغیان رودخانه‌ها بوده‌اند.»

۱) این متن پاسخی است به سؤال کلیدی جغرافیا در گام اول تحقیق که به بررسی سیر تکوین پدیده می‌پردازد و در عین حال، گام پایانی تحقیق علمی را کامل می‌کند.

۲) این متن پاسخی است به سؤال کلیدی جغرافیا در گام دوم تحقیق که بر ماهیت پدیده تمرکز دارد و هم‌زمان گام پایانی تحقیق را تکمیل می‌کند.

۳) این متن پاسخی است به سؤال کلیدی جغرافیا در گام اول تحقیق که به ماهیت پدیده می‌پردازد و در عین حال، گام دوم تحقیق علمی را کامل می‌کند.

۴) این متن پاسخی به سؤال کلیدی جغرافیا در گام دوم تحقیق است که به سیر تکوین پدیده اشاره دارد و به طور هم‌زمان گام دوم تحقیق علمی را کامل می‌کند.

۶۴- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

الف) دریای خزر ب) دریای عمان ج) خلیج فارس د) تنگه هرمز

(۱) «الف» بزرگ‌ترین دریاچه روی زمین است که بخشی از مرزهای دریایی ایران با همسایگان شمالی کشور را تشکیل می‌دهد و «ج» بزرگ‌ترین منبع انرژی نفت و گاز جهان است.

(۲) «د» آبراهه‌ای هلالی شکل و دروازه خروجی نفت خلیج فارس است و «ب» به دلیل مجاورت با آب‌های آزاد اقیانوس اطلس اهمیت اقتصادی بسیاری برای ایران دارد.

(۳) «ج» ۲۸ درصد از ذخایر نفت و ۶۶ درصد از ذخایر گاز طبیعی را داراست و «د» مهم‌ترین آبراهه راهبردی جهان است که دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند.

(۴) «ب» دارای سواحل با قابلیت دفاعی است و «الف» بزرگ‌ترین تأمین‌کننده خاویار جهان است و دسترسی ایران به بازار ۹۰۰ میلیون نفری آسیای میانه را فراهم می‌کند.

۶۵- کدام گزینه با موقعیت مطلق ایران مطابقت دارد؟

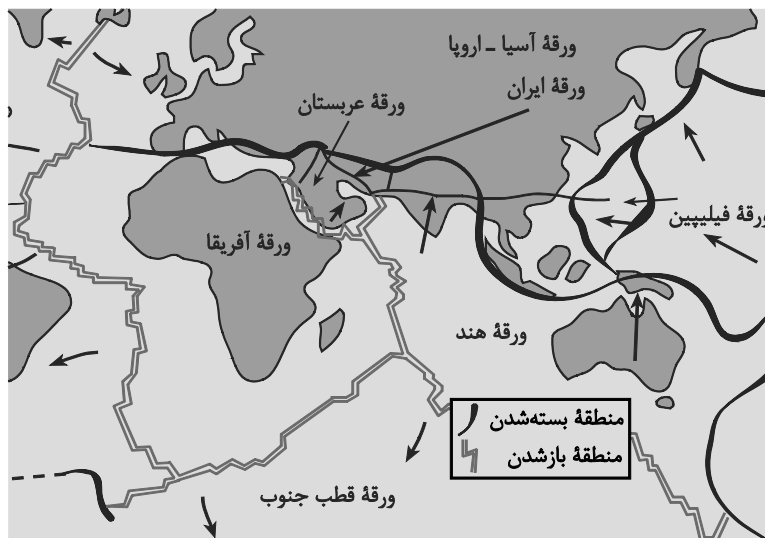
(۱) در شهرهای جنوبی ایران که به مدار استوا نزدیک‌ترند، زاویه تابش خورشید نزدیک به عمود است.

(۲) مناطق جنوبی ایران که نزدیک دریای عمان و خلیج فارس قرار دارند دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب‌اند.

(۳) مجاورت ایران با مدار رأس‌السرطان موجب گسترش عامل کم‌فشار جنب حاره‌ای به داخل کشور در فصل گرم می‌شود.

(۴) گستردگی ایران در عرض‌های جغرافیایی ۴۴ تا ۶۳ درجه شمالی موجب تنوع آب‌وهوایی کشور شده است.

۶۶- با توجه به شکل زیر، کدام گزینه درست است؟



(۱) این تصویر به روند تشکیل پدیده‌ای اشاره دارد که در آن، گنبدهای نمکی شکل گرفته تحت تأثیر عوامل بیرونی قابل مشاهده‌اند.

(۲) این تصویر به روند تشکیل پدیده‌ای اشاره دارد که در آن، گنبدهای نمکی شکل گرفته تحت تأثیر عوامل درونی قابل مشاهده‌اند.

(۳) این تصویر به پدیده‌ای اشاره دارد که رودهای آن در اثر تغییرات اقلیمی، از حالت منظم به وضعیتی نامنظم تبدیل شده‌اند.

(۴) این تصویر به پدیده‌ای اشاره دارد که رودهای آن به دلیل تغییرات اقلیمی، از حالت نامنظم به وضعیتی منظم تغییر یافته‌اند.

۶۷- با توجه به ارزش‌های اقتصادی دشت‌ها (۱) و جلگه‌ها (۲) و کوهستان (۳)، هر یک از عبارات زیر به کدام نواحی مرتبط می‌شود؟

الف) کشاورزی ب) ذخایر آب ج) وجود معادن د) گردشگری

(۱) عبارت «الف» میان هر سه مشترک است و عبارت «ب» فقط در (۲) و (۳) دیده می‌شود.

(۲) عبارت «د» میان هر سه مشترک است و عبارت «الف» از ویژگی‌های (۱) و (۲) است.

(۳) عبارت «ب» میان هر سه مشترک است و عبارت «الف» مختص (۱) و (۳) است.

(۴) عبارت «ج» میان هر سه مشترک است و عبارت «د» فقط در (۱) و (۲) مشاهده می‌شود.

۶۸- با توجه به موارد مشخص شده در تصویر زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟



(۱) (ب) منطقه کوهستانی آذربایجان را نشان می‌دهد که یکی از رشته‌کوه‌های آن طولانی‌ترین مرز ایران با ترکیه را تشکیل می‌دهد و در دوره سرد سال تحت تأثیر توده هوای مرطوب غربی قرار می‌گیرد.

(۲) (ج) به کوه‌های شرق و جنوب شرق اشاره دارد که در آن کوه‌های مینیاتوری متأثر از عوامل بیرونی قرار دارند و گاهی در تابستان‌ها تحت تأثیر توده هوای موسمی، باران‌های سیلابی را تجربه می‌کند.

(۳) (الف) به منطقه‌ای اشاره می‌کند که کوه‌های منفرد شمال خراسان همچون بینالود را در خود جای داده است و در فصل سرد سال تحت تأثیر توده هوایی که از سیبری می‌آید، سردی و خشکی هوا افزایش می‌یابد.

(۴) (د) به منطقه کوهستانی غرب کشور اشاره می‌کند که به دلیل امتداد شمال غربی - جنوب شرقی آن، دامنه‌های غربی آن رطوبت چندانی ندارند و توده هوای سودانی نیز موجب بارش در این مناطق نمی‌شود.

۶۹- موارد کدام گزینه به ترتیب جایگاه‌های «الف» تا «د» در جدول زیر را در خصوص مشخصات نواحی مختلف آب‌وهوایی ایران کامل می‌کند؟

ناحیه آب‌وهوایی	دما	بارندگی	پوشش گیاهی	رطوبت
«ب»	اختلاف دمای کم	—	—	—
—	«د»	—	فقیر	—
—	میانگین دمای پایین	«ج»	—	—
—	—	اندک	—	«الف»

(۱) تبخیر و تعرق زیاد - آب‌وهوای معتدل خزری - بارندگی اغلب به صورت برف - اعتدال دما در طول سال

(۲) رطوبت نسبی بالا - آب‌وهوای کوهستانی - بارندگی اغلب به صورت برف - میانگین دمای بالای سالیانه

(۳) رطوبت نسبی بالا - آب‌وهوای معتدل خزری - بارندگی زیاد در ارتفاعات - اختلاف شدید دما

(۴) تبخیر و تعرق زیاد - آب‌وهوای کوهستانی - بارندگی زیاد در ارتفاعات - میانگین دمای پایین



۷۰- درستی یا نادرستی هر یک از عبارتهای زیر در خصوص آبوهوا و تأثیر آن بر زندگی انسان، در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- از اردیبهشت تا مهر، شرایط به لحاظ میزان رطوبت، برای فعالیت‌های نظامی در مناطقی که کوه‌های علم‌کوه، سبلان و بزمان قرار دارند، مطلوب است.
- در شرایط عادی در لایه بالایی جو، با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دما حدوداً ۶ درجه سانتی‌گراد کاهش پیدا می‌کند.
- در ماه‌های سرد سال، به دلیل این‌که هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین ساکن می‌شود و لایه هوای گرمی روی آن قرار می‌گیرد، صعود هوا رخ نمی‌دهد.
- با توجه به تأثیر اقلیم بر معماری، استفاده از بادگیر و شکل گنبدی دادن به بناها مختص آبوهوای نواحی داخلی ایران است.

(۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۱) درست - نادرست - نادرست - درست

(۴) درست - نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست

منطق دهم

۷۱- کدام عبارت قابل پذیرش است؟

- (۱) منطق با توسعه قوانین حاکم بر ذهن به پیچیده‌تر شدن اندیشیدن انسان یاری می‌رساند.
- (۲) به کار بستن علم منطق نیازمند تمرین و ممارست است و به افزایش دقت ما در اندیشیدن یاری می‌رساند.
- (۳) ذهن انسان به طور طبیعی درست می‌اندیشد و مغالطات صرفاً در استدلال‌ها و تعاریف پیچیده رخ می‌دهند.
- (۴) از آن جایی که هدف منطق جلوگیری از خطای اندیشه است، منطق‌دانان به بررسی و دسته‌بندی همه مغالطات ذهن می‌پردازند.

۷۲- کدام عبارت درباره «تعریف» صحیح است؟

- (۱) در آن از تصورات معلوم و مجهول مخاطب استفاده می‌کنیم.
 - (۲) در قالب یک تصدیق تام با حکم خبری بیان می‌شود.
 - (۳) در پاسخ به چرایی یک پدیده و توضیح ذاتیات آن ارائه می‌شود.
 - (۴) در برخی موضوعات محل اختلاف نظر بین انسان‌ها واقع می‌شود.
- ۷۳- در کدام یک از گزینه‌های زیر «ابهام در مرجع ضمیر» دیده نمی‌شود؟

- (۱) سارا به مریم کتابی را که دوست داشت، امانت داد.
 - (۲) هنگامی که به سگ نگاه کرد، ترس در چشمانش موج می‌زد.
 - (۳) رضا به سعید گفت که در کارش موفق بوده است.
 - (۴) پدرش به او مأموریت داد که خانه را به فروش برساند.
- ۷۴- در مقابل کدام گزینه، مغالطه‌ای که ممکن است رخ دهد به درستی آمده است؟
- (۱) لیلا به زهرا گفت که معلم باسوادی دارد. (اشتراک لفظ)
 - (۲) من از یاری شما بسیار خوشحال شدم. (نگارش کلمات)
 - (۳) حکیم به محقق گفت که باید متن اصلی را بخواند. (نگارش کلمات)
 - (۴) مترجم گفت که مؤلف کتاب نظرش را تغییر داده است. (ابهام در مرجع ضمیر)

۷۵- در صورتی که مفهوم C اعم از دو مفهوم A و B باشد و بتوان صرفاً به برخی از مصادیق A وصف غیر B را نسبت داد، کدام عبارت ضرورتاً صحیح است؟

- (۱) صرفاً برخی از مصادیق غیر B می‌توانند دارای وصف غیر A باشند.
- (۲) مصادیق غیر C همگی نمی‌توانند دارای وصف غیر B باشند.
- (۳) می‌توان یک قضیه سالبه کلی با مفاهیم A و B تشکیل داد.
- (۴) هر دو مفهوم C و A به نوعی اعم از مصادیق غیر B هستند.

۷۶- در کدام گزینه، هر دو تعریف فاقد شرط جامعیت هستند؟

- (۱) جسم نامی: هر چیزی که جرم دارد - کتاب: مجموعه صفحاتی حاوی نوشته‌ها
- (۲) حرکت عرضی: تغییر رنگ یک جسم - حرکت وضعی: هر تغییری در حالت یک چیز
- (۳) جسم طبیعی: ماده‌ای که از چهار عنصر تشکیل شده - عرفان: انجام ریاضت‌ها و سلوک نفسانی
- (۴) علیت: رابطه‌ای که در آن یک چیز بعد چیزی دیگر می‌آید - شیمی: علم مطالعه جامدات و مایعات



۷۷- نوع هر یک از استدلال‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- از آن جایی که با حذف یک قطعه از ماشین کارکرد آن مختل می‌شود، اخراج بازیکن فوتبال به کل تیم صدمه می‌زند.
- بنا بر آمارهایی که در این سال‌ها ارائه شده‌اند، اکثر تصادفات جاده‌ای ناشی از سرعت غیرمجاز هستند.
- از آن جا که این چند روز شهر تعطیل است و اکثر مردم به مسافرت رفته‌اند، امروز در ساعت هفت این خیابان خلوت است.

(۱) استقرای تمثیلی - استقرای تعمیمی - استنتاج بهترین تبیین

(۲) استقرای تمثیلی - استقرای تعمیمی - استدلال قیاسی

(۳) استدلال قیاسی - استقرای تمثیلی - استنتاج بهترین تبیین

(۴) استقرای تمثیلی - استدلال قیاسی - استقرای تعمیمی

۷۸- در کدام گزینه نوع قضیهٔ حملی با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) وزن ماهی‌های این آکواریوم، بیشتر از سایر ماهیان است.
- (۲) منبع اصلی تأمین نور و انرژی برای حیات روی زمین، خورشید است.
- (۳) انسان در جست‌وجوی معنای زندگی و خوشبختی حقیقی است.
- (۴) بزرگ‌ترین انقلاب‌های تاریخ منجر به تغییراتی در ساختار قدرت شده‌اند.

۷۹- کدام عبارت صحیح است؟

- (۱) در بیت «دماغ نازکی دارم جراحت‌پرور عشقم / اگر بر بوی گل پا می‌نهم بر خار می‌افتد» یک قضیهٔ حملی و یک قضیهٔ شرطی یافت می‌شود.
- (۲) در عبارت «قضا ربطی دگر داده است با هم کفر و ایمان را»، یک قضیهٔ حملی دیده می‌شود که در آن «ربط‌دهنده» بر «قضا» حمل شده است.
- (۳) در عبارت «مکن سوی فلک مژگان بلند ای شمع ناقص‌پی»، می‌توان گفت که «بلندکردن» محمول قضیه است که به «مژگان» نسبت داده شده است.
- (۴) در مصراع اول بیت «کند یغما نگاه ناتوان او توانایی / به بستر بوی گل، زان نرگس بیمار می‌افتد» مفهوم «نگاه‌کننده» بر «توانایی» حمل شده است.

۸۰- نوع قضیهٔ محصوره در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- (۱) هر دم به خون دیده چه حاجت گریستن؟ (سالبهٔ کلی)
- (۲) پرتو آفتاب عالم‌گیر، بر دیوار خانه می‌افتد. (موجبهٔ کلی)
- (۳) نمی‌دزدد کس از لذات کاهش‌آفرین خود را (سالبهٔ جزئی)
- (۴) چند روزی نفسم در غم تو سخت شده است (موجبهٔ جزئی)



اقتصاد دهم

۸۱- منحنی مرز امکانات تولید (PPF) یک کشور کدام یک از موارد زیر را نشان می‌دهد؟

- (۱) مقدار تولید با توجه به منابع موجود
 - (۲) قیمت محصولات با توجه به مقدار عرضه و تقاضا
 - (۳) هزینه به کار رفته شده برای تولید دو کالا را نمایش می‌دهد.
 - (۴) مقدار خرید انجام شده از هر یک از محصولات بر روی محور Xها و Yها
- ۸۲- کدام مورد در رابطه با قرارداد گات درست است؟

- (۱) قراردادی است که کشور انگلستان در سال ۱۷۰۱ تصویب کرد و براساس آن واردات پوشاک ابریشمی از ایران، هند و چین را ممنوع کرد.
 - (۲) کشورهای آلمان و اروپای شرقی و ایالات متحده در جهت تقویت و حمایت از صنایع داخلی خود، تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی وضع کردند.
 - (۳) آمریکا، کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به قرارداد گات را امضا کردند.
 - (۴) ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان، قراردادی غیررسمی را امضا کردند که به نام قرارداد «گات» مشهور شد.
- ۸۳- کشور A و B فقط دو محصول روغن و پنیر را تولید می‌کنند. کشور A به ازای هر کیلو روغن که تولید می‌کند، از تولید ۵ کیلو پنیر صرف نظر می‌کند. کشور B به ازای هر کیلو روغن که تولید می‌کند، از تولید ۸ کیلو پنیر صرف نظر می‌کند. با توجه به اطلاعات ارائه شده، کشور A دارای کدام مزیت است؟

- (۱) مزیت نسبی در تولید پنیر
 - (۲) مزیت نسبی در تولید روغن
 - (۳) مزیت مطلق در تولید پنیر
 - (۴) مزیت مطلق در تولید روغن
- ۸۴- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر شخصی به اندازه سرمایه‌اش می‌باشد.
 - (۲) در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند.
 - (۳) شرکت تعاونی کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.
 - (۴) در شرکت‌های تعاونی افراد با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.
- ۸۵- درست یا نادرست بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

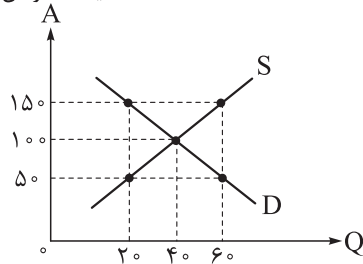
- (الف) راننده تاکسی که فقط راه‌های اصلی را بلد است و قصد یادگیری راه‌های فرعی را ندارد، از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری، ویژگی خودرأی بودن را دارد.
 - (ب) در بازار عوامل تولید، خانوارها خریدار و بنگاه‌ها فروشنده هستند.
 - (ج) هنگامی که در بازار با کمبود تقاضا مواجه هستیم، برخی از تولیدکنندگان از قیمت خود کم می‌کنند تا بتوانند با پیدا کردن مشتری، کالاهای بیشتری را بفروشند.
 - (د) نقاط خارج از منحنی مرز امکانات تولید، نقاط غیر قابل دستیابی هستند و هیچ زمانی نمی‌توانیم به این نقاط برسیم.
- (۱) الف / درست / ب / نادرست / ج / درست / د / نادرست
- (۲) الف / نادرست / ب / درست / ج / درست / د / درست
- (۳) الف / درست / ب / درست / ج / نادرست / د / نادرست
- (۴) الف / درست / ب / نادرست / ج / درست / د / درست

محل انجام محاسبات



۸۶- با توجه به نمودار زیر به ترتیب، میزان فزونی عرضه بر تقاضا و میزان درآمد در قیمت ۱۵۰ ریال کدام است؟

قیمت (تومان)



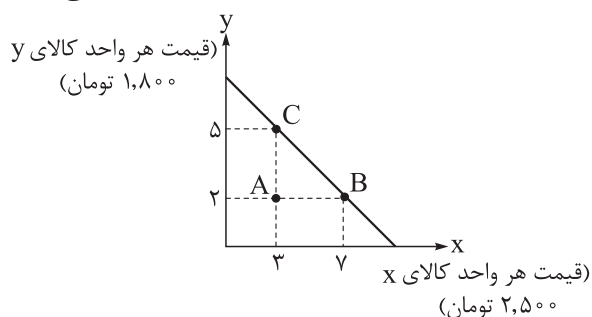
(۱) ۴۰ - ۳۰۰

(۲) ۲۰ - ۳۰۰

(۳) ۶۰ - ۹۰۰

(۴) ۴۰ - ۹۰۰

۸۷- قید بودجه فردی به صورت زیر رسم شده است. اگر او نقطه A را انتخاب کند، چه مقدار از بودجه خود را می تواند



پس انداز نماید؟

(۱) ۲۰,۰۰۰ تومان

(۲) ۵۰,۰۰۰ تومان

(۳) ۱۰,۰۰۰ تومان

(۴) ۱۷,۵۰۰ تومان

۸۸- تولید و فروش یک نوع یخچال در طی مراحل تولیدی چهارگانه، به ترتیب زیر است:

مرحله (۱): کارخانه ذوب فلزات، ورق فولاد را تهیه و به قیمت ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان به کارخانه پرس فولاد می فروشد.

مرحله (۲): کارخانه پرس فولاد، ورق فولاد را با دستگاه پرس تبدیل به درب و بدنه یخچال می کند و به قیمت ۶,۸۰۰,۰۰۰ تومان به کارخانه تولیدکننده یخچال می فروشد.

مرحله (۳): کارخانه تولید یخچال، بدنه و درب یخچال را دریافت و بعد از اتصال قطعات الکترونیکی، آن را تبدیل به یخچال کرده و با قیمت ۱۶,۷۰۰,۰۰۰ تومان به فروشگاه های لوازم خانگی توزیع می کند.

مرحله (۴): فروشندگان، یخچال را با قیمت ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ تومان به خریداران یخچال می فروشند. با توجه به این که نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد باشد:

الف) قیمت فروش یخچال به خریداران با احتساب مالیات بر ارزش افزوده کدام است؟

ب) مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در مرحله سوم کدام است؟

ج) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده کدام است؟

(۱) الف) ۱۹,۸۰۰,۰۰۰ / ب) ۱,۷۶۰,۰۰۰ / ج) ۳,۸۰۰,۰۰۰

(۲) الف) ۱۹,۸۰۰,۰۰۰ / ب) ۱,۶۷۰,۰۰۰ / ج) ۱,۸۰۰,۰۰۰

(۳) الف) ۱۹,۷۰۰,۰۰۰ / ب) ۱,۷۶۰,۰۰۰ / ج) ۱,۸۰۰,۰۰۰

(۴) الف) ۱۹,۷۶۰,۰۰۰ / ب) ۱,۷۶۰,۰۰۰ / ج) ۲,۸۰۰,۰۰۰

محل انجام محاسبات



۸۹- سه کشور ایران، مالزی و اندونزی به یک اندازه از نیروی کار، سرمایه و دانش فنی برخوردارند و همه عوامل تولیدشان را برای تولید سه کالای برنج، گندم و پوشاک به کار می‌گیرند. اگر جدول زیر میزان تولیدشده هر یک از کالاها باشد:

الف) به ترتیب ایران و اندونزی بهتر است در تولید کدام یک از کالاها تخصص و تمرکز یابند؟
ب) کدام گزینه در مورد مالزی صحیح نیست؟

کشور	کالاها	برنج	گندم	پوشاک
ایران		۱۶۰	۱۷۰	۱۵۰
مالزی		۱۰۰	۸۰	۹۰
اندونزی		۲۰۰	۲۶۰	۷۰

(۱) الف) پوشاک - گندم / ب) براساس اصل مزیت نسبی باید به تولید برنج پردازد.

(۲) الف) گندم - برنج و گندم / ب) براساس اصل مزیت مطلق باید به تولید گندم پردازد.

(۳) الف) برنج - گندم و پوشاک / ب) براساس اصل مزیت مطلق و نسبی باید به تولید گندم پردازد.

(۴) الف) پوشاک - گندم / ب) براساس اصل مزیت مطلق باید به تولید برنج پردازد.

۹۰- یک شرکت تولیدی، سالیانه ۱۰۰,۰۰۰ واحد کالا تولید می‌کند. اگر این شرکت سودی معادل ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان داشته باشد و با ۲۰ نفر کارمند و حقوق ماهانه هر کارمند ۵ میلیون تومان و هزینه مواد اولیه خریداری شده در طی سال معادل $\frac{2}{5}$ حقوق سالیانه و مجموع هزینه‌های برق، تلفن و عوارض ۱۵۰ میلیون تومان و اجاره سالیانه بنگاه معادل ۱۰۰ میلیون تومان باشد، قیمت هر واحد کالای تولیدشده چه قدر است؟

(۲) ۳۵,۰۰۰ تومان

(۱) ۳۰,۰۰۰ تومان

(۴) ۱۰,۰۰۰ تومان

(۳) ۲۰,۰۰۰ تومان

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.



azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.



آزمون‌های تشریحی خیلی سبز



۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی



پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی



باسح نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله هفتم

پایه دهم

۱۴۰۴/دی/۲۶

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

رشته انسانی

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور
تاریخ	عارف گلی وری
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - مریم صالحی
منطق	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی نیا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناس علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	علیرضا کاظمی بقا	علی شهبازی	شقایق راهبریان منصور زرکش پگاه نادری آسیابر
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	عماد فیض آبادی	طاها بهرادجم امیرمحمد شیرزاد مژده میرزایی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	یاسین ساعدی علی سلوکی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	پروانه حسینی فرد	سمانه ریحانی
تاریخ	عارف گلی وری	عارف گلی وری	عارف گلی وری	نگار کاتبی حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	سعید بهروزی فر	وجیهه صادقی مالواجردی بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری	نیما جواهری	کیانا زند مهر	محمد مهدی بادامه
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	رؤیا غفاری ساری قیه	ریحانه سادات هاشمی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور
مسئول پروژه: فرناز سلیمانی



آزمون آزمایشی خیلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی الهه صفری - زهرا صفری - فاطمه علی اکبری محیا غنی فرد - زهرا فرهادی مهر - نادره ناز آوری ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرایی	صدف امام - مریم حسین زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد مائده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل پور - دریا لطفی



ریشه بزرگ‌تر معادله $6x^2 - 5x + 1 = 0$ کدام است؟

$\frac{1}{6} (4)$

$\frac{1}{3} (3)$

$\frac{1}{2} (2)$

$1 (1)$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

درس Box

حل معادله درجه دوم به روش دلتا:

برای حل معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ابتدا دلتای معادله را از رابطه $\Delta = b^2 - 4ac$ به دست می‌آوریم و سپس برای به دست آوردن ریشه‌ها از رابطه زیر استفاده می‌کنیم:

$$x_1, x_2 = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ابتدا دلتای معادله را محاسبه می‌کنیم:

$$6x^2 - 5x + 1 = 0 \xrightarrow{a=6, b=-5, c=1} \Delta = (-5)^2 - 4(6)(1) = 1$$

گام دوم: حال ریشه‌ها را به دست می‌آوریم:

$$x_1, x_2 = \frac{-(-5) \pm \sqrt{1}}{2(6)} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = \frac{5+1}{12} = \frac{6}{12} = \frac{1}{2} \\ x_2 = \frac{5-1}{12} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3} \end{cases}$$

پس ریشه بزرگ‌تر معادله $x = \frac{1}{2}$ است.

یک شمش داریم که نسبت وزن آهن خالص به وزن فولاد خالص آن، برابر ۴ است. این شمش را در کوره قرار می‌دهیم تا ذوب شود و سپس ۵۰ گرم فولاد و ۵ گرم آهن به آن اضافه می‌کنیم تا شمش جدیدی حاصل شود. می‌دانیم در شمش جدید، وزن آهن و فولاد با هم برابر است. در شمش اولیه چند گرم آهن وجود داشته است؟

۱۵ (۱) ۵۵ (۲) ۶۰ (۳) ۶۵ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۳



Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن فولاد رو x و وزن آهن رو $4x$ بگیریم، بعدش معادله $4x + 5 = x + 50$ رو تشکیل بدین و اون رو حل کنیم.

گام اول: در شمش اولیه نسبت وزن آهن خالص به وزن فولاد خالص برابر ۴ است، پس اگر وزن فولاد را x در نظر بگیریم، وزن آهن $4x$ می‌شود.

$$x = \text{وزن فولاد}$$

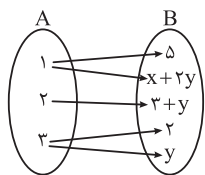
$$4x = \text{وزن آهن}$$

گام دوم: بعد از ذوب شدن شمش، ۵۰ گرم فولاد و ۵ گرم آهن به آن اضافه می‌کنیم، پس $x + 50$ گرم فولاد و $4x + 5$ گرم آهن خواهیم داشت. به گفته سؤال این مقادیر با هم برابرند؛ در نتیجه:

$$x + 50 = 4x + 5 \Rightarrow 3x = 45 \Rightarrow x = 15$$

گام سوم: در شمش اولیه، طبق گام اول $4x$ گرم آهن وجود داشته، حال x را جاگذاری می‌کنیم:

$$4x = 4(15) = 60$$



در شکل مقابل، نمودار پیکانی تابع $f: A \rightarrow B$ رسم شده است. مقدار $f(2)$ کدام است؟

۴ (۲)

۲ (۱)

۶ (۴)

۵ (۳)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

اگر یک رابطه از A به B را به صورت یک نمودار پیکانی نمایش دهیم، در صورتی تابع است که از هر عضو A فقط و فقط یک پیکان به اعضای B وارد شود.



پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: از ۳ دو پیکان به ۲ و y وارد شده، این دو مقدار باید برابر باشند، پس $y = 2$.

گام دوم: خواسته سؤال $f(2)$ است که برابر می‌شود با $y + 3$. y را در آن جاگذاری می‌کنیم:

$$f(2) = y + 3 \xrightarrow{y=2} f(2) = 2 + 3 = 5$$

۴ تابع f با ضابطه $f(x) = \frac{x+1}{x-a}$ مفروض است. اگر $f(1) + f(2) = 2$ باشد، a کدام است؟

- (۱) -1 (۲) 1
(۳) $\frac{3}{2}$ (۴) -1 یا $\frac{3}{2}$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۲



در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ اگر یکی از حالت‌های زیر را داشته باشیم، ریشه‌ها برابر می‌شوند با:

$$\underbrace{a+b+c=0}_{\text{جمع ضرایب برابر صفر شود.}} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = 1 \\ x_2 = \frac{c}{a} \end{cases}$$

$$\underbrace{a+c=b}_{\text{جمع اولی و آخری برابر شود با وسطی.}} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = -1 \\ x_2 = -\frac{c}{a} \end{cases}$$

گام اول: با جاگذاری $x=1$ و $x=2$ ، $f(1)$ و $f(2)$ را تشکیل می‌دهیم: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

$$f(1) = \frac{1+1}{1-a} = \frac{2}{1-a}$$

$$f(2) = \frac{2+1}{2-a} = \frac{3}{2-a}$$

گام دوم: حال با توجه به رابطه $f(1) + f(2) = 2$ خواهیم داشت:

$$f(1) + f(2) = 2 \Rightarrow \frac{2}{1-a} + \frac{3}{2-a} = 2 \xrightarrow{\text{مخرج مشترک}} \frac{2(2-a) + 3(1-a)}{(1-a)(2-a)} = 2 \Rightarrow \frac{7-5a}{a^2-3a+2} = 2$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 2a^2 - 6a + 4 = 7 - 5a \Rightarrow 2a^2 - a - 3 = 0 \xrightarrow{a+c=b} a = -1 \text{ یا } a = \frac{-(-3)}{2} = \frac{3}{2}$$

پس گزینه ۴ صحیح است.

۵ نمودار تابع خطی f از نقطه $(1, 4)$ می‌گذرد و $f(2) = 9$ است. ضابطه این تابع کدام است؟

$$f(x) = 2x + 2 \quad (2)$$

$$f(x) = x + 3 \quad (1)$$

$$f(x) = 5x - 1 \quad (4)$$

$$f(x) = 4x - 1 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

Hint

دستگاه دو معادله و دو مجهول $\begin{cases} a + b = 4 \\ 2a + b = 9 \end{cases}$ رو تشکیل بدین و حلش کنین، بعدش a و b رو توی ضابطه کلی تابع خطی، یعنی $f(x) = ax + b$ قرار بدین.

درس Box

تابع خطی:

ضابطه کلی تابع خطی به صورت $f(x) = ax + b$ است که در آن a شیب تابع خطی و b عرض از مبدأ آن است.

گام اول: می‌دانیم که ضابطه کلی تابع خطی به صورت $f(x) = ax + b$ است، این تابع از نقطه $(1, 4)$ می‌گذرد، پس $f(1) = 4$ و داریم:

$$f(1) = 4 \Rightarrow a(1) + b = 4 \Rightarrow a + b = 4 \quad (1)$$

گام دوم: هم‌چنین $f(2) = 9$ ، پس:

$$f(2) = 9 \Rightarrow a(2) + b = 9 \Rightarrow 2a + b = 9 \quad (2)$$

گام سوم: حال از (۱) و (۲) و حل دستگاه دو معادله و دو مجهول خواهیم داشت:

$$\begin{cases} a + b = 4 \\ 2a + b = 9 \end{cases} \Rightarrow a = 5, b = -1$$

پس ضابطه تابع به صورت $f(x) = 5x - 1$ است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نمودار تابع خطی f از نقطه $(1, 5)$ می‌گذرد و $f(2) = 8$ است. ضابطه آن را مشخص کنید.

(سؤال ۹ - امتحان نهایی فردار ۱۴۰۳)

امتحان نهایی

ریاضی و آمار

۶

نقاط متمایز $(1, 2a)$ ، $(-1, a)$ و $(a, 2)$ روی یک خط قرار دارند. مقدار a کدام است؟

۱ (۴) و -۴

۱ (۳) -

۲ (۴) -

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

اگر خطی از نقاط (x_1, y_1) و (x_2, y_2) عبور کند، آنگاه شیب خط از رابطه زیر به دست می آید:

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: با توجه به نقاط $(1, 2a)$ و $(-1, a)$ ، شیب خط را تشکیل می دهیم:

$$m = \frac{2a - a}{1 - (-1)} = \frac{a}{2}$$

گام دوم: حال این بار با توجه به نقاط $(-1, a)$ و $(a, 2)$ شیب را تشکیل می دهیم:

$$m = \frac{2 - a}{a + 1}$$

گام سوم: شیب های به دست آمده در دو گام قبلی با هم برابرند، پس:

$$\frac{2-a}{a+1} = \frac{a}{2} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 4 - 2a = a^2 + a \Rightarrow a^2 + 3a - 4 = 0 \xrightarrow{\text{جمع ضرایب صفر است.}} \begin{cases} a = 1 \times \\ a = -4 \checkmark \end{cases}$$

 $a = 1$ غیر قابل قبول است، چراکه در صورت سؤال گفته شده که نقاط متمایزند و اگر $a = 1$ ، آنگاه در صورت سؤال نقطه $(1, 2)$ تکراری می شود، پس $a = -4$ قابل قبول است.نقاط متمایز $(1, 3a)$ ، $(-1, a)$ و $(a, 3)$ روی یک خط قرار دارند. مقدار a کدام است؟

(سؤال ۵ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

۳ (۴)

۱ (۳)

۲ (۳) -

۱ (۲) -

کنکور

ریاضی و آمار

تابع خطی f با ضابطه $f(x) = ax + b$ را در نظر بگیرید. اگر $f(2) = 5$ و $f(6) - f(4) = 6$ باشد، مقدار $f(1)$ کدام است؟

۵ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: $f(6)$ و $f(4)$ را تشکیل می‌دهیم و در رابطه $f(6) - f(4) = 6$ جاگذاری می‌کنیم:

$$f(x) = ax + b \Rightarrow \begin{cases} f(6) = 6a + b \\ f(4) = 4a + b \end{cases}$$

$$f(6) - f(4) = 6 \Rightarrow (6a + b) - (4a + b) = 6 \Rightarrow 2a = 6 \Rightarrow a = 3$$

گام دوم: به گفته سؤال $f(2) = 5$ ، پس:

$$2a + b = 5 \xrightarrow{a=3} 2(3) + b = 5 \Rightarrow 6 + b = 5 \Rightarrow b = -1$$

پس ضابطه تابع خطی به صورت $f(x) = 3x - 1$ است.

گام سوم: مقدار $f(1)$ برابر می‌شود با:

$$f(x) = 3x - 1 \xrightarrow{x=1} f(1) = 3(1) - 1 = 2$$

۸

رابطه بین درجه دما برحسب سانتی گراد و فارنهایت به صورت $F^{\circ} = \frac{9}{5} C^{\circ} + 32$ است. اگر دمای جسمی 60° درجه سانتی گراد زیاد شده باشد، دمای آن برحسب فارنهایت چند درجه افزایش داشته است؟

۱۰۸ (۴)

۶۳ (۳)

۵۴ (۲)

۲۷ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رابطه داده شده یک رابطه خطی برحسب سانتی گراد است. شیب خط در این رابطه برابر $\frac{9}{5}$ است. برای این که میزان افزایش دما برحسب فارنهایت را به دست آوریم، کافی است میزان افزایش دما برحسب سانتی گراد، یعنی 60° را در $\frac{9}{5}$ ضرب کنیم:

$$\frac{9}{5} (60^{\circ}) = 108^{\circ}$$

پس 108° فارنهایت افزایش دما داشته ایم.

تابع خطی f با ضابطه $f(y) = 2y + 4$ را در نظر بگیرید. دامنه این تابع به صورت $A = \{y \in \mathbb{R} \mid 1 \leq y < 4\}$ و برد آن به صورت $B = \{y \in \mathbb{R} \mid a \leq y < b\}$ است. مقدار $\frac{b}{a}$ کدام است؟

$$\frac{5}{2} \quad (4)$$

$$2 \quad (3)$$

$$\frac{3}{2} \quad (2)$$

$$\frac{4}{3} \quad (1)$$

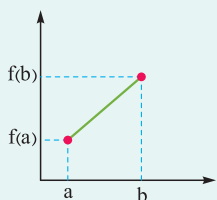
پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

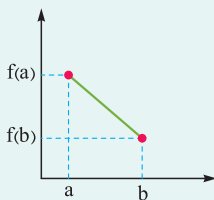
درس Box

دامنه و برد تابع خطی:

اگر $A = \{y \in \mathbb{R} \mid a \leq y \leq b\}$ دامنه یک تابع خطی باشد، آن گاه برد آن به یکی از دو صورت زیر است:



یا



$$\{y \in \mathbb{R} \mid f(a) \leq y \leq f(b)\}$$

$$\{y \in \mathbb{R} \mid f(b) \leq y \leq f(a)\}$$

گام اول: به گفته سؤال ابتدا و انتهای دامنه تابع خطی نقاط با طول $y = 1$ و $y = 4$ هستند. آن‌ها را در ضابطه $f(y) = 2y + 4$ جاگذاری می‌کنیم:

$$f(1) = 2(1) + 4 = 6$$

$$f(4) = 2(4) + 4 = 12$$

گام دوم: پس برد تابع به صورت $B = \{y \in \mathbb{R} \mid 6 \leq y < 12\}$ می‌شود و $a = 6$ و $b = 12$ ، پس خواسته سؤال که مقدار $\frac{b}{a}$ است، برابر می‌شود با:

$$\frac{b}{a} = \frac{12}{6} = 2$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ریاضی و آمار

۱۰

یک شرکت برای تولید x کالا، $C(x) = 5x + 80$ تومان هزینه می کند و هر کالا را ۱۰ تومان می فروشد. اگر تابع سود این شرکت $R(x) = ax + b$ باشد، مساحت مثلثی که خط به معادله $y = ax + b$ با محورهای مختصات می سازد،

چقدر است؟

۱۲۸۰ (۴)

۶۴۰ (۳)

۵۲۰ (۲)

۲۵۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

تابع سود حاصل از فروش x کالا به صورت زیر به دست می آید:

تابع هزینه - تابع درآمد = تابع سود

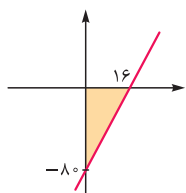
گام اول: درآمد حاصل از فروش x کالا به قیمت ۱۰ تومان برابر است با $10x$ ، تابع هزینه نیز برابر است با $5x + 80$ ؛ حال تابع سود که همان $R(x) = ax + b$ است، برابر می شود با:

$$10x - (5x + 80) = ax + b \Rightarrow 5x - 80 = ax + b \Rightarrow \begin{cases} a = 5 \\ b = -80 \end{cases}$$

پس $R(x) = 5x - 80$.گام دوم: عرض از مبدأ تابع برابر -80 است، محل برخورد تابع با محور x ها را پیدا می کنیم:

$$5x - 80 = 0 \Rightarrow 5x = 80 \Rightarrow x = 16$$

گام سوم: تابع به صورت زیر رسم می شود و مساحت قسمت خواسته شده برابر می شود با:



$$S_{\text{مثلث}} = \frac{16 \times 80}{2} = 640$$

کدام گزینه یکی از ویژگی‌های قلمرو زبانی ابیات زیر را بیان نمی‌کند؟

«الا یا خیمگی! خیمه فروهل
تیره‌زن بزد طبل نخستین
نماز شام نزدیک است و امشب
ولیکن ماه دارد قصد بالا
که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل
شتربانان همی‌بندند محمل
مه و خورشید را بینم مقابل
فروشد آفتاب از کوه بابل»

(۱) کهنه و مهجور بودن برخی واژه‌ها در مقایسه با دوره‌های بعد

(۲) به کار بردن فعل‌های پیشوندی

(۳) وجود شبکه معنایی میان بعضی واژه‌ها

(۴) جان‌بخشی به ماه با بهره‌گیری از آرایه تشخیص

مشاوره در چنین پرسش‌هایی، هم لازم است به قلمرو مورد سؤال (این‌جا: قلمرو زبانی) دقت کنید تا گزینه‌ها نشان‌دهنده قلمرو دیگری نباشند و هم این‌که در خود قلمرو مورد سؤال، موارد نوشته‌شده در گزینه‌ها درست باشد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

وجود آرایه‌های ادبی، از جمله آرایه تشخیص (جان‌بخشی)، در قلمرو ادبی مورد بررسی قرار می‌گیرد. برخی از ویژگی‌های زبانی

ابیات مورد سؤال:

● واژه‌های عربی نسبتاً کم هستند.

● برخی واژه‌ها در مقایسه با دوره‌های بعد کهنه و مهجور هستند؛ مانند خیمگی، تیره‌زن و فعل «فروهل»

● کاربرد فعل پیشوندی دیده می‌شود: فروهل و فروشد

● میان بعضی واژه‌ها شبکه معنایی وجود دارد: خیمگی و خیمه و منزل و پیشاهنگ / تیره‌زن و طبل و شتربانان و محمل / شام

و امشب / مه و خورشید / ماه و آفتاب

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در تحلیل بیت زیر، در مراحل «خوانش، شناسایی و استخراج نکات زبانی، ادبی یا فکری و نیز نتیجه‌گیری و تعیین نوع»، کدام گزینه نادرست است؟

«فریاد از این ستم که ز غارتگر غمم شد خانه رفته و دلم از خانه رفته‌تر»

- (۱) خوانش درست بیت این گونه است: فریاد از این ستم که ز غارتگر غمم / شد خانه، رفته و دلم از خانه، رفته‌تر
- (۲) در قلمرو زبانی، در بیت واژه عربی به چشم می‌خورد.
- (۳) در قلمرو فکری، شاعر (عاشق) از ستمی که بر او رفته، اظهار شکایت می‌کند.
- (۴) در بخش تعیین نوع، «ادبیات تعلیمی» عنوان مناسبی برای نوع ادبی این بیت نیست.

مشاوره سؤال، از دسته سؤالات کاربردی است؛ یعنی از حفظیات و عین مطالب کتاب درسی نمی‌پرسد، بلکه از ما می‌خواهد تا آموخته‌های کتاب درسی را در یک متن ادبی (مثلاً یک بیت) پیاده کنیم. راه پاسخ‌گویی به چنین سؤالاتی، تسلط بر مطالب کتاب درسی و آشنایی با شیوه استفاده از آن‌ها در تحلیل متون است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خوانش بیت، طوری که در گزینه (۱) آمده، یک اشکال مهم دارد و آن این‌که واژه‌های «رفته» و «رفته‌تر» که در مصراع دوم آمده‌اند، از مصدر «رُفتن» (به معنی جارو کردن) ساخته شده‌اند و نه از مصدر «رَفتن»؛ بنابراین، شیوه خوانش و حرکت‌گذاری آن‌ها در گزینه (۱) نادرست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): واژه‌های عربی در بیت: به تعبیری، غارت (در واژه «غارتگر»)، غم (در ترکیب «غمم»)

گزینه (۳): مفهوم بیت، شکایت عاشق از غم عشق و ستم و جفای معشوق است.

گزینه (۴): در ادبیات تعلیمی، موضوع متن، مطالبی مانند آموزه‌های اخلاقی و انسانی است. بیت موضوعی عاشقانه دارد و در دسته ادبیات تعلیمی جای نمی‌گیرد بلکه در دسته ادبیات غنایی است.



کدام گزینه اطلاعات نادرستی درباره تاریخ ادبیات قرن های اولیه هجری می دهد؟

- (۱) «کسایی» در قصیده پندآموز، شیوه «ناصرخسرو» را ادامه داد.
- (۲) نثر سامانی ساده بود و هنوز اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن رایج نشده بود.
- (۳) اشعار کمی به زبان پهلوی باقی مانده و همان هم، دچار تحریف شده است.
- (۴) شعر حکمی و اندرزی در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم به وجود آمد و بعدها در دوره سلجوقیان به پختگی رسید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درست برعکس چیزی که در گزینه (۱) آمده، کسایی پیش از ناصرخسرو می زیسته و ناصرخسرو، پیرو او در قصیده پندآموز است. سایر اطلاعات گزینه ها کاملاً درست هستند.

بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه (۲): ویژگی برجسته نثر سامانی سادگی آن است. در نثر این دوره، معمولاً اصطلاحات علمی و اشعار و امثال دیده نمی شود.
- گزینه (۳): در میان آثار پهلوی، تعداد کمی شعر به دست ما رسیده که البته از تحریف و تصرف به دور نمانده است.
- گزینه (۴): زمان آغاز شعر حکمی و اندرزی، سده های چهارم و اوایل پنجم است و زمان کمال و پختگی آن، دوران سلجوقیان است. دقت در جزئیات مطالب کتاب درسی، کلید اصلی پاسخ به این سؤال است. در گزینه (۱) جابه جایی نقش دو شخصیت ادبی (به عنوان پیشرو و پیرو) باعث شده معنی عبارت کاملاً تغییر کند.

گول نخوری ✗

با توجه به تاریخ ادبیات و سبک شناسی، چند مورد نادرست ذکر شده است؟ (سؤال ۲۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

- در آغاز قرن پنجم، بیشتر دانشمندان ایرانی به ضرورت، آثار خود را عربی می نوشتند.
- ابوعلی بلعمی هم زمان با ترجمه کتاب «تاریخ الرسل و الملوك» اطلاعات دیگری راجع به تاریخ ایران بر آن افزود.
- در عهد سامانی نثر مانند شعر پارسی رونق و رواجی نداشت؛ اما آوردن اصطلاحات علمی رایج شده بود.
- در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، مدح پادشاهان و رجال دربار جایگاه خود را پیدا کرد.
- امرای سامانی با تأکید به ضرورت تألیف به زبان فارسی دری، به هویتی مستقل دست پیدا کردند.

(۴) چهار

(۳) سه

(۲) دو

(۱) یک

۱۴ کدام گزینه از ویژگی‌های شعر فارسی در قرن ۴ و نیمه اول قرن ۵ نیست؟

- (۱) فکر و کلام ساده و روان
- (۲) توجه به مفاهیم ذهنی به جای واقعیت بیرونی
- (۳) نوآوری در ترکیب‌ها و آرایه‌های ادبی
- (۴) تنوع در سبک توصیف

مشاوره در این سؤال، در هر گزینه، بخشی از توضیحات و جملات کتاب درسی، در قالب یک عبارت چندکلمه‌ای آمده؛ در واقع، محتوا همان است و تنها شکل بیان آن، تغییر پیدا کرده. در این موارد، باید به مفهوم عبارت‌ها دقت کنید تا محتوای مربوط به آن را در کتاب درسی به خاطر بیاورید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برخلاف موضوع مورد اشاره در گزینه (۲)، در قرن ۴ و نیمه اول قرن ۵، شاعرها به واقعیت بیرونی نظر داشتند و مفاهیم ذهنی آن‌ها از حد تعالیم کلی اخلاقی فراتر نمی‌رفت.

گزینه‌های دیگر درباره ویژگی‌های شعر فارسی در قرن ۴ و نیمه اول قرن ۵ کاملاً درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): شاعر این دوره، فکر و خیال خود را همان‌طور که به خاطرش می‌رسید، بیان می‌کرد.

گزینه (۳): در این دوره ساختن ترکیب‌های جدید و استعاره‌ها و تشبیه‌های جالب مرسوم شد.

گزینه (۴): شاعران قرن ۴ و نیمه اول قرن ۵ در توصیف پدیده‌ها به سبک‌های مختلف مهارت پیدا کردند.

در کدام گزینه «واج آرای» برجستگی کم‌تری دارد؟

- ۱) می‌دید اگر خسرو چو من رخسار آن شیرین‌دهن
 ۲) هر راه‌رو که ره به حریم درش نبرد
 ۳) گریه ابر بهار از دل پردرد من است
 ۴) تو را حکایت ما مختصر به گوش آید
- می‌کند همچون کوه‌کن با نوک مژگان بیستون
 مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت
 چهره زرد خزان از نفس سرد من است
 که حال تشنه نمی‌دانی ای گل سیراب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: درس ۳

درس‌Box

واج آرای:

واج آرای تکرار صامت‌ها یا مصوت‌ها در کلام است. شکل شاعرانه و مفیدتر آن، این است که واج آرای را تکرار واج‌هایی بدانیم که تکرارشان گوش‌نواز باشد، اما در عمل و به‌ویژه در آزمون‌ها، این ویژگی ملاک نیست، بلکه صرف تکرار یک یا چند واج مورد نظر است و نه زیبایی و گوش‌نوازی آن‌ها. واج آرای زیرمجموعه بدیع لفظی است.

نمونه	تحلیل
قصور عقل کجا و قیاس قامت عشق سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند؟ افسوس که بی‌فایده فرسوده شدیم شاه شمشادقدان، خسرو شیرین‌دهنان ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند	تکرار مصوت «ا» و صامت «ق» تکرار صامت‌های «ج» و «م» و «ن» تکرار صامت‌های «ف» و «س» و «د» تکرار صامت‌های «ش» و «ن» و مصوت «ا» تکرار مصوت‌های «ئ» و «ی» و صامت «ن»
تو هر قبا که بدوزی به قد ادراک است همدم گل نمی‌شود یاد سمن نمی‌کند؟ وز داس سپهر سرنگون سوده شدیم که به مژگان شکند قلب همه صف‌شکنان تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری	

واج آرای در مصوت:

واج آرای همیشه در صامت‌ها اتفاق نمی‌افتد، بلکه تکرار مصوت‌ها هم می‌تواند واج آرای ایجاد کند. در بدیع لفظی، واج آرای صامت‌ها از مصوت‌ها محسوس‌تر است.

نمونه: خواب نوشین بامداد رحیل / بازدارد پیاده را ز سبیل

تحلیل: تکرار مصوت کوتاه «ی» در مصراع اول و مصوت بلند «ا»

در تشخیص آرایه واج آرای به دو نکته مهم توجه کن:

الف) برای طراح کنکور، فقط و فقط «تعداد» واج اهمیت دارد، نه زیبایی و گوش‌نوازی آن‌ها.

ب) مقایسه گزینه‌ها: تشخیص آشکاری و برجستگی واج آرای، و به دنبال آن، تشخیص گزینه درست، فقط با مقایسه گزینه‌ها به دست می‌آید. چه‌بسا بیتی که به عنوان یک نمونه زیبا از واج آرای معروف است، در سؤال کنار گذاشته شود و بیت دیگری دارای واج آرای برجسته معرفی شود، چنان‌که در آزمون سراسری نمونه داشته است.

در گزینه (۴) در مقایسه با گزینه‌های دیگر، تکرار صامت‌ها برجسته نیست. در سایر گزینه‌ها، یک یا چند واج، به طور برجسته تکرار شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تکرار صامت‌های «ن» (۱۰ بار)، «ر» (۵ بار) و «ک» (۴ بار)

گزینه (۲): تکرار صامت «ر» (۱۱ بار)

گزینه (۳): تکرار صامت «ر» (۸ بار)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه «واژه آرای» به چشم نمی‌خورد؟

- (۱) چنین است رسم جهان جهان
 (۲) گل آن جهانی است نگنجد در این جهان
 (۳) چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
 (۴) آن کس که به دینار و درم خیر نیندوخت
- همی راز خویش از تو دارد نهان
 در عالم خیال چه گنجد خیال گل؟
 تو صنم نمی‌گذاری که مرا نماز باشد
 سر عاقبت اندر سر دینار و درم کرد

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبش: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

می‌دانیم در واژه‌آرایی، واژه‌ها از نظر ظاهر و معنی دقیقاً تکرار می‌شوند. در گزینه (۱)، با توجه به مفهوم جمله اول، «جهان» اول، به معنی «دنیا» و «جهان» دوم به معنی «جهنده» است؛ بنابراین، دو واژه هم‌معنی نیستند و «تکرار» اتفاق نیفتاده و آرایه «واژه‌آرایی» دیده نمی‌شود. در گزینه‌های دیگر، برخی واژه‌ها تکرار شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): تکرار واژه‌های «گل» و «خیال»

گزینه (۳): تکرار واژه‌های «نماز»، «باشد»، «که» و «تو»

گزینه (۴): تکرار واژه‌های «دینار»، «درم» و «سر» (البته «سر» اول معنی حقیقی و «سر» دوم معنی مجازی دارد).

در بررسی آرایه «واژه‌آرایی» دقت کنید که ظاهر مشابه واژه‌ها شما را به اشتباه نیندازد. ممکن است دو واژه یکسان خوانده شوند، ولی معنی متفاوتی داشته باشند، همان‌طور که در گزینه (۱) می‌بینیم؛ همین‌طور ممکن است دو واژه حتی تلفظ یکسانی هم نداشته باشند. روشن است که واژه‌های مشابه را در بیت حرکت‌گذاری نمی‌کنند، بلکه با توجه به معنی و کارکرد این واژه‌ها، باید شیوه درست خواندن آن‌ها را به دست بیاوریم.

گول نخوری ✗

سجع در کدام گزینه از نظر موسیقایی ارزشمندتر است؟

- (۱) الهی، اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی دیدار تو درد و داغ است.
- (۲) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
- (۳) تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج و راحت.
- (۴) پشت و پناه سپاه من بود؛ در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال.

پاسخ: گزینه ۲

زیربمبث: درس ۶

درس Box

آرایه سجع:

سجع هم‌آهنگ‌بودن واژه‌های پایان جملات است در نثر (و گاهی در شعر). این هم‌آهنگی انواع و اندازه‌هایی دارد که براساس آن، سجع به سه نوع «متوازن، مطّرف و متوازی» تقسیم می‌شود:

● سجع متوازن:

دو واژه فقط «هم‌وزن» اند، یعنی تعداد هجاهایشان یکسان است.

مثال طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل.

● سجع مطّرف:

دو واژه فقط «هم‌پایان» اند، یعنی مصوّت و صامت پایانی آن‌ها یکسان است.

مثال محبّت را غایت نیست، از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.

● سجع متوازی:

دو واژه هم «هم‌آهنگ» و هم «هم‌پایان» اند.

مثال ارکان دولت پسندیدند و برادران به جان برنجیدند.

ارزش موسیقایی سجع:

از نظر ارزش موسیقایی، سجع متوازی بیشترین ارزش را در میان همه انواع سجع دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ برای پاسخ به سؤال، ابتدا باید ارزش موسیقایی انواع سجع را بدانیم که بر این اساس، سجع متوازی از نظر موسیقایی ارزشمندتر

از انواع دیگر سجع است؛ بعد، در گزینه‌ها به دنبال عبارتی بگردیم که سجع متوازی دارد.

در گزینه (۲) سجع میان دو واژه «رسیده» و «کشیده» از نوع متوازی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): چراغ و داغ: سجع مطّرف

گزینه (۳): سیاحت و راحت: سجع مطّرف

گزینه (۴): خار و خال: متوازن

(سؤال ۲۷ - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۳)

ارزش موسیقایی سجع در کدام عبارت بیشتر است؟

- (الف) الهی به شناخت تو زندگانیم، به نام تو آبادانیم.
- (ب) محبّت را غایت نیست، از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
- (ج) دو چیز محال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم.



در کدام بیت نمونه‌ای از کاربرد آرایه «سجع» دیده نمی‌شود؟

- (۱) ای رستخیز ناگهان وی رحمت بی‌منتها
(۲) امروز خندان آمدی مفتاح زندان آمدی
(۳) خورشید را حاجب تویی اومید را واجب تویی
(۴) در سینه‌ها برخاسته اندیشه را آراسته
- ای آتشی افروخته در بیشه اندیشه‌ها
بر مستمندان آمدی چون بخشش و فضل خدا
مطلب تویی طالب تویی هم منتها هم مبتدا
هم خویش حاجت خواسته هم خویشان کرده روا

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

سجع در شعر:

سجع بیشتر در متون نثر کاربرد دارد، اما نمونه‌هایی از سجع در شعر هم یافت می‌شود. سجع در شعر معمولاً هنگامی اتفاق می‌افتد که هر مصراع را به بخش‌های مساوی تقسیم کنیم و در پایان این بخش‌ها، واژه‌های مسجع بیاوریم. این واژه‌های مسجع باید با هم سجع متوازی یا مطرف داشته باشند؛ زیرا لازم است پایان این واژه‌ها یکسان باشد تا بتوانند نوعی «هم‌آهنگی» همانند واژه‌های قافیه به وجود بیاورند و سجع متوازن این ویژگی را ندارد.

مثال گفتم به نیرنگ و فسون * پنهان کنم ریش درون / پنهان نمی‌ماند که خون * بر آستانم می‌رود

نشانه «*» تقسیم مصراع‌ها به بخش‌های مساوی را نشان می‌دهد.

دقت کنید که گاهی پس از واژه‌های مسجع در میانه مصراع‌های اول و دوم (و پایان مصراع اول)، واژه یا واژه‌هایی تکراری می‌آید. این واژه‌ها همانند ردیف شعری، تکرار می‌شوند و واژه‌های مسجع قبل از آن‌ها قرار می‌گیرند.

بیت گزینه (۱)، بیت اول یک غزل است و تنها در پایان هر دو مصراع آن قافیه وجود دارد، اما واژه‌های مسجع در وسط هر مصراع دیده نمی‌شوند:

ای رستخیز ناگهان وی رحمت بی‌منتها / ای آتشی افروخته، در بیشه اندیشه‌ها

در گزینه‌های دیگر، هر مصراع به دو بخش مساوی تقسیم شده و در وسط آن‌ها (و همین‌طور در پایان مصراع اول) واژه‌های مسجع آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها

گزینه (۲): خندان، زندان، مستمندان

گزینه (۳): حاجب، واجب، طالب

گزینه (۴): برخاسته، آراسته، خواسته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در همهٔ گزینه‌ها، وزن و آهنگ بیت سبب القای بار حماسی در شعر شده است، به جز

- | | |
|---------------------------------|------------------------------|
| (۱) چو صف پرکشیدند هر دو سپاه | هوا شد بنفش و زمین شد سیاه |
| (۲) بزد تیر بر چشم اسفندیار | سیه شد جهان پیش آن نامدار |
| (۳) مرا جود او تازه دارد همی | مگر جودش ابر است و من کشتزار |
| (۴) سرانشان به گرز گران کرد پست | نشست از بر گاه جادوپرست |

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینهٔ (۳) شعر بار حماسی ندارد و با این که وزن این بیت، مشابه با سایر گزینه‌هایی است که بار حماسی دارند، نتوانسته فضای بیت را تبدیل به فضایی حماسی کند. مفهوم این بیت مدح و ستایش است و هیچ نشانه‌ای از حماسه ندارد. در سایر گزینه‌ها، موضوع شعر حماسه است و وزن و آهنگ کوتاه و کوبنده هم این فضا را تقویت کرده است. نشانه‌های حماسی بودن فضای بیت را در گزینه‌های دیگر ببینیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): توصیف صفا‌رایی دو سپاه و تیره‌شدن آسمان و زمین

گزینهٔ (۲): توصیف کشته‌شدن اسفندیار

گزینهٔ (۴): توصیف نابودکردن دشمنان با گرز

در القای بار معنایی به یک شعر، وزن به تنهایی تعیین‌کننده نیست، بلکه چندین عامل، از جمله واژه‌ها و تعبیر به کاررفته در متن، تأثیر دارند. در تشخیص فضای شعر، به کلیدواژه‌هایی که نشان‌دهندهٔ این فضا هستند دقت کنید.

تیزبازی

۲۰ بیت زیر، چه حس و فضایی در مخاطب پدید می‌آورد؟

«یاری که دلم خستی، در بر رخ ما بستی غمخواره یاران شد، تا باد چنین بادا»

(۱) غم و اندوه

(۲) شادی و نشاط

(۳) شک و تردید

(۴) رشک و حسد

مشاوره برای درک حس و فضایی که بیت در مخاطب پدید می‌آورد، باید ابتدا ببینیم شاعر هنگام سرودن شعر، چه حس و فضایی دارد. این موضوع را با دقت در واژه‌هایی که شاعر برای بیان احساس خود به کار می‌برد، می‌توان فهمید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مطابق با بیت، یاری که دل شاعر را «می‌خست» (زخمی می‌کرد) و در را به روی او «می‌بست»، حالا تبدیل به یاری «غمخواره» شده است. توصیف این اتفاق، نشانه شادی و نشاط شاعر است و همین احساس را به خواننده خود هم منتقل می‌کند؛ همین‌طور، شاعر با آوردن عبارت «تا باد چنین بادا» آرزو دارد که این شرایط همیشه ادامه پیدا کند و این نشان می‌دهد که از شرایط موجود خوشحال است. واژه‌های بیت و حس و فضای آن ارتباطی با گزینه‌های دیگر، یعنی «غم و اندوه»، «شک و تردید» یا «رشک و حسد» ندارد.

واج «و» در چند واژه با صدای صامت خوانده می‌شود؟

«توصیه – توانا – گیسو – تندرو – علوی – عبور – روزانه – شورا – ناو – موج»

۸ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

می‌دانید که در واج‌نویسی، «صدا»ها مهم‌اند و نه «حرف»ها. شکل نوشتاری حروف (مثلاً «و»، «ی» و «ه») هر طور که باشد، صدای آن است که تعیین می‌کند این کدام واج است؛ صامت است یا مصوت. به این نکته‌ها دقت کنید:

الف) انواع واج‌هایی را که با حرف «و» نوشته می‌شوند، با هم اشتباه نگیرید! مثلاً صامت «و» را با مصوت کوتاه «ُ» یا با مصوت بلند «و» یا با واو معدوله (که اصلاً خوانده نمی‌شود). این‌ها را مقایسه کنید:

خارج: خ / ُ و / ا / ر / ا / ج (و: صامت) خوان هشتم: خ / ا / ن / ا / ِ / ه / ا / ش / ا / ت / ا / م (و: معدوله)

خود (خویش): خ / ُ د (و: مصوت کوتاه ُ) خود (کلاه رزم): خ / و / د (و: مصوت بلند)

ب) واج‌هایی را که با حرف «ی» نوشته می‌شوند، با هم اشتباه نگیرید! مثلاً صامت «ی» را با مصوت بلند «ی». این‌ها را مقایسه کنید:

میل: م / ِ ی / ا / ل (ی: صامت)

بیدار: ب / ی / ا / د / ا / ر (ی: مصوت بلند)

ج) واج‌هایی را که با حرف «ه» نوشته می‌شوند، با هم اشتباه نگیرید! مثلاً صامت «ه» را با مصوت کوتاه «ه» («ه» غیرملفوظ). این‌ها را مقایسه کنید:

فرمانده: ف / ِ ا / ر / م / ا / ن / د / ا / ِ / ه (ه: صامت)

ستاره: س / ِ ا / ت / ا / ر / ا / ِ / ه (ه: مصوت کوتاه)

از میان حروف مختلفی که گاهی به صورت صامت و گاهی مصوت خوانده می‌شوند، این سؤال حرف «و» را مورد سؤال قرار داده و به گونه‌های مختلف تلفظ آن پرداخته است.

برای بررسی صامت یا مصوت بودن «و» واژه‌ها را به دقت واج‌نویسی می‌کنیم. پس از واج‌نویسی، متوجه می‌شویم که در هفت واژه حرف «و» صامت است:

توصیه: ت / ُ ا / ص / ا / ی / ِ / ِ * توانا: ت / ُ ا / ن / ا / ِ * تندرو: ت / ُ ا / د / ر / ا / ِ * (و)

علوی: ع / ِ ا / ل / ِ ا / ی * شورا: ش / ُ ا / ر / ا * ناو: ن / ا / ِ * موج: م / ُ ا / ج (و)

در سه واژه هم، «و» مصوت بلند است:

گیسو: گ / ی / ا / س / ا * عبور: ع / ُ ا / ب / ا * روزانه: ر / ُ ا / ز / ا / ن / ا / ِ

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۲ کدام گزینه با نشانه‌های هجایی «UU-U-U-UU-U-U» هم‌خوانی دارد؟

- (۱) لطیفه‌ای به میان آر و خوش بخندانش
(۲) هزار جهد بکردم که سرّ عشق بیوشم
(۳) گوشه ابروی توست منزل جانم
(۴) تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او
- به نکته‌ای که دلش را بدان رضا باشد
نبود بر سر آتش میسرم که نجوشم
خوش‌تر از این گوشه پادشاه ندارد
زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند

مشاوره علائم هجایی را براساس چیزی که خوانده می‌شود، می‌نویسیم و نه چیزی که نوشته می‌شود. با توجه به خوانش درست بیت، تقطیع درست و علائم هجایی متناسب با آن را به دست می‌آوریم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای به دست آوردن نشانه‌های هجایی بیت‌ها، کافی است در هر بیت، تنها یک مصراع را هجانویسی کنیم. با هجانویسی بیت‌ها متوجه می‌شویم که تنها گزینه (۲) با علائم هجایی مورد سؤال هم‌خوانی دارد:

هزار جهد بکردم که سرّ عشق بیوشم								نبود بر سر آتش میسرم که نجوشم							
ه	ز	ر	ج	د	پ	ک	د	س	ر	ع	ق	پ	ب	ش	م
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
نَ	ب	د	ب	سَ	رَ	آ	تَش	مُ	یَسَ	سَ	رَمَ	کَ	نَ	ج	ش
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفاعیلن				فعلاتن				مفاعیلن				فعلاتن			

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

UU-U-U-UU-U-U

گزینه (۳):

UU-U-U-U-U-U-U

گزینه (۴):

UU-U-U-UU-U-U-UU

مفهوم بیت زیر از کدام گزینه دورتر است؟

۲۳

غم فردا نشاید خورد امروز»

حالی خوش دار این دل پرسودا را

غمخوار خویش باش غم روزگار چیست؟

بر آن سر است که از خاک ما بسازد خشت

مرگ و روزی را شمشیر و کف میر سبب

«برو شادی کن ای یار دل‌افروز

(۱) چون عهده نمی‌شود کسی فردا را

(۲) پیوند عمر بسته به مویی است هوش دار

(۳) به می عمارت دل کن که این جهان خراب

(۴) سبب شادی و غم چشم و لب توست چو هست

مشاوره برای پاسخ درست و مطمئن به سؤالات قرابت معنایی، نشانه‌های مشترک میان بیت سؤال و گزینه درست را پیدا کنید. این نشانه‌ها لزوماً در کلمات و عبارات‌های مشترک یا مشابه وجود ندارند، بلکه در حقیقت، در پیام و مفهوم بیت‌ها پنهان‌اند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

مفهوم گزینه (۴): ستایش زیبایی‌های معشوق و اشاره به این که سبب همه شادی‌ها و غم‌ها اوست. / ستایش ممدوح و اشاره به این که او نسبت به دوستان بخشنده و نسبت به دشمنان نابودکننده است.

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: توصیه به خوش‌باشی و غم دنیای گذران را نخوردن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه به مفهوم متفاوتی اشاره دارد؟ ۲۴

اگر کشند مرا رو به آن نمی‌آرم
با دل پرگله از ناخوشی خوی تو رفت
بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان‌ها
از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم

(۱) چو قبله دگران شد بتی که من دارم
(۲) شد دل‌آزده و آزرده دل از کوی تو رفت
(۳) تا عهد تو دربستم عهد همه بشکستم
(۴) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند

مشاوره در این تیپ سؤال، بیت یا عبارتی در صورت سؤال وجود ندارد که با بررسی مفهوم آن، به دنبال مفهوم مشابهی در گزینه‌ها بگردیم. در این حالت، با خواندن دو سه گزینه، شباهت یا تفاوت آن‌ها را با هم به دست می‌آوریم و با بررسی همه گزینه‌ها تا آخر، گزینه متفاوت را پیدا می‌کنیم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم گزینه (۳): وفاداری عاشق و این که او معشوق را بر همه زیبارویان برتری می‌دهد.

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: رمیدگی عاشق از معشوق

در گزینه (۳)، جمله‌ها به روشنی مفهوم وفاداری را می‌رسانند: «عهد تو دربستم»، «عهد همه بشکستم»، «نقض همه پیمان‌ها»، اما

در گزینه‌های دیگر، عاشق از آزار معشوق خسته و دل‌زده است و تصمیم به ترک یار خود دارد.

کلیدواژه‌های نشان‌دهنده مفهوم را در گزینه‌های دیگر ببینیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

چو قبله دگران شد بتی که من دارم اگر کشند مرا رو به آن نمی‌آرم

گزینه (۲):

شد دل‌آزده و آزرده دل از کوی تو رفت با دل پرگله از ناخوشی خوی تو رفت

گزینه (۴):

دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم

۲۵

کدام گزینه با عبارت زیر ارتباط معنایی بیشتری دارد؟

- «وقت را غنیمت دان آن قدر که بتوانی»
 (۱) ای حیات عاشقان در مردگی
 (۲) دست خویش از بهر کشتن بر کسی دیگر منه
 (۳) ای که پنجاه رفت و در خوابی
 (۴) بی عمر زنده‌ام من و این بس عجب مدار
- حاصل از حیات ای جان این دم است تا دانی»
 دل نیابی جز که در دل‌بردگی
 می‌کشم در پای خود چندان که بتوانی مرا
 مگر این پنج روز دریابی
 روز فراق را که نهد در شمار عمر؟

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبسط: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم گزینه (۳): توصیه به غنیمت شمردن فرصت ارزشمند زندگی
 بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): زندگی عاشقان در رهاشدن از وجود خویش است.
 گزینه (۲): خون‌ریز بودن عشق و دوست‌داشتن ستم و جفای معشوق
 گزینه (۴): روزگار جدایی از یار، جزء عمر عاشق به شمار نمی‌آید.

گول‌نخوری ✗

در تشخیص مفهوم، واژه‌های کلیدی نقش مهمی دارند، اما دقت کنیم که گاهی همین واژه‌های کلیدی، ممکن است ما را به اشتباه بیندازند. در گزینه (۲) «توانستن» فعلی است که به یار نسبت داده شده و منظور این است که هرچه‌قدر می‌توانی مرا آزار بده و نابود کن، اما در بیت سؤال، «توانستن» به مخاطب عام (هر انسانی) نسبت داده شده و شاعر از خواننده شعر خود می‌خواهد که هرچه‌قدر می‌تواند، فرصت را غنیمت بشمارد.

۲۶

کدام گزینه در مورد «پیامد ارادی وابسته به دیگری»، «پدیده‌های اجتماعی» و «کنش اجتماعی درونی»، به ترتیب درست، نادرست و درست است؟

- (۱) پاسخ‌دادن به سؤالات امتحان - فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کند. - حضور در کلاس زبان
- (۲) حتماً انجام می‌شود. - به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند. - تصور رودخانه‌ای خروشان
- (۳) مورد تشویق قرار گرفتن فردی که سیگار را ترک می‌کند. - از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی محسوس‌اند. - فکر کردن به دوست خود
- (۴) ممکن است انجام بشود یا نشود. - در مواردی انسان آن‌ها را اصل قرار می‌دهد و رفع نیازها و تأمین سعادت او در حاشیه قرار می‌گیرد. - شرکت در کنکور سراسری

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبعض: درس‌های ۱ و ۲

درس‌Box

- در کنش اجتماعی آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.
- در کنش درونی مواردی مانند تخیل، فکر کردن یا تصمیم‌گرفتن که ذهنی و قابل دیدن نیستند، قرار می‌گیرد.
- به کنش اجتماعی و پیامدهای آن پدیده اجتماعی می‌گویند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): نادرست؛ کنش و پیامد ارادی وابسته به اراده خود کنشگر است. - درست - نادرست؛ کنش اجتماعی بیرونی است.
- گزینه (۲): نادرست؛ پیامدهای غیرارادی (طبیعی) این‌گونه هستند. - درست - نادرست؛ کنش فردی درونی است.
- گزینه (۳): درست - نادرست؛ از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند. - درست
- گزینه (۴): درست - درست - نادرست؛ کنش اجتماعی بیرونی است.

نکته

در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

کنکور

در کنش افراط در استفاده از فضای مجازی، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر»، «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری» کدام است؟

(سؤال ۵۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) ترک یا معتاد شدن به آن - آسیب و بیماری روانی - پنهان کردن کنش از دیگران
- (۲) کاهش استفاده از فضای مجازی - آسیب‌زدن به خود - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن
- (۳) دوری از آسیب‌های ناشی از آن - معتاد شدن به آن - توصیه به کاهش استفاده از فضای مجازی
- (۴) آسیب و بیماری جسمی و روانی - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن - فاصله گرفتن دیگران از فرد

پاسخ سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- گروه‌های کوچک و بزرگ چگونه شکل می‌گیرند؟
- میزان رشد طبیعی جمعیت، از چه طریق به دست می‌آید؟
- علت سالمندی جمعیت چیست؟

- (۱) با وجود فرد فرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها - اختلاف بین دو عامل تعداد تولد و تعداد مرگ‌ومیر - عدم پذیرش مسئولیت والدگری
- (۲) با اراده و اختیار و تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها - نرخ جایگزینی و اختلاف آن با سالمندی جمعیت - محدودشدن بُعد خانواده به خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند
- (۳) با کنش‌های انسان - بالابودن تعداد تولد نسبت به مرگ‌ومیر - کاهش افراد ۰ تا ۱۴ ساله در جامعه
- (۴) با مشارکت اجتماعی افراد - دو عامل تعداد تولد و تعداد مرگ‌ومیر و جمع آن‌ها - افزایش افراد بالای ۶۵ سال در جامعه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گروه‌های کوچک مانند محله، روستا، شهر و ... و گروه‌های بزرگ مانند، جامعه، کشور و ... با وجود فرد فرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها، شکل می‌گیرند و دوام می‌آورند.
- میزان رشد طبیعی جمعیت، از دو عامل «تعداد تولد» و «تعداد مرگ‌ومیر» و اختلاف بین آن‌ها به دست می‌آید.
- عدم پذیرش مسئولیت والدگری و محدودشدن بُعد خانواده به خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند پدیده «سالمندی جمعیت» را در پی خواهد داشت.



- شاخص سالمندی جمعیت از افزایش نسبت سالمندان در جمعیت و به بیانی دیگر، کاهش نسبت افراد ۰ تا ۱۴ ساله و افزایش نسبت افراد ۶۰ تا ۶۵ سال و بالاتر خبر می‌دهد. مطالعات نشان می‌دهد که جمعیت ایران ما به سوی سالمندی می‌رود.
- اگر میزان تولد از تعداد مرگ‌ومیر افراد بیشتر باشد، رشد طبیعی جمعیت مثبت است و اگر میزان مرگ‌ومیر افراد افزایش پیدا کند، شاخص رشد جمعیت منفی است.

۲۸

کدام گزینه در مورد ویژگی جهان اجتماعی درست، ولی در مورد گستره جهان اجتماعی نادرست است؟

- (۱) جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد. - ورود پدیده‌های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می‌شود.
- (۲) جهان اجتماعی مانند یک موجود زنده، اعضای مختلفی دارد و این اعضا در ارتباط با هم از نوعی نظم برخوردارند. - با اطمینان کامل نمی‌توانیم بگوییم که پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند.
- (۳) آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، نوعی آگاهی مشترک و عمومی نیست. - پدیده‌های ماوراءطبیعی نمی‌توانند در گستره جهان اجتماعی قرار بگیرند.
- (۴) اعضای جهان اجتماعی حتی هنگامی که عضویت در آن را نپذیرند، به آن راه می‌یابند و نقشی را بر عهده می‌گیرند. - هر یک از موجوداتی که بیرون جهان اجتماعی قرار دارند به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، وارد جهان اجتماعی می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست - درست

گزینه (۲): درست - نادرست؛ با اطمینان کامل می‌توانیم بگوییم که پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند.

گزینه (۳): نادرست؛ آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست. - نادرست؛ پدیده‌های ماوراءطبیعی نیز به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان دارند، می‌توانند در گستره جهان اجتماعی قرار بگیرند.

گزینه (۴): نادرست؛ اعضای جهان اجتماعی تنها هنگامی که عضویت در آن را بپذیرند، به آن راه می‌یابند و نقشی را برعهده می‌گیرند. - درست

هر یک از موجوداتی که بیرون جهان اجتماعی هستند و موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.

نکته

(سؤال ۱۲ (قسمت الف) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف) چرا موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی می‌توانند در گستره جهان اجتماعی قرار بگیرند؟

امتحان نهایی

کدام گزینه به ترتیب به سه پدیده «کلان و عینی» و «لایه‌های عمیق جهان اجتماعی» اشاره دارد؟

- (۱) شرکت در آزمون تیزهوشان، ناقوس کلیسا و خاطرات سفر - با حذف آن‌ها جهان اجتماعی تداوم می‌یابد.
- (۲) کنکور سراسری، ادبیات فارسی و بورس اوراق بهادار ایران - به آسانی تغییر می‌کنند.
- (۳) صندوق بین‌المللی پول، سازمان ملل و مجلس شورای اسلامی - اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرومی‌ریزد.
- (۴) سازمان همکاری شانگهای، آتش‌سوزی کشتی سانچی و علوم اجتماعی - نقش حیاتی و اساسی دارند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- صندوق بین‌المللی پول، سازمان ملل و مجلس شورای اسلامی، هر سه پدیده‌های عینی و کلان هستند.
- به بخش‌هایی که تأثیر تعیین‌کننده بر جهان اجتماعی دارند، «لایه‌های عمیق» گفته می‌شود. این لایه‌ها (عقاید و ارزش‌ها) نقش حیاتی و اساسی دارند، به آسانی تغییر نمی‌کنند و اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرو می‌ریزد.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۱): خرد و عینی، خرد و عینی، خرد و ذهنی - نادرست؛ مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی است.
- گزینه (۲): کلان و عینی، کلان و ذهنی، کلان و عینی - نادرست؛ مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی است.
- گزینه (۴): کلان و عینی، کلان و عینی، کلان و ذهنی - درست

نکته

- عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی ← عقاید کلانی که بر ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارند.
- عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی ← باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان، جایگاه انسان در آن و تفسیرشان از زندگی و مرگ خود

۳۰ در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف	«الف»	مردم‌شناسان	«ب»
«د»	وجود جهان‌های اجتماعی مختلف همچون غرب، اسلام، چین و هند	«ج»	در جوامع ارگانیکی، تقسیم کار گسترده وجود دارد.

- ۱) جهان‌های اجتماعی در عرض هم - جهان‌های اجتماعی در طول هم - مطالعه جوامع ساده و ابتدایی - تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد.
- ۲) دیدگاه جامعه‌شناسانی مثل آگوست کنت - دیدگاه دورکیم - منتقد خودمندی فرهنگ غرب - تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجارها بازگردد.
- ۳) جهان‌های اجتماعی متنوع - دیدگاه جامعه‌شناسان غربی - منتقد تصور ساده جوامع غربی از سایر فرهنگ‌ها - تفاوت‌هایی که به حوزه ارزش‌ها و هنجارها بازگردد.
- ۴) جهان‌های اجتماعی در طول هم - جهان‌های اجتماعی متنوع - پی‌بردن به پیچیدگی و عمق فرهنگ‌های غیرغربی - تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی و عناصر محوری آن باشد.

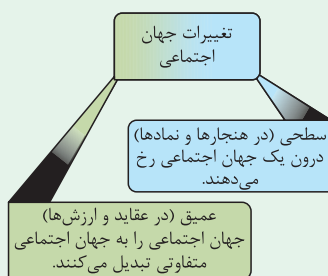
پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) وجود جهان‌های اجتماعی مختلف همچون غرب، اسلام، چین و هند ← جهان‌های اجتماعی متنوع با دیدگاه جهان‌های اجتماعی در عرض هم (رد گزینه‌های (۲) و (۴))
- ب) در جوامع مکانیکی تقسیم کار اجتماعی شکل نگرفته است یا در حد ساده و ابتدایی است، مانند تقسیم کار سنی و جنسی در جوامع ارگانیکی، تقسیم کار گسترده وجود دارد. ← دیدگاه دورکیم یا جامعه‌شناسان طرفدار دیدگاه طولی و تک‌خطی (رد گزینه (۴))
- ج) مردم‌شناسان ← به مطالعه جوامع ساده و ابتدایی می‌پرداختند. وقتی مردم‌شناسان بنا به وظیفه حرفه‌ای خود، با فرهنگ‌های غیرغربی مواجه شدند، به پیچیدگی و عمق آن‌ها و اشتباه جامعه‌شناسان غربی پی بردند. از این رو، یکی از مهم‌ترین انتقادات به خودمندی فرهنگ غرب و تصور ساده آن از سایر فرهنگ‌ها را مردم‌شناسان مطرح کردند. (همه گزینه‌ها در این بخش درست هستند)
- د) تفاوت میان جهان‌های اجتماعی مختلف ← تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردند. (رد گزینه‌های (۲) و (۳))



نکته

به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر به کدام جهان اشاره دارد؟

- هستی را فراتر از طبیعت می‌بیند.
 - انسان را از تناول گیاهان و حیوانات منع می‌کند.
 - دارای آگاهی مشترک و عمومی است.
 - عناصر معنوی و مقدس را طرد می‌کند.
- (۱) اساطیری - دینی - اجتماعی - سکولار
(۲) توحیدی - معنوی - متجدد - اساطیری
(۳) معنوی - اساطیری - اجتماعی - متجدد
(۴) دینی - توحیدی - فرهنگی - غرب

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- هستی را فراتر از طبیعت می‌بیند. ← جهان معنوی (اساطیری و توحیدی)
- انسان را از تناول گیاهان و حیوانات منع می‌کند. ← جهان اساطیری
- دارای آگاهی مشترک و عمومی است. ← جهان اجتماعی (فرهنگی)
- عناصر معنوی و مقدس را طرد می‌کند. ← جهان متجدد (غرب معاصر یا سکولار)

نکته

• جهان اساطیری، طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌های آنها می‌بیند و با طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت، امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد. منع انسان از تناول گیاهان و حیوانات، نمونه‌ای از این محدودیت‌هاست.

• در جهان متجدد جهان صرفاً از مواد و موجودات خامی ساخته شده است که همه در اختیار و کنترل بشر هستند، به وسیله او به کار گرفته می‌شوند، دگرگون می‌شوند، به مصرف می‌رسند و هیچ‌گونه قداستی ندارند.

به ترتیب هر یک از موارد زیر نشان‌دهنده چیست؟

- ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی در جوامع مختلف
 - وجود امکان انحراف از حق و پذیرش باطل در جهان‌های اجتماعی
 - عقاید و ارزش‌های اجتماعی از نظر جوامعی که علم را به علم تجربی محدود می‌کنند.
- (۱) متغیر بودن ارزش‌های حقیقی - متغیر بودن حقایق در قلمرو واقعی جهان اجتماعی - می‌توانیم درست و غلط بودن آن‌ها را بشناسیم.
- (۲) ورود آن‌ها به قلمرو واقعی - ثابت بودن حقایق در قلمرو آرمانی جهان اجتماعی - فقط می‌توانیم بودن یا نبودن آن‌ها را بشناسیم.
- (۳) ثابت بودن ارزش‌های حقیقی - تغییر نکردن حق و باطل بر مدار بینش و گرایش افراد - می‌توانیم پیامدهای اجتماعی و سیاسی آن‌ها را بشناسیم.
- (۴) ورود آن‌ها به قلمرو آرمانی - متغیر بودن حقایق از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی - برای داوری درباره آن‌ها راهی نداریم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند. (رد سایر گزینه‌ها)
- حقایق هرچند خود ثابت‌اند؛ ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند؛ یعنی برای جهان‌های اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد.
- از نظر جوامعی که علم را به علم تجربی محدود می‌کنند، عقاید و ارزش‌های اجتماعی، پدیده‌هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی پدید می‌آیند و ما فقط می‌توانیم بودن یا نبودن این ارزش‌ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آن‌ها را بشناسیم و برای داوری درباره درست و غلط بودن یا حق و باطل بودن آن‌ها راهی نداریم. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))
- اگر جوامع حقایق را نشناسند و به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند، از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند.
- قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و مرز آن‌ها براساس عمل مردم تغییر می‌کند.



مصادق «الف»، «ب» و «ج» در جدول زیر در کدام گزینه آمده است؟

۳۳

ویژگی هویت	اکتسابی	انتسابی	فردی	اجتماعی	ثابت	متغیر
نمونه						
«الف»	✓		✓			✓
«ب»		✓		✓	✓	
«ج»	✓			✓		✓

(۲) کارمند منظم - مکان تولد - گروه خونی

(۱) خوش‌خنده - زمان تولد - روستایی

(۴) راستگو - ایرانی - معلم

(۳) دانش‌آموز - اثر انگشت - مسیحی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

بعضی ویژگی‌ها هستند که در به دست آوردن آن‌ها نقشی نداریم، اما می‌توانیم با تلاش و کوشش خود، آن‌ها را تغییر دهیم، مانند منزلتی که از طریق خانواده‌مان به دست می‌آوریم و با کنش‌هایمان آن را تغییر می‌دهیم.

بررسی موارد:

الف) هویت اکتسابی، فردی و متغیر ← خوش‌خنده، کارمند منظم، راستگو (رد گزینه (۳))

ب) هویت انتسابی، اجتماعی و ثابت ← مکان تولد، ایرانی، روستایی (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

ج) هویت اکتسابی، اجتماعی و متغیر ← مسیحی، معلم (رد گزینه‌های (۱) و (۲))

در عبارت‌های دوقسمتی مثل «کارمند منظم» همیشه عبارت دوم، یعنی صفت را به عنوان ویژگی هویت در نظر بگیرید. در این تست، کارمند بودن ویژگی اجتماعی و منظم بودن ویژگی فردی است، اما با در نظر گرفتن صفت، باید این هویت را اکتسابی، فردی و متغیر بدانیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

درس‌Box

در بین عبارت‌های زیر، چند مورد بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

(الف) رعایت نظافت در معابر عمومی در نیمه‌شب، کنش فردی است. احترام به قانون، حاصل کنش‌های اجتماعی انسان‌ها است.

(ب) هویت هر جهان اجتماعی، براساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های کلان آن جهان اجتماعی شکل می‌گیرد. قواعد، هنجارها و آرمان‌های جهان اجتماعی متناسب با عقاید، نمادها و ارزش‌ها سامان می‌یابند.

(ج) هر بخش از جهان اجتماعی که به لحاظ علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد، باطل است. بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مغایر با فطرت انسان باشد، حق است.

(د) جهان متجدّد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند. علمی را که از روش‌های فراطربری (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد.

(ه) قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند. مرز آن‌ها براساس باور مردم تغییر می‌کند.

(۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) یک

مشاوره این مدل تست برای اولین بار در کنکور ۱۴۰۴ آمده است. انتظار می‌رود از این به بعد در آزمون‌ها و کنکورهای آینده شاهد استفاده بیشتر از این مدل تست باشیم. از آنجایی که عبارت‌ها طولانی است و وقت زیادی از آزمون را می‌گیرد، باید با تمرکز بر کلیدواژه‌ها و با دقت مضاعف پاسخ دهید. اما اگر بلد نیستید، از آن هوشمندانه بگذرید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۶، ۷ و ۸

سه عبارت «ب»، «ج» و «ه» قسمت اولشان درست و قسمت دوم آن‌ها نادرست است.

بررسی عبارت‌ها:

(الف) نادرست؛ رعایت نظافت در معابر عمومی در نیمه‌شب، کنش اجتماعی است. - نادرست؛ احترام به قانون یک کنش اجتماعی است.

(ب) درست - نادرست؛ قواعد، هنجارها و نمادهای جهان اجتماعی متناسب با عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها سامان می‌یابند.

(ج) درست - نادرست؛ بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد، حق است.

(د) درست - درست

(ه) درست - نادرست؛ مرز آن‌ها براساس عمل مردم تغییر می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۳۵

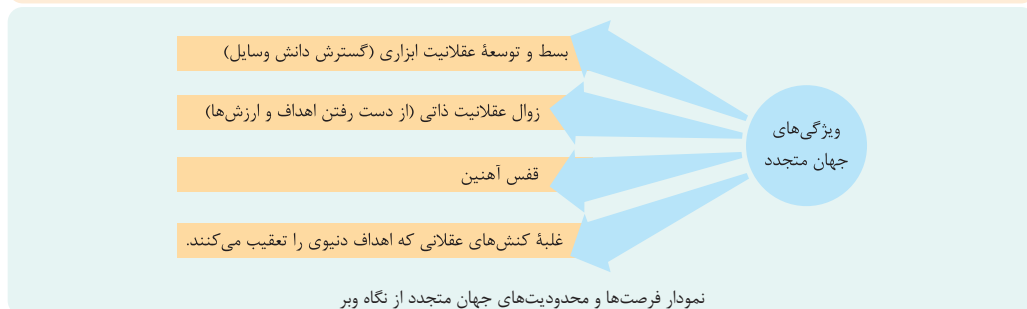
به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر به کدام اصطلاح اشاره دارد؟

- افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.
- اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند.
- به‌کارگیری علوم تجربی و فناوری حاصل از آن
- ۱) قلمرو آرمانی - خرده‌فرهنگ موافق - افول عقلانیت ذاتی
- ۲) ارزش‌های اجتماعی - خرده‌فرهنگ‌ها - بسط و توسعه عقلانیت ابزاری
- ۳) آرمان‌های اجتماعی - عقاید و ارزش‌ها - بسط و توسعه معنا و عقلانیت ذاتی
- ۴) هنجارهای اجتماعی - ضد فرهنگ‌ها - افول عقلانیت ابزاری

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۲، ۳ و ۴

درس‌Box



• افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند. ← ارزش‌های اجتماعی

• اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند. ← خرده‌فرهنگ‌ها

خرده‌فرهنگ موافق در همه موارد با فرهنگ عمومی سازگار است، اما این‌جا به خاطر قید «اغلب»، نمی‌توانیم خرده‌فرهنگ موافق را درست بدانیم.

• رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن، برای تسلط بر طبیعت و جامعه را «گسترش عقلانیت ابزاری» می‌گویند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

● عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٣٦-٤٣):

﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾ ٣٦

- (۱) این امت شما امتی واحد است و قطعاً من پروردگارتان هستم، پس مرا پرستش کنید!
- (۲) به راستی این امت شماست، امتی یگانه و من پروردگار شما هستم، پس مرا بپرستید!
- (۳) بی شک امت شما یگانه امتی است که من پروردگارشان هستم، پس پرستش کنید!
- (۴) بی گمان این امت شما امتی واحد، پس من که پروردگارتان هستم را عبادت می کنید!

مشاوره توی آزمون‌های تستی اولین سؤال، آیه‌ست، پس باید ترجمه آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخص شده از کتاب درسی رو بخونی. هر وقت اسم اشاره توی عبارتی باشه، حتماً تعیین کننده است. به طور کلی برای پاسخ به تست‌های ترجمه، به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغه‌ش (غایب، مخاطب و متکلم)، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مكثر، ضمیر به‌ویژه ضمیرای متصل دقت کن.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

ترجمه اسم اشاره و فعل آیه رو بررسی کن! هم‌چنین به جابه‌جایی کلمات دقت کن!

Hint

درس Box

اگر بعد از اسم اشاره «هَذَا، هَذِهِ و ...» اسم «أَل» دار بیاید، با هم یک ترکیب هستند، ولی اگر اسم بدون «أَل» بیاید، یک جمله تشکیل می‌شود و در ترجمه، فعل‌های اسنادی «است، هستند، هستیم، هستید» می‌آید.

مثال

هذا الكتاب: این کتاب

هذا كتاب: این کتاب است.

هؤلاء المعلمون: این معلمان

هؤلاء معلمون: این‌ها معلم هستند.

هَذِهِ أُمَّتُكُمْ: این امت شماست، این امت شما (رَدّ گزینه‌های (۱) و (۳) - وَ: و (رَدّ گزینه‌های (۳) و (۴) - رَبُّكُمْ: پروردگار شما، پروردگارتان (رَدّ گزینه (۳) - فَاعْبُدُونِ (فَ + فعل امر «أَعْبُدُوا» + نَ + ضمیر مفعولی «ي»): پس مرا بپرستید، پس مرا پرستش کنید، پس مرا عبادت کنید، پس پرستش کنید (رَدّ گزینه (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ترجمه «این امت شما امتی واحد است» برای «هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً» خطاست. «قطعاً» در بخش دوم عبارت نابجا آمده است.

گزینه (۳): ترجمه «امت شما یگانه امتی است» برای جمله «هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً» - «که» برای «وَ» و «پروردگارشان» برای «رَبُّكُمْ» خطا هستند.

گزینه (۴): ترجمه «پس من که ... عبادت می‌کنید» برای «فَاعْبُدُونِ» خطاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾

(سؤال ۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) تنها امت شما، امتی واحد است و من پروردگار شمایم، پس پرستش کنید!
- (۲) بی گمان این امت شماست، امتی یگانه و من پروردگارتان هستم، پس مرا بپرستید!
- (۳) هر آینه این امت، امت شما می‌باشد، و من آفریدگار شما هستم، پس پرستنده من باشید!
- (۴) همانا این امت، امتی واحد برای شماست، و تنها من، پروردگارتان می‌باشم پس مرا ستایش کنید!

عربی، زبان قرآن

۳۷

«قَبِلَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ اقْتِرَاحَ الطُّلَابِ فَتَعَاوَنُوا جَمِيعاً عَلَى الْعَمَلِ بِالْحَدِيثِ وَ الْمُحَافَظَةَ عَلَى الْمَرَافِقِ الْعَامَّةِ»:

- (۱) مدیر مدرسه پیشنهاد دانش‌آموزان را پذیرفت و همگی بر عمل به حدیث و نگهداری از تأسیسات عمومی همکاری کردند!
- (۲) قبل از مدیر مدرسه، دانش‌آموزان پیشنهاد دادند که همگی بر عمل کردن به حدیث و نگهداری از امکانات عمومی همکاری کنند!
- (۳) دانش‌آموزان پیشنهاد مدیر مدرسه را پذیرفتند و همگی بر عمل به حدیث همکاری کردند و از تأسیسات عمومی نگهداری کردند!
- (۴) مدیر مدرسه پیشنهاد دانش‌آموزان را قبول کرد و همه آن‌ها به حدیث عمل کردند و در محافظت از تأسیسات عمومی همدیگر را یاری کردند!

مشاوره عَلَتْ بردن فعل‌ها به باب‌های مختلف برای این‌ه که دایره واژگان وسیع بشه. این‌جوری دوتا فعل از یه ریشه (سه حرف اصلی) توی ثلاثی مجرد یه معنا داره و توی مزید یه معنای دیگه؛ پس بهتره کاربرد باب‌های ثلاثی مزید رو یاد بگیریم تا روی ترجمه فعل‌های ثلاثی مزید مسلط بشیم. ترجمه مصدر به صورت فعل و همچنین فعل به صورت مصدر جز در موارد خاص، خطاست.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

فعل و مصدر رو بررسی کن. به ترکیب اضافی هم توجه کن.

اگر فعل ثلاثی مجرد به باب «تَفَاعُل» برود، در معنایش کلمات «با هم، با یکدیگر، همدیگر را» می‌آید.

مثال

كَتَبَ (ثلاثی مجرد): نوشت ← تَكَاتَبَ (باب تَفَاعُل): با یکدیگر نامه‌نگاری کردند

- قَبِلَ (فعل ماضی): پذیرفت، قبول کرد (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳)) - اقْتِرَاحَ الطُّلَابِ (مصدر + مضافاً‌إلیه): پیشنهاد دانش‌آموزان (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳)) - تَعَاوَنُوا (فعل ماضی از باب تَفَاعُل): همکاری کردند، همدیگر را یاری کردند (ردّ گزینه (۲)) - جَمِيعاً: همگی (ردّ گزینه (۴)) - الْعَمَلِ (مصدر): عمل، عمل کردن (ردّ گزینه (۴)) - الْمُحَافَظَةَ (مصدر): نگهداری، محافظت (ردّ گزینه (۳))
- خطاهای سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۲): «قبل از» برای فعل «قَبِلَ» - «دانش‌آموزان پیشنهاد دادند» برای «اقْتِرَاحَ الطُّلَابِ» و «همکاری کنند» برای «تَعَاوَنُوا» خطا هستند.
- گزینه (۳): «دانش‌آموزان پیشنهاد مدیر مدرسه را پذیرفتند» برای «قَبِلَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ اقْتِرَاحَ الطُّلَابِ» و «نگهداری کردند» برای «الْمُحَافَظَةَ» خطا هستند.
- گزینه (۴): «همه آن‌ها» برای «جَمِيعاً» و «عمل کردند» برای «الْعَمَلِ» خطا هستند. «در» اضافه آمده است.



Hint

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

۳۸

«إِنَّ الْإِسْلَامَ يَحْتَرِمُ الْأَدْيَانَ الْإِلَهِيَّةَ لِذَلِكَ يَطْلُبُ مِنْ أَتْبَاعِهِ أَنْ لَا يَسُبُّوا مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَ الْكُفَّارِ!»:

- (۱) اسلام به همه ادیان الهی احترام می‌گذارد و از پیروانش می‌خواهد که معبودهای مشرکان و کفار را دشنام ندهند!
 (۲) دین‌های الهی مورد احترام اسلام هستند؛ بنابراین از پیروان خود می‌خواهد به خدایان مشرکان و کافران توهین نکنند!
 (۳) اسلام به دین‌های الهی احترام می‌گذارد، از این‌رو از پیروانش نمی‌خواهد که به معبودات مشرکان و کافران دشنام دهند!

- (۴) اسلام به ادیان الهی احترام می‌گذارد؛ بنابراین از پیروان خود می‌خواهد که به معبودهای مشرکان و کفار دشنام ندهند!

مشاوره تشخیص نوع و صیغه فعل، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسر، ضمیر به‌ویژه ضمیرای متصل و ترکیب وصفی و اضافی توی انتخاب گزینه درست کمکت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

فعل‌ها و ترکیب وصفی رو بررسی کن.

Hint

درس‌Box

ترکیب «أَنْ + لای نفی + مضارع» به صورت مضارع التزامی منفی ترجمه می‌شود.

مثال

أَنْ لَا يَكْتُبَ: که ننویسد
 أَنْ لَا تَجْلِسُوا: که ننشینید
 أَنْ لَا أَخْرُجَ: که خارج نشوم

- إِنَّ الْإِسْلَامَ يَحْتَرِمُ الْأَدْيَانَ الْإِلَهِيَّةَ: اسلام به ادیان الهی احترام می‌گذارد، اسلام به دین‌های الهی احترام می‌گذارد (ردّ گزینه‌های (۱) و (۲) - لِذَلِكَ: بنابراین، از این‌رو (ردّ گزینه (۱) - يَطْلُبُ (مضارع): می‌خواهد (ردّ گزینه (۳) - أَنْ لَا يَسُبُّوا: که دشنام ندهند، که توهین نکنند (مضارع التزامی منفی؛ ردّ گزینه (۳))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «همه» اضافه آمده است. «و» برای «لِذَلِكَ» خطاست.

گزینه (۲): «دین‌های الهی مورد احترام اسلام هستند» برای «الْإِسْلَامَ يَحْتَرِمُ الْأَدْيَانَ الْإِلَهِيَّةَ» خطاست.

گزینه (۳): «نمی‌خواهد» برای «يَطْلُبُ» و «دشنام دهند» برای «أَنْ لَا يَسُبُّوا» خطا هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

۳۹

«يَسْحَبُ الْإِعْصَارُ الْأَسْمَاكَ إِلَى السَّمَاءِ بِقُوَّةٍ وَ عِنْدَمَا يَفْقِدُ سُرْعَتَهُ، تَتَسَاقَطُ الْأَسْمَاكَ عَلَى الْأَرْضِ!»:

- (۱) گردباد نیرومند ماهی‌ها را به سوی آسمان می‌کشد و هنگامی که سرعتش را از دست می‌دهد، ماهی‌ها بر زمین می‌افتند!
- (۲) گردبادها ماهی‌ها را با نیرویی به آسمان می‌کشاند و هنگامی که سرعتشان از دست می‌رود، ماهی‌ها بر زمین می‌افتند!
- (۳) گردباد با نیرویی ماهی‌ها را به آسمان می‌کشد و هنگامی که سرعت خود را از دست می‌دهد، ماهی‌ها بر زمین می‌افتند!
- (۴) گردباد با نیروی خود ماهی‌ها را به آسمان می‌کشاند و هنگامی که سرعتش را از دست می‌داد، ماهی‌ها بر زمین می‌افتادند!

مشاوره تشخیص نوع و صیغه فعل، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسر، بازی و جابه‌جایی کلمات در ساختار ترجمه، ترکیب اضافی و وصفی، ضمائر متصل توی انتخاب گزینه درست کمکت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

فعل‌ها رو بررسی کن! بازی کلمات رو هم ببین!

Hint

درسی Box

فعل مضارع به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود.

مثال

يَذْهَبُ: می‌رود

أَكْتُبُ: می‌نویسم

تَجْلِسُونَ: می‌نشینید

پاسخ خیلی تشریحی ✓

يَسْحَبُ (مضارع، مفرد مذکر غایب): می‌کشد، می‌کشاند (ردّ گزینه‌های (۲) و (۴)) - الْإِعْصَارُ (مفرد): گردباد (ردّ گزینه (۲)) - بِقُوَّةٍ: با نیرویی (ردّ گزینه (۱)) - يَفْقِدُ (متعدی): از دست می‌دهد (ردّ گزینه‌های (۲) و (۴)) - تَتَسَاقَطُ (مضارع، مفرد مؤنث غایب با فاعل جمع): می‌افتند (ردّ گزینه (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «گردباد نیرومند» برای «الْإِعْصَارُ ... بِقُوَّةٍ» خطاست.

گزینه (۲): «گردبادها» برای «الْإِعْصَارُ» - «می‌کشاند» برای «يَسْحَبُ» و «از دست می‌رود» برای «يَفْقِدُ» خطا هستند.

گزینه (۴): «نیروی خود» برای «قُوَّةٍ» - «می‌کشاند» برای «يَسْحَبُ» - «از دست می‌داد» برای «يَفْقِدُ» و «می‌افتادند» برای «تَتَسَاقَطُ» خطا هستند.



عربی، زبان قرآن

عین الخطأ: ۴۰

- (۱) قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْحِكْمَةِ كَبَيْتٍ خَرِبَ، قلبی که در آن چیزی از حکمت نیست مانند خانه‌ای خراب است،
 (۲) فَلَا تَمُوتُوا جُهَالًا؛ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَعْذِرُ عَلَى الْجَهْلِ! پس نادان نمیرید؛ زیرا خداوند عذرخواهی نادان را نمی‌خواهد!
 (۳) عَلَى كُلِّ مُوَاطِنٍ أَنْ يُحَافِظَ عَلَى ثَرَوَاتِ مَوْطِنِهِ وَ الْمَرَافِقِ الْعَامَّةِ؛ هر شهروندی باید از دارایی‌های وطن خود و تأسیسات عمومی نگه‌داری کند،
 (۴) لِأَنَّهَا مِلْكٌ لِجَمِيعِ النَّاسِ وَ لَهَا قِيَمَةٌ وَطَنِيَّةٌ!؛ زیرا این‌ها متعلق به همه مردم هستند و ارزش ملی دارند!

مشاوره: از تست‌های چهارپاره چهار نترس! به خرده زمانبره، ولی خوبی‌ش اینه که برای هر عبارت به ترجمه اومده که یا درسته یا غلط. اگر تمرین و تکرار کنی می‌شه نقطه قوتت.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

به فعل‌ها توجه کن!

Hint

درس‌Box

ترجمه فعل در ثلاثی مجرد و مزید از یک ریشه، متفاوت است.

مثال از ریشه «ع ل م»:

عَلِمَ (ثلاثی مجرد): دانست

عَلَّمَ (باب تفعیل): یاد داد

تَعَلَّمَ (باب تفعّل): یاد گرفت

حرف «عَلَى» در ابتدای عبارت بر سر «اسم» یا «ضمیر» بیاید، در ترجمه «بر ... لازم است / بر ... واجب است / بر ... است / ... باید» می‌آید.

مثال

عَلَى الطَّالِبِ أَنْ يَعْمَلَ بِوَاجِبَاتِهِ: بر دانش‌آموز لازم است که تکلیف‌هایش را انجام دهد. / دانش‌آموز باید تکلیف‌هایش را انجام دهد.

شکل درست ترجمه: «... لَا يَعْذِرُ عَلَى الْجَهْلِ! ... به خاطر نادانی عذر نمی‌پذیرد!»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

عین الصّحیح: ۴۱

(۱) كُنْتُ لَا أَعْلَمُ أَنَّ ثَمَانِينَ فِي الْمِئَةِ مِنْ مَوْجُودَاتِ الْعَالَمِ حَشَرَاتٌ؛ نَمِي دَانِسْتَم كِه هَشْتَاد دِرْصَد اَز مَوْجُودَاتِ جِهَانِ حَشَرَاتِ هَسْتَنْدَا!

(۲) صَارَتِ الْأَرْضُ بِالْمَطَرِ بَعْدَ اغْبَارِ خَضِرَةٍ؛ بَعْدَ اَز غِبَارِ آلودِگِی، بَارَانِ زَمِینِ رَا سِرْسَبَزِ گِرْدَانِیدَا!

(۳) الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ؛ مُؤْمِنِ کَسِی اَسْت کِه بِرِ جَانِ وَ اَمَوَالِ مَرْدَمِ اَمِینِ اَسْتَا!

(۴) يَتَسَّ النَّاسُ مِنْ مَعْرِفَةِ سِرِّ تِلْكَ الظَّاهِرَةِ الْعَجَبِيَّةِ؛ مَرْدَمِ اَز شَنَاخْتِ رَاZ اَن پَدِیدَةُ عَجِیبِ نَاامِیدِ مِی شَوْنْدَا!

مشاوره شناخت و ترجمه فعل‌ها همیشه مورد توجه طراحه. پس بهتره نوع، صیغه و معادل فارسی فعل‌ها رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲، ۳ و ۴

به فعل‌ها و جمع‌های مکسر توجه کن!

● درصد در عربی با «فِي الْمِئَةِ» نوشته می‌شود.

مثال عشرونَ فِي الْمِئَةِ: بیست درصد

● فعل ماضی به صورت ماضی ساده و فعل مضارع به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود.

مثال ذَهَبَ: رفت

يَذْهَبُ: می‌رود

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شکل درست ترجمه در سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): صَارَتِ الْأَرْضُ بِالْمَطَرِ ...: ... زمین به وسیله باران سرسبز شد!

گزینه (۳): ... آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ: مردم، او را بر جان‌ها و اموال خود امین بدانند!

گزینه (۴): يَتَسَّ النَّاسُ (فعل ماضی، مفرد مذکر غایب با فاعل اسم جمع): ناامید شدند

۴۲

«دو تیم از دانشمندان، افتادن ماهی‌ها از آسمان را مشاهده می‌کردند»

- (۱) كَانَ فَرِيقَانِ اثْنَانِ مِنَ الْعُلَمَاءِ شَاهِدًا تَسَاقُطَ الْأَسْمَاكِ مِنَ السَّمَاءِ!
 (۲) الْقَرِيقُ الثَّانِي مِنَ الْعُلَمَاءِ كَانَا يُشَاهِدَانِ أَنَّ الْأَسْمَاكَ تَسَاقُطُ مِنَ السَّمَاءِ!
 (۳) اثْنَانِ مِنْ أَفْرِقَةِ الْعُلَمَاءِ يُشَاهِدَانِ مِنَ السَّمَاءِ سُقُوطَ الْأَسْمَاكِ!
 (۴) كَانَ فَرِيقَانِ مِنَ الْعُلَمَاءِ يُشَاهِدَانِ تَسَاقُطَ الْأَسْمَاكِ مِنَ السَّمَاءِ!

مشاوره در تست‌های فارسی به عربی، باید به زمان و شخص فعل فارسی و هم‌زمان به نوع و صیغه فعل‌ها در گزینه‌ها توجه کرد؛ همچنین باید تناسب کلمات رو بررسی کرد! آگه اعداد اصلی در عبارت اومده باید به شکل عدد اصلی و تناسبش با معدود توجه کرد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

نوع و صیغه فعل رو بررسی کن! عدد رو هم بررسی کن!

Hint

درس‌Box

- هر اسم مفردی بر یک (۱) و هر اسم مثنایی بر دو (۲) دلالت می‌کند. عدد اصلی «۱ و ۲» بعد از معدود و جهت تأکید آن (معدود) می‌آیند که اگر نباشند هم در معنی مشکلی پیش نمی‌آید.
- ترکیب «کان» و فعل مضارع به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

مثال

كَانَ يَكْتُبُ: می‌نوشت
 كُنْتُ تَجْلِسُ: می‌نشستید
 كَانَتِ الطَّالِبَاتُ يَخْرُجْنَ مِنَ الْمَدْرَسَةِ: دانش‌آموزان از مدرسه خارج می‌شدند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- دو تیم: فَرِيقَانِ / فَرِيقَانِ اثْنَانِ (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳)) - افتادن ماهی‌ها: تَسَاقُطَ الْأَسْمَاكِ / سُقُوطَ الْأَسْمَاكِ (ترکیب اضافی؛ ردّ گزینه (۲)) - مشاهده می‌کردند: كَانَ ... يُشَاهِدَانِ / كَانَا يُشَاهِدَانِ (ردّ گزینه‌های (۱) و (۳))
 خطاهای سایر گزینه‌ها:
 گزینه (۱): «كَانَ ... شَاهِدًا» برای «مشاهده می‌کردند» خطاست.
 گزینه (۲): «الْقَرِيقُ الثَّانِي» برای «دو تیم» و «أَنَّ الْأَسْمَاكَ تَسَاقُطُ» برای «افتادن ماهی‌ها» خطا هستند.
 گزینه (۳): «اثْنَانِ مِنْ أَفْرِقَةِ» برای «دو تیم» و «يُشَاهِدَانِ» برای «مشاهده می‌کردند» خطاست.

(سؤال ۵ قسمت هـ) - شبه‌نویسی ۱۴۰۳

ترجم الآیة و الحدیث و العبارات التالية إلى الفارسیّة:
 هـ) لَا يُصَدِّقُ الْقَرِيقُ تَسَاقُطَ الْأَسْمَاكِ عَلَى الْأَرْضِ.



عربی، زبان قرآن

۴۳

عَيْنِ الْمُنَاسِبِ فِي الْمَفْهُومِ: «تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ!»

مهربانی و تواضع از بزرگان خوش نماست
در تواضع بر روال نوکران می‌بایدش
به قدر خاکساری سربلندی‌ست
خاکساری می‌کند جاروب گرد کینه را

(۱) سهل باشد گر کنند افتادگان افتادگی
(۲) در تلمذ نزد هر استاد و صاحب‌نظری
(۳) تواضع پایه اقبال‌مندی‌ست
(۴) دوست می‌سازد تواضع دشمن دیرینه را

مشاوره سؤال مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شود، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی از شعرها و حدیث‌های مرتبط که خارج از کتابه هم می‌آید، پس آگه به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه داری، در انتخاب گزینه مورد نظر طراح تواناتری.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

مفهوم حدیث صورت سؤال در مورد «فروتنی به معلم» است!

با توجه به ترجمه حدیث «فروتنی کنید به کسی که از او یاد می‌گیرید!» گزینه (۲) مناسب است.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ: (٤٤-٤٦)

«تُعَدُّ الصِّينُ الْقَدِيمَةُ مِنْ مَهْدِ الْحَضَارَةِ فِي الْعَالَمِ. نَشَأَتْ هَذِهِ الْبِلَادُ عَلَى شَوَاطِي النَّهْرِ الْأَصْفَرِ الْخَضْبَةِ (حَاصِلَخِيز) فِي سَهْلٍ (دَشْت) شِمَالِ الصِّينِ. كَانَتْ أَوَّلُ سُلَالَةٍ حَاكِمَةٍ فِي هَذَا الْبَلَدِ هِيَ سُلَالَةُ «شِيَا» فِي الْقَرْنِ الْحَادِي وَالْعِشْرِينَ قَبْلَ الْمِيلَادِ، وَ أَوَّلُ سُلَالَةٍ اِتَّحَدَ الصِّينَ هِيَ سُلَالَةُ تَشِينْغَ عَامِ مَبْتَنِيٍّ وَ وَاحِدٍ وَ عِشْرِينَ مِيلَادِيًّا. أَكْثَرُ مِنْ أَلْفِ عَامٍ، اِعْتَمَدَ (مَبْتَنِيُّ بُوْد) النَّظَامَ السِّيَاسِيَّ فِي الصِّينِ عَلَى الْمَلَكِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْوَرَاثِيَّةِ. أُطِيعَ (سِرْنَكُونْ شَد) بِالسُّلَالَةِ الْآخِرَةِ عَامَ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِئَةٍ وَ أَحَدَ عَشَرَ مِيلَادِيًّا مَعَ تَأْسِيسِ جُمْهُورِيَّةِ الصِّينِ بِقِيَادَةِ الْكُومِينْتَانْغ. عَرِقَتْ الصِّينُ فِي بَحْرِ مِنَ الْحُرُوبِ الْأَهْلِيَّةِ وَ هُجُومِ الْيَابَانِ فِي النُّصْفِ الْأَوَّلِ مِنَ الْقَرْنِ الْعِشْرِينَ.»

ترجمه متن:

«چین باستان یکی از گهواره‌های تمدن جهان محسوب می‌شود. این کشور در سواحل حاصلخیز رودخانه زرد در دشت شمال چین ظهور کرد. اولین سلسله حاکم در این کشور، سلسله شیا در قرن بیست و یک پیش از میلاد بود و اولین سلسله‌ای که چین را متحد کرد، سلسله چینگ در سال دویست و بیست و یک میلادی بود. بیش از هزار سال، نظام سیاسی چین مبتنی بر سلطنت مطلقه موروثی بود. آخرین سلسله در سال هزار و نهصد و یازده با تأسیس جمهوری چین تحت رهبری کومینتانگ سرنگون شد. چین در نیمه اول قرن بیستم در دریایی از جنگ‌های داخلی و حمله ژاپن غرق شد.»

عَبِّنِ الصَّحِيحَ حَسَبَ مَفْهُومِ النَّصِّ:

۴۴

- (۱) تَشَأَتْ حَضَارَةُ الصِّينِ بَعْدَ مِيلَادِ الْمَسِيحِ!
- (۲) الْقَرِيبُ مِنْ أَلْفِ عَامٍ، كَانَتْ الصِّينُ تَحْتَ حُكْمِ مَلِكِي!
- (۳) أَوَّلُ حُكُومَةٍ فِي الصِّينِ تَأَسَّسَتْ عَلَى يَدِ سُلَالَةِ تَشِينْغَ!
- (۴) هَاجَمَتِ الْيَابَانُ الصِّينَ قَبْلَ عَامِ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِئَةٍ وَ خَمْسِينَ مِيلَادِيًّا!

مشاوره برای پاسخ به تست‌های درک مطلب، بهتره یک بار درک مطلب رو سریع بخونی تا هم مفهوم کلی متن رو درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سوالات درک مطلب بیشتر جزء بین هستش، یعنی از مطالب جزئی متن میاد و کمی هم کل‌بینه یعنی از مفهوم کلی متن میاد و حتی ممکنه عبارتی خارج از متن، اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده شه.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

صورت تست رو با دقت بخون و بعد تمام گزینه‌ها رو بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا گزینه درست یا خطا رو انتخاب کنی!

ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): تمدن چین بعد از میلاد مسیح پدید آمد! (خطا)
 گزینه (۲): نزدیک به هزار سال، چین تحت حکومت سلطنتی بود! (خطا)
 گزینه (۳): نخستین حکومت در چین به دست سلسله چینگ تأسیس شد! (خطا)
 گزینه (۴): ژاپن قبل از سال هزار و نهصد و پنجاه به چین حمله کرد! (درست)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

عَيْنِ الْخَطِّ حَسَبَ النَّصِّ: ۴۵

- (۱) تَشَأَّتِ الصِّينُ فِي سَهْلٍ جَائِفٍ وَ بِلَا مَاءٍ وَ بِلَا عَشْبٍ!
 (۲) انْتَهَتْ الْمَلَكِيَّةُ فِي الصِّينِ فِي عَامِ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِئَةٍ وَ أَحَدٍ عَشَرَ مِيلَادِيًّا!
 (۳) اتَّحَدَ سُلَالَةُ تَشِينْغٍ عَامِ مِئَتَيْنِ وَ وَاحِدٍ وَ عِشْرِينَ مِيلَادِيًّا!
 (۴) قَادَ الْكُومِينْتَانْغُ جُمْهُورِيَّةَ الصِّينِ!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

ترجمه گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): کشور چین در دشتی خشک و بی‌آب و علف ظهور کرد! (خطا)
 گزینه (۲): سلطنت در چین در سال هزار و نهصد و یازده میلادی به پایان رسید! (درست)
 گزینه (۳): سلسله چینگ در سال دویست و بیست و یک میلادی چین را متحد کرد! (درست)
 گزینه (۴): کومینتانگ جمهوری چین را رهبری کرد! (درست)



عربی، زبان قرآن

۴۶

عَيْنُ الْخَطِّ للكلمات المعينة في النَّص:

- (۱) تَشَأَتْ: فعلٌ ماضٍ - مفردٌ مؤنَّثٌ غائبٌ - مُجرَّدٌ ثلاثيٌّ - مُتَعَدٌّ
- (۲) اعْتَمَدَ: فعلٌ لازمٌ - مزيدٌ ثلاثيٌّ - لَهُ حرفانِ زائدانِ: ا، ت
- (۳) الْقَدِيمَةُ: اسمٌ على وزن «فَعِيل» - مفردٌ مؤنَّثٌ - صفةٌ و موصوفه «الصَّيْن»
- (۴) أَوَّلُ: اسمٌ على وزن «أَفْعَل» - مفردٌ - مذكَّرٌ

مشاوره برای پاسخ به تیپ سؤالی که گزینه خطا رو برای چهار کلمه خط کشیده شده در متن می‌خواد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل رو که تا الان یاد گرفتیم به دقت بررسی کنی تا خطا پیدا بشه. در صورت آوردن نقش مضاف‌إلیه و صفت برای اسم به متن مراجعه کن و ببین در ترکیب وصفی اومده یا اضافی.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

لازم و متعدی بودن فعل رو بررسی کن.

Hint

درس‌Box

- باب افتعال در ماضی مفرد مذکر غایب «إِفْتَعَلَ» علاوه بر سه حرف اصلی، دو حرف زائد «ا، ت» دارد.
- فعل لازم: فعلی که فقط به فاعل نیاز دارد و معادل فعل «ناگذر» فارسی است:

مثال

جاء الطالبُ: دانش‌آموز آمد. (جاءَ: فعل لازم - الطالبُ: فاعل)

- فعل متعدی: فعلی که علاوه بر فاعل، به مفعول هم نیاز دارد و معادل فعل «گذرا»ی فارسی است:

مثال

خَلَقَ اللهُ الإنسانَ: خداوند انسان را آفرید. (خَلَقَ: فعل متعدی - اللهُ: فاعل - الإنسانَ: مفعول)

شکل درست خطا: «متعدٍ» ← «لازم»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

● عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّالِثَةِ: (٤٧ - ٥٠)

عَيْنِ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

۴۷

(١) مَنْ ذَا الَّذِي جَهَّزَهُ بِقُوَّةٍ مُفْتَكِرًا!

(٢) كَانَتْ فَاطِمَةُ تَذْهَبُ لِإِغْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً قَلِيلًا!

(٣) الصِّينِ أَوَّلَ دَوْلَةٍ فِي الْعَالَمِ اسْتُخْدِمَتْ ثُقُوداً وَرَقِيَّةً!

(٤) النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا!

مشاوره با این که از ضبط حرکات توی کتاب درسی سؤال مستقیم نیومده، ولی در محتوای کتاب وجود داره. تا این جا که خونديم به طور کلی حرکات میانی و گاهی ابتدایی فعل های ثلاثی مزید و مصدرشون و هم چنین تلفظ فارسی کلمات عربی از مواردیه که مورد توجه طراحه؛ پس بهتره وزن های ماضی، مضارع و امر و مصدر باب های ثلاثی مزید رو یاد بگیري.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس های ۳ و ۴

به وزن فعل های ثلاثی مزید توجه کن!

Hint

درس Box

● عین الفعل (دومین حرف اصلی) در ماضی باب های ثلاثی مزید (به جز دو باب) حرکت فتحه (ـَ) دارد و عین الفعل در مضارع و امرشان حرکت کسره (ـِ) دارد.

مثال: **إِفْتَحَرَ** (ماضی بر وزن «إِفْتَعَلَ») **يَفْتَحِرُ** (مضارع بر وزن «يَفْتَعِلُ») **إِفْتَحِرْ** (امر بر وزن «إِفْتَعِلْ»)

● عین الفعل (دومین حرف اصلی) در ماضی و مضارع و امر باب های «تَفَعَّلَ» و «تَفَاعَلَ» حرکت فتحه (ـَ) دارد.

مثال: **تَقَدَّمَ** (ماضی بر وزن «تَفَعَّلَ») **يَتَقَدَّمُ** (مضارع بر وزن «يَتَفَعَّلُ») **تَقَدَّمْ** (امر بر وزن «تَفَعَّلْ»)

● برخی از کلمات عربی از جمله برخی از مصدرهای ثلاثی مزید، در تلفظ فارسی، حرکت عین الفعلشان تغییر می کند.

مثال: **مُشَاهَدَةٌ** (مصدر باب «مُفَاعَلَةٌ») **مُشَاهِدَةٌ** (تلفظ فارسی)

«إِسْتَخْدِمْتُ» ماضی ثلاثی مزید از باب «إِسْتِفْعَال» بر وزن «إِسْتَفْعَلَ» است و عین الفعل آن (دومین حرف اصلی آن) حرکت فتحه (ـَ) می گیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

۴۸

عین اسم الإشارة للجمع يُترجم مفرداً:

- (۱) تَحَدَّثْ هَذِهِ الظَّاهِرَةُ مَرَّتَيْنِ فِي السَّتَةِ أَحْيَاناً!
 (۲) هَؤُلَاءِ فَائِزَاتٌ فِي مُسَابَقَةِ الْمَدْرَسَةِ الْعِلْمِيَّةِ!
 (۳) لَا تَجْتَمِعْ هَاتَانِ الْخَصَلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَالْكَذِبُ!
 (۴) هَؤُلَاءِ الْأَعْدَاءُ سَيَنْسَحِبُونَ مِنْ حُدُودِ بِلَدِنَا!

مشاوره از اسم‌های اشاره در تیپ‌های مختلفی در بخش ترجمه و قواعد سؤال میاد، و به وقتایی به ظاهر در بخش قواعد اومده، ولی هدف طراح ترجمه بوده؛ پس بهتره ترجمه‌شون رو یاد بگیریم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

اسم بعد از اسم اشاره جمع رو ببین.

Hint

درس Box

اگر بعد از اسم اشاره مثنی و جمع اسم «آل» دار بیاید، اسم اشاره مفرد ترجمه می‌شود؛ ولی اگر اسم بدون «آل» بیاید، اسم اشاره طبق صیغه خودش ترجمه می‌شود.

مثال أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ نَاجِحَاتٌ. آن دانش‌آموزان، موفق هستند.

أُولَئِكَ طَالِبَاتٌ نَاجِحَاتٌ. آنان، دانش‌آموزانی موفق هستند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): هَذِهِ الظَّاهِرَةُ (اسم اشاره مفرد + اسم «آل» دار): این پدیده ... (خطا)
 گزینه (۲): هَؤُلَاءِ فَائِزَاتٌ (اسم اشاره جمع + اسم بدون «آل»): این‌ها ... برنده هستند. (خطا)
 گزینه (۳): هَاتَانِ الْخَصَلَتَانِ (اسم اشاره مثنی + اسم «آل» دار): این دو ویژگی ... (خطا)
 گزینه (۴): هَؤُلَاءِ الْأَعْدَاءُ (اسم اشاره جمع + اسم «آل» دار): این دشمنان (درست)



عربی، زبان قرآن

۴۹

عین الصّحیح عن العدد و المعدود:

- (۱) إِنَّ الرِّزْقَ لَا تَنَامُ فِي الْيَوْمِ الْوَاحِدِ إِلَّا أَقَلُّ مِنْ ثَلَاثِينَ دَقِيقَةً وَعَلَى ثَلَاثِ مَرَاحِلٍ!
 (۲) أَطْفَأْتُ سَمِيَّةَ أَحَدَ عَشَرَ مُكَيِّفًا وَعَشْرَةَ مُصْبِحًا!
 (۳) ذَهَبْتُ لِمَزَارَةِ الْإِمَامِ الرِّضَا، ثَامِنِ اثْنَيْنَا (ع) مَرَّتَيْنِ اثْنَيْنِ!
 (۴) تَيَّأَرُ الْكَهْرَبَاءُ فِي رَابِعَةِ حُجُرَاتٍ مَقْطُوعًا!

مشاوره یادگیری شکل اعداد اصلی و ترتیبی، رابطه اعداد اصلی و معدودشان در پاسخ به سؤالاتی که به ظاهر عدد و معدود می‌پردازند، بسیار کمک می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

شکل اعداد اصلی را با معدودشان بررسی کن!

Hint

درس Box

عدد ۱ و ۲ مشابه معدود قبل از خود.

مثال

- کتاب واحد: یک کتاب
 مجله واحد: یک مجله
 کتابان اثنان: دو کتاب
 مجلّتين اثنین: دو مجله
 عدد ۳ تا ۱۰ از نظر جنس برعکس معدود و معدود آن جمع و مجرور.

مثال

- ثلاثة کُتِب: سه کتاب
 عشر تلميذات: ده دانش‌آموز
 عدد ۱۱ تا ۹۹ هم جنس معدود و معدود آن مفرد و منصوب.

مثال

- أَحَدَ عَشَرَ كِتَابًا: یازده کتاب
 در نوشتن عدد معطوف، ابتدا یکان و بعد از «واو» عدد دهگان نوشته می‌شود.

مثال

تسعة و تسعون تلميذاً: نود و نه دانش‌آموز

بررسی عدد و معدود در گزینه‌ها و شکل درست خطاها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): در «اليوم الواحد: یک روز» و «ثلاثين دقيقة: سی دقیقه» و «ثلاث مراحل: سه مرحله» عدد و معدود هر دو درست هستند.
 گزینه (۲): در «أَحَدَ عَشَرَ مُكَيِّفًا: یازده کولر» عدد و معدود هر دو درست هستند، ولی در «عَشْرَةَ مُصْبِحًا: ده چراغ» معدود خطاست و باید جمع «مصابيح» باشد.
 گزینه (۳): در «مَرَّتَيْنِ اثْنَيْنِ: دو بار» عدد خطاست و باید مؤنث «اثنتين» باشد.
 گزینه (۴): در «رَابِعَةَ حُجُرَاتٍ: چهار اتاق» عدد ترتیبی خطاست و باید اصلی «أربع» باشد.

عربی، زبان قرآن

۵۰

عیّن الفعل اللازم حسب المعنى:

- (۱) زَانَةٌ بَأْتِجُم كَالدَّرِّ الْمُتَشِيرَةِ!
 (۲) ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾
 (۳) حَيَّرَتْ هَذِهِ الظَّاهِرَةَ النَّاسَ سَنَوَاتٍ طَوِيلَةً فَمَا وَجَدُوا لَهَا جَوَابًا!
 (۴) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

مشاوره فعل لازم و متعدی که همون فعل ناگذر و گذرای فارسی هستن جزء قواعد اختصاصی عربی انسانیه؛ پس یادگیری شون هم قواعد عربی رو قوی می کنه و هم دستور فارسی ت رو.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس های ۳ و ۴



Hint

درس Box

فعلی رو پیدا کن که بعدش مفعول با علامت (تَ، یَ، یَنْ، اِ) نیومده باشه یا مفعول به صورت ضمیر «ه، هما، ... لَ، کُما، ...» بهش متصل نشده باشه، یا با سؤال «چه کسی را» و «چه چیزی را» مفعول نخواه.

● فعل لازم: فعلی که فقط به فاعل نیاز دارد و معادل فعل «ناگذر» فارسی است.

مثال

نَجَحَ الطَّالِبُ فِي الْإِمْتِحَانِ: دانش آموز موفق شد. (نَجَحَ: فعل لازم - الطَّالِبُ: فاعل)

● فعل متعدی: فعلی که علاوه بر فاعل، به مفعول هم نیاز دارد و معادل فعل «گذرا»ی فارسی است.

مثال

كَتَبَ الطَّالِبُ التَّمْرِينَ: دانش آموز تمرین را نوشت. (كَتَبَ: فعل متعدی - الطَّالِبُ: فاعل - التَّمْرِينَ: مفعول)

● برای تشخیص فعل لازم از متعدی با توجه به معنای فارسی، می توان از «چه کسی را، چه چیزی را» استفاده کرد. اگر مفعول خواست، آن فعل متعدی و اگر مفعول نخواست، آن فعل لازم است.

مثال

جاءَ آمد (چه کسی را آمد، چه چیزی را آمد؛ مفعول نمی خواهد، پس فعل لازم است).

إشترى: خرید (چه چیزی را خرید؛ مفعول می خواهد، پس فعل متعدی است).

● فعل ها در باب «إفعال» غالباً متعدی هستند، جز چند فعل مانند «أَتَمَرَ: میوه داد، أَفْلَحَ: رستگار شد، آمَنَ: ایمان آورد، ...» که استثنائاً لازم هستند.

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «زَانَةٌ (زَانٌ + ه): آن را زینت داد»، ضمیر مفعولی «ه» به آن متصل شده است، پس متعدی است. هم چنین با پرسش «چه چیزی را زینت داد؟» مفعول می خواهد.

گزینه (۲): «آمَنُوا: ایمان آوردند، مؤمن شدند» با این که ماضی از باب «إفعال» است، ولی مفعول نمی خواهد و لازم است، ولی «يُخْرِجُهُم (يُخْرِجُ + هُم): آن ها را خارج می کند» ضمیر مفعولی «هُم» به آن متصل شده است، پس متعدی است. هم چنین با پرسش «چه کسی را خارج می کند؟» مفعول می خواهد.

گزینه (۳): «حَيَّرَتْ: حیران کرد»، کلمه «النَّاسَ» مفعول آن و فعل متعدی است و «وَجَدُوا: یافتند»، کلمه «جَوَابًا» مفعول آن و فعل متعدی است.

گزینه (۴): «لَا تَجْعَلْنَا (لَا تَجْعَلُ + نا): ما را قرار نده» ضمیر مفعولی «نا» به آن متصل شده است، پس متعدی است.

مهم‌ترین تفاوت منابع دست اول و دست دوم در پژوهش‌های تاریخی چیست؟

- (۱) منابع دست دوم قدیمی‌تر و اصیل‌تر از منابع دست اول هستند.
- (۲) منابع دست اول هم‌زمان یا نزدیک به رویداد نوشته یا ساخته شده‌اند، در حالی که منابع دست دوم براساس منابع دست اول پدید می‌آیند.
- (۳) منابع دست اول معمولاً داستانی و افسانه‌ای هستند، در حالی که منابع دست دوم علمی و دقیق‌اند.
- (۴) منابع دست اول فقط به اسناد مکتوب محدود می‌شوند و منابع دست دوم شامل اشیای باستانی هستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- منابع دست اول یا اصلی: به همه آثار گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به وقوع آن نوشته شده‌اند. به عبارت دیگر، نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده‌اند یا شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده‌اند.
 - منابع دست دوم یا فرعی: به همه تحقیقات و آثاری گفته می‌شود که بر پایه منابع دست اول پدید آمده‌اند.
- علاوه بر منابع مکتوب، تمامی آثار باستانی و تاریخی، شامل بناها، ابزارها، اشیا، سنگ‌نگاره‌ها و سنگ‌نوشته‌ها، سکه‌ها و هر وسیله‌ای که از گذشته به جای مانده است، منبع دست اول محسوب می‌شوند.



۵۲ کدام یک از اقدامات مصریان باستان در حوزه گاه‌شماری، نشان‌دهنده دقت علمی آنان است؟

- (۱) تقسیم سال به دوازده ماه قمری بدون اصلاح کبیسه
- (۲) اضافه کردن هر چهار سال یک روز به سال، برای جبران عقب‌افتادن از سال حقیقی
- (۳) انتخاب مبدأ تقویم براساس به تخت نشستن پادشاهان
- (۴) تقسیم سال به ۳۶۵ روز بدون هیچ‌گونه اصلاح

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

مصریان گاه‌شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند. آنان، سال را ۳۶۵ روز (۱۲ ماه ۳۰ روزه و ۵ روز اضافی) در نظر می‌گرفتند و هر چهار سال یک روز به آن اضافه می‌کردند.

در گاه‌شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌شد. از آن‌جا که هر سال ۳۶۵ روز و یک‌چهارم است، برای محاسبه یک‌چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی «کبیسه» می‌گرفتند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

تاریخ

۵۳

کدام موارد به نخستین گام از مراحل سه‌گانه کار باستان‌شناسان اشاره می‌کند؟

الف) در این مرحله، باستان‌شناسان از مطالب کتاب‌های تاریخی و سفرنامه‌ها بهره‌مند می‌شوند.

ب) با روش‌هایی مانند رادیو کربن سن آثار باستانی مختلف تخمین زده می‌شود.

ج) فناوری‌های جدید و پیشرفته‌ای مانند سامانه اطلاعات جغرافیایی به کمک باستان‌شناسان می‌آیند.

د) حساس‌ترین مرحله کار یک باستان‌شناس است که انجام درست آن نیازمند دانش و تجربه زیادی است.

(۱) «الف» - «ج»

(۲) «الف» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

(۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

مراحل کار باستان‌شناسان:

مرحله اول	شناسایی و کشف	استفاده از کتاب‌های تاریخی، سفرنامه‌ها و ... استفاده از ابزارها و فناوری‌های جدید و پیشرفته
مرحله دوم	حفاری	یکی از مراحل حساس کار نقشه‌برداری، عکاسی و از خاک بیرون کشیدن مکان‌ها و اشیاء
مرحله سوم	استخراج و تنظیم اطلاعات	بررسی جنبه‌های مختلف آثار و بناهای کشف‌شده مقایسه آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف بررسی روابط جوامع با یکدیگر براساس آثار کشف‌شده

مراحل کار باستان‌شناسان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به طور کلی مراحل کار باستان‌شناسان عبارت است از: شناسایی و کشف، حفاری و استخراج اطلاعات.

شناسایی و کشف: نخستین گام باستان‌شناسان، شناسایی و کشف مکان‌ها و مَحوطه‌های باستانی و تاریخی است. البته برخی از آثار و بناهای تاریخی مانند تخت جمشید و طاق‌بستان بر سطح زمین قرار دارند و به آسانی قابل شناسایی هستند، اما بخش زیادی از آثار باستانی زیر خاک و با در اعماق دریاها و رودخانه‌ها قرار گرفته‌اند. باستان‌شناسان برای کشف آثار باستانی و تاریخی، علاوه بر رجوع به کتاب‌های تاریخی، سفرنامه‌ها و ...، از ابزارها و فناوری‌های جدید و پیشرفته‌ای مانند پهپادها، رادارها، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، روش‌های الکترومغناطیسی و سامانه اطلاعات جغرافیایی که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق مَحوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند.

بررسی عبارت‌ها:

الف) شناسایی و کشف

ب) استخراج و تنظیم اطلاعات

ج) شناسایی و کشف

د) حفاری

کدام گزینه به منابعی که مصریان به ترتیب در سرزمین خود و خارج از سرزمین خود از آن بهره‌مند بودند و در ساخت آثار از آن‌ها استفاده می‌کردند، اشاره دارد؟

- (۱) سنگ نمک و سنگ گچ - قلع و نقره
- (۲) سنگ نمک و سنگ گچ - مس و طلا
- (۳) سنگ آهک و سنگ خارا - قلع و نقره
- (۴) سنگ آهک و سنگ خارا - مس و طلا

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- مصر از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ خارا بهره‌مند بود و معماران مصری برای ساختن هرم و دیگر بناها از آن‌ها استفاده می‌کردند.
- مصریان با خلاقیت و مهارتی که داشتند، آثار زیبا و ظریفی را خلق کردند. آنان برای ساختن این اشیاء، از معادن دوردست، مس و طلا استخراج می‌کردند.

تاریخ

۵۵

براساس کتاب درسی تاریخ (۱) کدام گزینه نقش آیین‌ها و مذاهب در هند باستان را به درستی توضیح می‌دهد؟

- (۱) مذهب تنها وسیله توجیه جنگ‌ها و کشورگشایی بود و هیچ‌گاه در زندگی اجتماعی مردم تأثیر نداشت.
- (۲) متولیان امور دینی، علاوه بر نقش‌آفرینی در وضع اعتقادی جامعه، در فرهنگ و سیاست نیز تأثیرگذار بودند.
- (۳) صرفاً برای برگزاری جشن‌ها کاربرد داشت و نقشی در سیاست و ساختار اجتماعی ایفا نمی‌کرد.
- (۴) در هند مانند روم، مذاهب هیچ سیستم پیچیده‌ای نداشتند و اغلب فاقد معابد یا مراسم رسمی بودند.

مشاوره در پاسخ به برخی سؤالات باید به ورای متن کتاب درسی و کلمات بروید و با دریافتن مفهوم چندین جمله یا پاراگراف از بخش‌های مختلف یک درس یا چند درس به پاسخ برسید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وظیفه حفظ سرودهای وداها از گزند فراموشی، تعلیم آموزه‌های دینی و اجرای آداب مذهبی بر عهده افرادی بود که به «برهمن» شهرت داشتند. برهمنان به واسطه مقام و موقعیت مذهبی خویش، قدرت و ثروت فراوانی کسب کرده و «کاست» یا طبقه ممتازی را تشکیل داده بودند؛ پس می‌توان گفت این افراد به واسطه قدرتی که از آیین برهمنی کسب کرده بودند، بر فرهنگ و سیاست جامعه تأثیر می‌گذاشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): با توجه به پاسخ درمی‌یابیم که دین و مذهب در زندگی افراد مؤثر بود و هم‌چنین در درس اشاره‌ای به استفاده از مذهب برای توجیه جنگ نشده است.

گزینه (۳): در پاسخ خلاف این گزینه را خواندیم.

گزینه (۴): پس از ورود آریاییان به هند، به مرور زمان آیین پیچیده‌ای در هند پدید آمد که به آیین برهمنی مشهور شد. آیین برهمنی به خدایان متعددی که در وداها ستایش شده بودند، باور داشت و آداب و مناسک دشواری را بر پیروان خود تحمیل می‌کرد.

محققى به پژوهش دربارهٔ چین در دورهٔ سلسلهٔ هان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

- (۱) آیین بودا در دورهٔ سلسلهٔ هان به چین راه یافت و جایگزین آیین کنفوسیوس و دیگر آیین‌های مورد پذیرش مردم چین شد.
- (۲) یکی از اقدام‌های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایهٔ اصول و تعلیمات بودا بود.
- (۳) سلسلهٔ هان با گسترش قلمرو خود از سمت جنوب و غرب، با کشورها و تمدن‌های دیگر از جمله ایران ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد.
- (۴) فرمانروایان هان به منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین، تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کردند و شبکهٔ گسترده‌ای از جاده‌ها ساختند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۱): آیین بودا در دورهٔ سلسلهٔ هان به چین راه یافت و در کنار آیین کنفوسیوس و دیگر آیین‌ها به تدریج مورد پذیرش بخشی از مردم چین قرار گرفت.
- گزینهٔ (۲): یکی از اقدام‌های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایهٔ اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود.
- گزینهٔ (۴): شی هوانگ تی، از فرمانروایان سلسلهٔ «چهاین»، به منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین، تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد و شبکهٔ گسترده‌ای از جاده‌ها ساخت. وی همچنین به قصد رونق تجارت، مقیاس وزن‌ها، اندازه‌ها و عیار سکه‌ها را یکسان کرد.

محققى به پژوهش دربارهٔ ایران در دورهٔ ساسانیان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

(سؤال ۱۰۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) زنجیره‌ای از شهرها با کارکرد دفاعی در مرزهای شمال شرقی ساخته شد.
- (۲) کشاورزی در سیستان و خوزستان توسعه یافت.
- (۳) نقش دبیران در تشکیلات قضایی افزایش یافت.
- (۴) سکهٔ طلای ایران از چین تا اروپا رایج بود.

مطابق نظر کتاب درسی تاریخ (۱)، سنگ‌نوشته‌های بیستون و کعبه زرتشت به ترتیب برای کدام رویدادهای تاریخی جزء منابع دست اول به شمار می‌روند؟

- (۱) دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ - جنگ‌های شاپور یکم با رومیان
- (۲) دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ - پیروزی‌های اردشیر بابکان
- (۳) دوران تثبیت فرمانروایی کوروش بزرگ - جنگ‌های شاپور یکم با رومیان
- (۴) دوران تثبیت فرمانروایی کوروش بزرگ - پیروزی‌های اردشیر بابکان

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبعض: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سنگ‌نوشته‌های بیستون و کعبه زرتشت:

- پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می‌شود، به شرح وقایع دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.
 - سنگ‌نوشته شاپور یکم در کعبه زرتشت در نقش رستم شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان را بازگو می‌کند.
- سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان هستند.

نکته

کدام مورد درباره مقایسه کتیبه‌های «داریوش اول هخامنشی در بیستون» و «شاپور اول ساسانی در نقش رستم» درست است؟

(سؤال ۱۰۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) به دوره تثبیت حکومت‌ها تعلق دارند.
- (۲) موضوع آن‌ها، سرکوب شورش‌ها و نافرمانی‌های داخلی است.
- (۳) موضوع آن‌ها، دفاع از استقلال ایران در مقابل دشمنان خارجی است.
- (۴) دوره اوج و شکوفایی حکومت‌ها و مبارزه با دشمنان خارجی را توصیف کرده‌اند.

کنکور

کدام گزینه به یکی از دلایل حملات متعدد فرمانروایان بین‌النهرین به سرزمین ایلام اشاره دارد؟

- (۱) بهره‌مندی حکومت‌های بین‌النهرین از منابع طبیعی و معدنی فراوان
- (۲) دشمنی دیرینه مردمان ایلام با تمدن سومر و آکد و خدایانشان
- (۳) مشکلات مذهبی ناشی از پرستش خدایان جدید در منطقه ایلام
- (۴) نیازمندبودن سومری‌ها و آکدی‌ها به مواد خام منابع طبیعی و معدنی فلات ایران

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از آن‌جا که اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری و آکدی، پیایی به سرزمین ایلامی‌ها لشکرکشی می‌کردند. این تاخت‌وتازها، سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق. م. با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی ایلام را تأسیس کنند.

منظور از فرمانروایان بین‌النهرین، فرمانروایان سومری و آکدی است.



کدام گزینه مطلب درستی دربارهٔ وضعیت سیاسی تمدن ایلام باستان بیان می‌کند؟

- (۱) ارتباط‌های فرهنگی و دینی ایلام با مناطق فلات ایران و سرزمین‌های مجاور آن، مانند آسیای صغیر و هند، موجب شکل‌گیری ارتباط‌های تجاری شد.
- (۲) قلمرو ایلام بارها مورد هجوم سپاهیان بین‌النهرین قرار گرفت و ایلامیان بعد از هر حمله، استقلال خود را از دست دادند.
- (۳) حکومت و تمدن ایلام، همواره با همسایگان بین‌النهرینی خود مانند سومریان، اکدی‌ان، بابلیان و آشوریان، ارتباط تنگاتنگ سیاسی، فرهنگی و تجاری داشت.
- (۴) حکومت ایلام، سرانجام پس از قرن‌ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر آشوریان در قرن ۵ ق. م. دچار انحطاط و فروپاشی شد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۸

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): ایلام با مناطق فلات ایران و سرزمین‌های مجاور آن، مانند آسیای صغیر و هند روابط تجاری داشت. ارتباط‌های سیاسی و تجاری موجب شکل‌گیری روابط فرهنگی میان این سرزمین‌ها شد و دین، فرهنگ، خط و زبان آن‌ها را تحت تأثیر قرار داد.
- گزینهٔ (۲): قلمرو ایلام بارها مورد هجوم سپاهیان بین‌النهرین قرار گرفت و استقلال خود را از دست داد، اما ایلامیان دوباره قدرت می‌گرفتند.
- گزینهٔ (۴): حکومت ایلام، سرانجام پس از قرن‌ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر آشوریان در قرن ۷ ق. م. دچار انحطاط و فروپاشی شد.

تاریخ

۶۰

کدام گزینه به عبارت‌های درست اشاره می‌کند؟

الف) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ هخامنشیان که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود.

ب) سابقه حضور انسان در فلات ایران به طور دقیق روشن نیست.

ج) قدمت ابزارهای سنگی یافت‌شده در بستر کشف‌رود را حدود ۱ میلیون سال تخمین زده‌اند.

د) تا ۱۰ هزار سال پیش، نواحی پایکوهی و دشت‌های ایران، جولانگاه انسان‌هایی بوده که در پی شکار جانوران و گردآوری گیاهان خوراکی بوده‌اند.

(۱) «ب» - «د»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

(۴) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

در جدول زیر به برخی رویدادهای مهم ایران پیش از تاریخ اشاره می‌کنیم:

سابقه حضور انسان در فلات ایران	نامشخص - به تخمین برخی پژوهشگران ۱ میلیون سال
تا ۱۲ هزار سال پیش	شکار جانوران و گردآوری گیاهان توسط انسان‌ها
۱۲ هزار سال پیش	آغاز یکجانشینی
۸ هزار سال پیش	پیشرفت در ساختن ظروف و ابزار سفالی - ساخت ابزار فلزی
۵ تا ۷ هزار سال پیش	ذوب و قالب‌گیری مس در کرمان و قزوین

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام، که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود.

د) تا ۱۲ هزار سال پیش، نواحی پایکوهی و دشت‌های ایران، جولانگاه انسان‌هایی بوده که در پی شکار جانوران و گردآوری گیاهان خوراکی بوده‌اند.

(سوال ۱ (قسمت ب) - امتحان نهایی فرارد ۱۴۰۳)

جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

ب) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ماد، که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود.



با توجه به متن زیر، هر یک از پرسش‌های «الف»، «ب» و «ج» با کدام یک از عبارات موجود در گزینه‌ها مطابقت دارد؟

«در پنجم فروردین ۱۳۹۸، بارندگی شدید همراه با تگرگ در شیراز آغاز شد و پس از حدود ۹۰ دقیقه، سیلی ناگهانی شهر را فراگرفت. طغیان رودخانه آب‌زنگی، ریزش آب از ارتفاعات و ساخت‌وسازهای غیراصولی در مسیر سیلاب از جمله دلایل اصلی این حادثه بودند. تبدیل دره طبیعی کنار دروازه‌قرآن به جاده و محدود کردن مسیر سیل با لوله‌گذاری، شدت خسارات را افزایش داد. این سیل با جان‌باختن ۲۱ نفر، زخمی شدن بیش از ۱۰۰ نفر و تخریب هزاران واحد شهری و روستایی همراه بود. هم‌چنین بیش از ۲۰۰ خودرو در جریان سیلاب گرفتار و واژگون شدند.»

الف) چه کسانی در تشدید این حادثه نقش داشتند؟

ب) این حادثه در کجا رخ داده است؟

ج) زمینه‌های ایجاد این حادثه چه بوده است؟

۱) پرسش‌های «ب» و «الف» با مفاهیم اساسی دانش جغرافیا مرتبط‌اند و پاسخ پرسش «ج»، «بارندگی شدید همراه با تگرگ» است.

۲) پرسش «الف» به «رابطه متقابل انسان با محیط» اشاره دارد که در این متن، نشان‌دهنده نگاه سودجویانه انسان برای رسیدن به خواسته‌ها بوده است.

۳) پاسخ به سؤال «چه چیز» در متن نشان‌دهنده مفهوم «کل‌نگری» است که در خصوص سیل شیراز رعایت نشده است.

۴) پرسش «ب» با رکن اساسی جغرافیا سروکار دارد که در متن به آن اشاره شده، اما ماهیت پدیده بررسی نشده است.

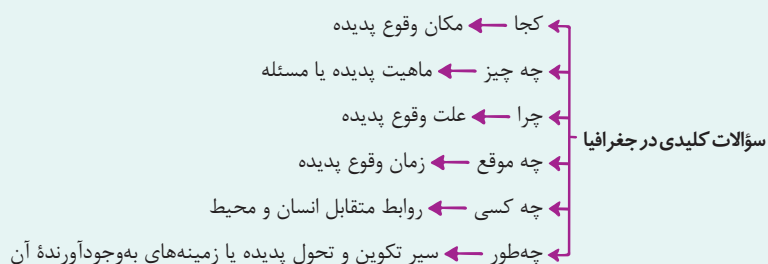
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس‌Box

مفاهیم اساسی علم جغرافیا: ۱) مکان ۲) روابط متقابل انسان و محیط

رکن اساسی جغرافیا: مکان



پاسخ خیلی تشریحی ✓ عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو صورت است: ۱) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها ۲) نگاه سودجویانه

برای رسیدن به خواسته‌ها

همان‌طور که در متن مشاهده می‌کنیم، تبدیل دره طبیعی کنار دروازه‌قرآن به جاده نشان‌دهنده عملکرد منفی انسان در قبال محیط بوده است. هم‌چنین سؤال «چه کسی» به روابط متقابل انسان و محیط اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱) بارندگی شدید دلیل اصلی وقوع سیل است که در پاسخ به سؤال «چرا» می‌آید. زمینه‌های ایجاد حادثه بیانگر پرسش «چه‌طور» است.

گزینه ۳) در واقع پاسخ به سؤال «چرا» و «چه‌طور» در متن که به اقدامات انسانی مؤثر در وقوع سیل شیراز اشاره دارد نشان می‌دهد که مفهوم «کل‌نگری» در ساخت‌وسازهایی که انجام شده و تغییراتی که انسان در محیط طبیعی ایجاد کرده رعایت نشده است.

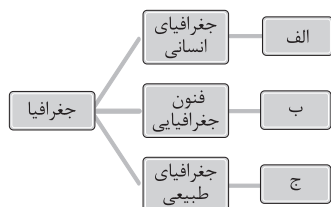
گزینه ۴) پرسش «ب» یعنی «کجا» با رکن اساسی جغرافیا یعنی مکان سروکار دارد. در متن سؤال ماهیت پدیده با پاسخ به سؤال «چه چیز» آمده است که «وقوع سیل» در شیراز است.

جغرافیا

۶۲

با توجه به شاخه‌های دانش جغرافیا و زیرشاخه‌های آن، به ترتیب عبارات کدام گزینه را می‌توان جایگزین موارد (الف)،

(ب) و (ج) در نمودار زیر کرد؟

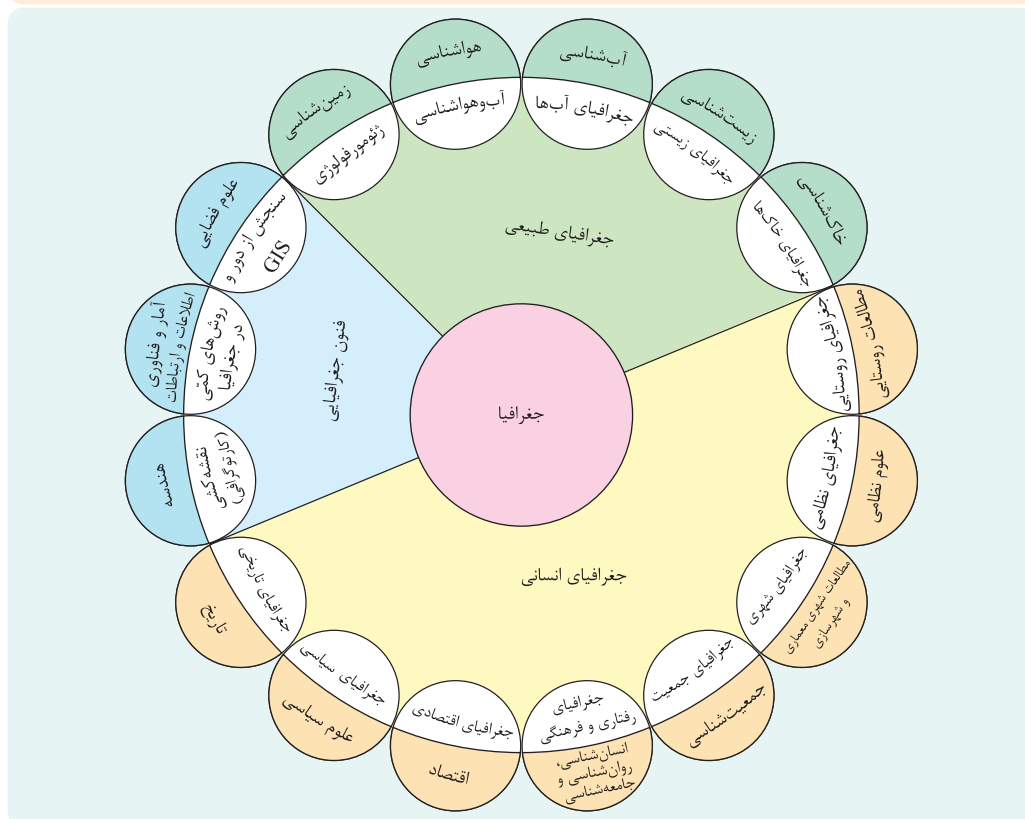


- (۱) جمعیت‌شناسی - علوم فضایی - جغرافیای زیستی
- (۲) جغرافیای رفتاری - سنجش از دور - آب‌شناسی
- (۳) جغرافیای تاریخی - کارتوگرافی - آب‌وهواشناسی
- (۴) مطالعات روستایی - کارتوگرافی - هواشناسی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box



بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): شامل «جمعیت‌شناسی» و «علوم فضایی» است. این دو از علوم وابسته و مرتبط با جغرافیا هستند، اما زیرشاخه‌های علم جغرافیا محسوب نمی‌شوند.
- گزینه (۲): نیز با آوردن «آب‌شناسی» همان خطا را تکرار می‌کند و به جای شاخه‌ای تخصصی از جغرافیا، به یکی از علوم مرتبط اشاره دارد.
- در گزینه (۴) نیز «مطالعات روستایی» و «هواشناسی» قرار دارند که آن‌ها نیز در زمره حوزه‌های مرتبط با شاخه‌های جغرافیا جای می‌گیرند، نه جزء شاخه‌های اصلی این علم.

با توجه به متن زیر که بخشی از یک تحقیق درباره گسترش مخاطرات در دامنه‌های کوهستانی البرز است، کدام گزینه اطلاعات درستی در خصوص «سؤالات کلیدی جغرافیا» و «مراحل پژوهش علمی در جغرافیا» بیان می‌کند؟

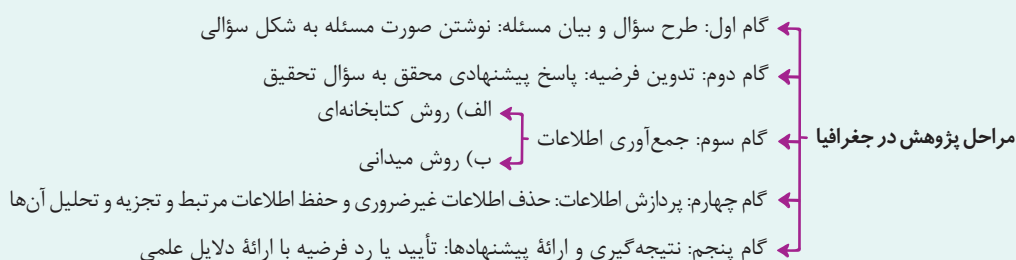
«گسترش شهرهای اقتصادی مانند تهران و در پی آن، فعالیت‌هایی همچون احداث جاده‌ها، سدسازی، هدایت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها، توسعه کشاورزی و استخراج معادن در کوه‌های البرز، سبب ناپایداری در ناهمواری‌های این منطقه شده است. این فعالیت‌ها زمینه‌ساز وقوع مخاطراتی مانند ریزش و لغزش در دامنه‌ها، لرزش‌های خفیف و شدید و طغیان رودخانه‌ها بوده‌اند.»

- ۱) این متن پاسخی است به سؤال کلیدی جغرافیا در گام اول تحقیق که به بررسی سیر تکوین پدیده می‌پردازد و در عین حال، گام پایانی تحقیق علمی را کامل می‌کند.
- ۲) این متن پاسخی است به سؤال کلیدی جغرافیا در گام دوم تحقیق که بر ماهیت پدیده تمرکز دارد و هم‌زمان گام پایانی تحقیق را تکمیل می‌کند.
- ۳) این متن پاسخی است به سؤال کلیدی جغرافیا در گام اول تحقیق که به ماهیت پدیده می‌پردازد و در عین حال، گام دوم تحقیق علمی را کامل می‌کند.
- ۴) این متن پاسخی به سؤال کلیدی جغرافیا در گام دوم تحقیق است که به سیر تکوین پدیده اشاره دارد و به طور هم‌زمان گام دوم تحقیق علمی را کامل می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box



پاسخ خیلی تشریحی ✓

این متن به عنوان نتیجه‌گیری نهایی پژوهش (گام آخر) در گام اول پژوهش (بیان مسئله) مطرح شده است، زیرا متن به صورت فرضیه نوشته نشده و فاقد عبارات احتمالی مانند «ممکن است» یا «به نظر می‌رسد» است که در فرضیه‌نویسی ضروری‌اند، چراکه فرضیه بیان حدس و پیش‌بینی است نه نتیجه قطعی. این متن نتیجه‌ای قطعی ارائه می‌دهد و به بررسی زمینه‌های مخاطرات می‌پردازد که با موضوع تحقیق یعنی مخاطرات در دامنه‌های البرز هم‌خوانی دارد. هم‌چنین گام دوم پژوهش مربوط به فرضیه است که معمولاً به شکل سؤال مطرح نمی‌شود، در حالی که بیان مسئله در گام اول حتماً باید به صورت سؤال باشد. بنابراین وقتی گفته می‌شود متن پاسخی به سؤال است، یعنی مربوط به گام اول، بیان مسئله است.

هم‌چنین در این متن، هم از ماهیت پدیده صحبت شده است که «به وجود آمدن برخی ناپایداری‌ها در ناهمواری‌های منطقه البرز» و به طور جزئی‌تر «وقوع مخاطراتی مانند ریزش و لغزش» است و هم در مورد علت اصلی پدیدآمدن ناپایداری‌ها صحبت شده که «گسترش شهرها» است و هم در مورد سیر تکوین پدیده است که اقداماتی مانند احداث جاده‌ها و ... را دربر می‌گیرد.

کدام سؤال کلیدی در جغرافیا به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده‌ها می‌پردازد؟

(سؤال ۳ قسمت الف) - امتحان نهایی فردارد ۱۴۰۳

۲) چه موقع

۴) چه‌طور

۱) چرا

۳) چه چیز

 امتحان
نهایی

با توجه به موارد زیر، کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

- الف) دریای خزر (ب) دریای عمان
ج) خلیج فارس (د) تنگه هرمز

- ۱) «الف» بزرگ‌ترین دریاچه روی زمین است که بخشی از مرزهای دریایی ایران با همسایگان شمالی کشور را تشکیل می‌دهد و «ج» بزرگ‌ترین منبع انرژی نفت و گاز جهان است.
- ۲) «د» آبراهه‌ای هلالی شکل و دروازه خروجی نفت خلیج فارس است و «ب» به دلیل مجاورت با آب‌های آزاد اقیانوس اطلس اهمیت اقتصادی بسیاری برای ایران دارد.
- ۳) «ج» ۲۸ درصد از ذخایر نفت و ۶۶ درصد از ذخایر گاز طبیعی را داراست و «د» مهم‌ترین آبراهه راهبردی جهان است که دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند.
- ۴) «ب» دارای سواحل با قابلیت دفاعی است و «الف» بزرگ‌ترین تأمین‌کننده خاویار جهان است و دسترسی ایران به بازار ۹۰۰ میلیون نفری آسیای میانه را فراهم می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

نام دریا	موقعیت جغرافیایی (مطلق و نسبی آن)
دریای خزر	بزرگ‌ترین دریاچه جهان - تأمین ۹۰ درصد خاویار جهان - دسترسی اقتصادی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه - وجود منابع نفت و گاز
دریای عمان	دسترسی به آب‌های آزاد بین‌المللی - سواحل مناسب از نظر اقتصادی و نظامی - مجاورت با اقیانوس هند
خلیج فارس	ارزش ارتباطی میان سه قاره «آسیا، آفریقا و اروپا» - بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان دارای ۶۶ درصد ذخایر نفت و ۲۸ درصد ذخایر گاز جهان - منطقه‌ای ثروتمند در جنوب غربی آسیا - قرارگیری در قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام
تنگه هرمز	آبراهه‌ای هلالی شکل - دروازه خروجی نفت خلیج فارس - مهم‌ترین آبراهه راهبردی جهان - از گذرگاه‌های مهم تجاری جهان - اتصال خلیج فارس و دریای عمان

پاسخ خیلی تشریحی ✓ دریای خزر بزرگ‌ترین پهنه محصور در خشکی (یعنی دریاچه) جهان است. ایران حدود ۳۰/۸ درصد مرز دریایی با همسایگان خود دارد که بخشی از آن را دریای خزر تشکیل می‌دهد.

خطوط مرزی ایران: مرز خشکی: ۴۷/۳ - مرز آبی (دریایی): ۳۰/۸ - مرز رودخانه‌ای: ۲۱/۹



بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: درست - نادرست؛ دریای عمان با اقیانوس هند مجاور است.

گزینه ۳: نادرست؛ خلیج فارس ۲۸ درصد از ذخایر گاز طبیعی و ۶۶ درصد از ذخایر نفت را داراست. - درست

گزینه ۴: درست - نادرست؛ دریای خزر دسترسی ایران به بازار ۳۰۰ میلیون نفری آسیای میانه را فراهم می‌کند.

با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با مشخصات منطقه کوهستانی شمال و شمال غرب کشورمان مطابقت دارد؟

(سؤال ۱۴ آنگور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

- الف) دماوند (ب) سهند (ج) سبلان (د) علم کوه (ه) تخت سلیمان

- ۱) موارد «ب» و «ه» در دو منطقه کوهستانی متفاوت قرار دارند و هر دو بر اثر فعالیت‌های آتشفشانی شکل گرفته‌اند.
- ۲) موارد «الف» و «ج» در دو منطقه کوهستانی متفاوت قرار دارند و هر دو بر اثر فعالیت‌های آتشفشانی شکل گرفته‌اند.
- ۳) در تشکیل موارد «ج» و «د» فعالیت‌های آتشفشانی نقش نداشته است و هر دو در یک منطقه کوهستانی قرار دارند.
- ۴) در تشکیل موارد «الف» و «ه» فعالیت‌های آتشفشانی نقش نداشته است و هر دو در یک منطقه کوهستانی قرار دارند.



کدام گزینه با موقعیت مطلق ایران مطابقت دارد؟

- (۱) در شهرهای جنوبی ایران که به مدار استوا نزدیک‌ترند، زاویه تابش خورشید نزدیک به عمود است.
- (۲) مناطق جنوبی ایران که نزدیک دریای عمان و خلیج فارس قرار دارند دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب‌اند.
- (۳) مجاورت ایران با مدار رأس‌السرطان موجب گسترش عامل کم‌فشار جنب حاره‌ای به داخل کشور در فصل گرم می‌شود.
- (۴) گستردگی ایران در عرض‌های جغرافیایی ۴۴ تا ۶۳ درجه شمالی موجب تنوع آب‌وهوایی کشور شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۵

درس‌Box

- **موقعیت ریاضی یا مطلق:** محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن است. مثلاً ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و در طول جغرافیایی ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی قرار دارد.
- **موقعیت نسبی:** محل قرارگیری هر مکان نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است. همه پدیده‌ها موقعیت نسبی دارند. منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن، نسبت به سایر کشورها، دریاها، تنگه‌ها، کانال‌ها، خلیج‌ها و منابع اقتصادی و ... است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مدار استوا در عرض صفر درجه قرار دارد و عرض ایران از مدار ۲۵ درجه شروع می‌شود و این نزدیک‌بودن ایران به مدار استوا موجب زاویه تابش نزدیک به عمود در مناطق جنوبی شده است.

این عبارت که در خصوص قرارگیری ایران در عرض‌های جغرافیایی است به موقعیت مطلق یا ریاضی آن اشاره دارد.

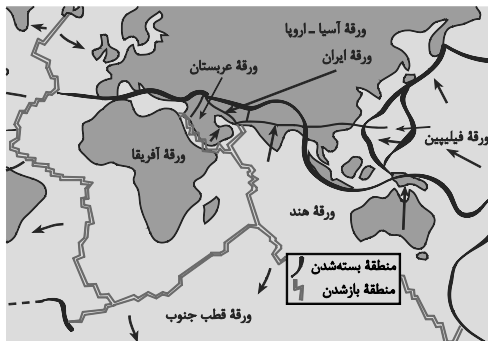
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): مجاورت ایران با دریای عمان و خلیج فارس به موقعیت نسبی اشاره می‌کند (نه موقعیت مطلق).

گزینه (۳): مجاورت ایران با مدار رأس‌السرطان که مربوط به عرض جغرافیایی می‌شود با موقعیت مطلق مطابقت دارد، اما این مجاورت موجب تشکیل عامل پرفشار جنب حاره‌ای می‌شود (نه کم‌فشار).

گزینه (۴): این عبارت نیز به موقعیت مطلق اشاره دارد، اما ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه شمالی و طول ۴۴ تا ۶۳ درجه شرقی واقع است.

۶۶ با توجه به شکل زیر، کدام گزینه درست است؟



- (۱) این تصویر به روند تشکیل پدیده‌ای اشاره دارد که در آن، گنبد‌های نمکی شکل گرفته تحت تأثیر عوامل بیرونی قابل مشاهده‌اند.
- (۲) این تصویر به روند تشکیل پدیده‌ای اشاره دارد که در آن، گنبد‌های نمکی شکل گرفته تحت تأثیر عوامل درونی قابل مشاهده‌اند.
- (۳) این تصویر به پدیده‌ای اشاره دارد که رودهای آن در اثر تغییرات اقلیمی، از حالت منظم به وضعیتی نامنظم تبدیل شده‌اند.
- (۴) این تصویر به پدیده‌ای اشاره دارد که رودهای آن به دلیل تغییرات اقلیمی، از حالت نامنظم به وضعیتی منظم تغییر یافته‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این تصویر روند شکل‌گیری رشته‌کوه زاگرس را نمایش می‌دهد؛ پدیده‌ای که بر اثر برخورد صفحه عربستان با صفحه اوراسیا پدید آمده است. چین‌خوردگی‌های زاگرس پس از تشکیل، به حالت اولیه باقی نمانده‌اند و طی میلیون‌ها سال بر اثر فرسایش‌های طبیعی، دچار دگرگونی و تغییر شکل شده‌اند. از جلوه‌های زیبا و فعال این منطقه می‌توان به گنبد‌های نمکی اشاره کرد؛ توده‌هایی از نمک که به دلیل عوامل درونی زمین و وزن مخصوص (چگالی) کم‌تر نسبت به رسوبات اطراف خود، به شکل گنبد بالا آمده است (رد گزینه ۱)، چون منشأ گنبد نمکی درونی است، نه بیرونی. هم‌چنین رودهای بسیاری از زاگرس سرچشمه می‌گیرند که در اثر تغییرات اقلیمی اخیر، از حالت منظم به وضعیتی نامنظم و طغیانی تبدیل شده‌اند (رد گزینه ۴)، زیرا رودها منظم نشده‌اند، بلکه نامنظم و سیلابی شده‌اند. در نهایت، باید توجه داشت که تصویر نمایش داده‌شده خود رشته‌کوه زاگرس نیست، بلکه سیر و روند شکل‌گیری آن را نشان می‌دهد (رد گزینه‌های ۳) و (۴)، چون تصویر ناظر بر فرایند است، نه پدیده نهایی).

با توجه به ارزش‌های اقتصادی دشت‌ها (۱) و جلگه‌ها (۲) و کوهستان (۳)، هر یک از عبارات زیر به کدام نواحی مرتبط می‌شود؟

الف) کشاورزی (ب) ذخایر آب

ج) وجود معادن (د) گردشگری

۱) عبارت «الف» میان هر سه مشترک است و عبارت «ب» فقط در (۲) و (۳) دیده می‌شود.

۲) عبارت «د» میان هر سه مشترک است و عبارت «الف» از ویژگی‌های (۱) و (۲) است.

۳) عبارت «ب» میان هر سه مشترک است و عبارت «الف» مختص (۱) و (۳) است.

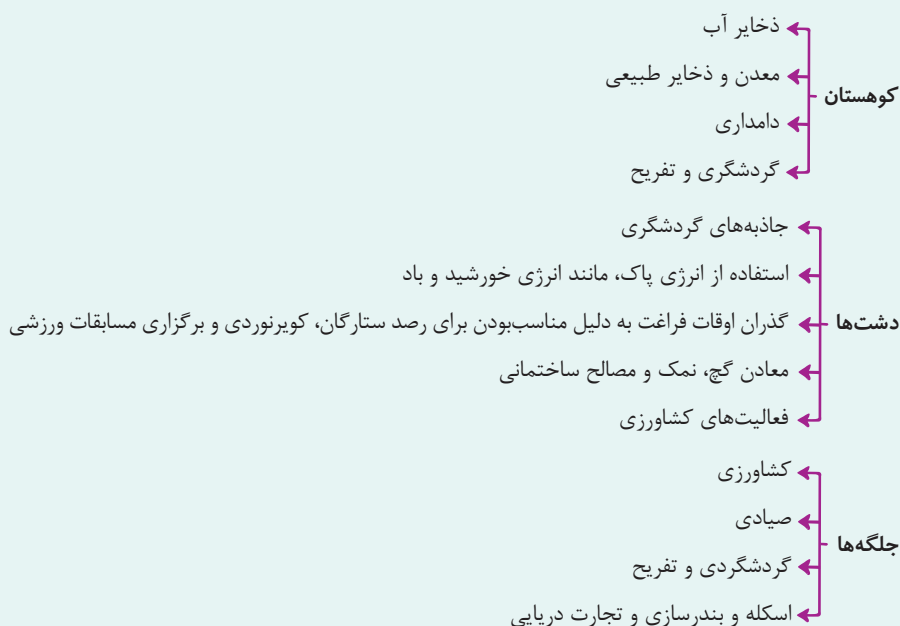
۴) عبارت «ج» میان هر سه مشترک است و عبارت «د» فقط در (۱) و (۲) مشاهده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

ارزش اقتصادی ناهمواری‌ها



گردشگری و تفریح در هر سه مورد فعال است.

پاسخ خیلی تشریحی



درست است که کتاب درسی به طور مستقیم به گردشگری در کوهستان‌ها اشاره‌ای نکرده است، اما با توجه به این که کنکور درس جغرافیا به سمت تحلیلی شدن پیش می‌رود، در این گونه سؤالات باید بتوانید از قدرت تحلیل خود هم استفاده کنید و درست‌ترین گزینه را انتخاب کنید.

فعالیت‌های کشاورزی بین دشت و جلگه مشترک است.



درست است که در مناطق کوهستانی هم کشاورزی انجام می‌شود، اما چون به صورت محدود است و گسترش کشاورزی موجب آسیب به این مناطق می‌شود، نمی‌توان کشاورزی را جزء ارزش‌های اقتصادی مناطق کوهستانی در نظر گرفت. مناطق کوهستانی بیشتر برای دامداری مناسب است تا برای کشاورزی.

با توجه به موارد مشخص شده در تصویر زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

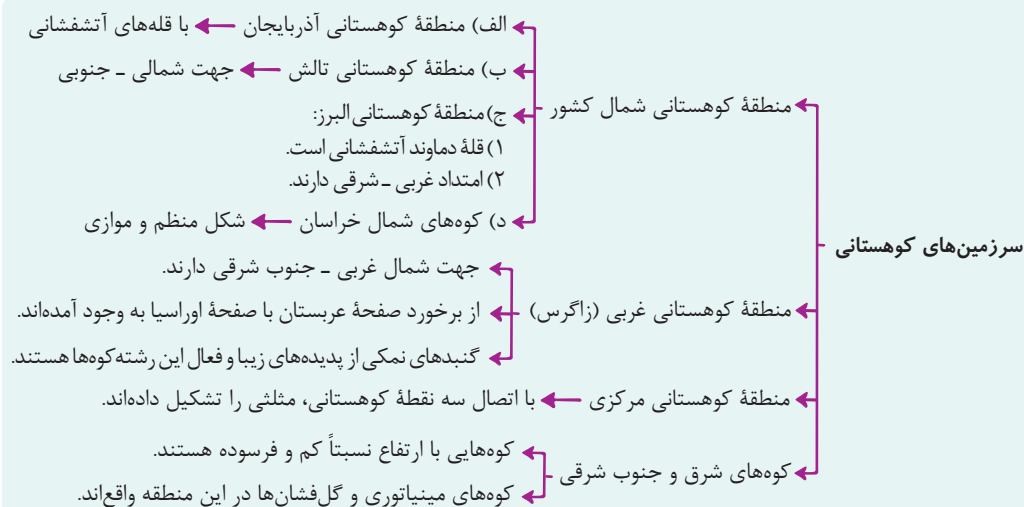


- (۱) (ب) منطقه کوهستانی آذربایجان را نشان می‌دهد که یکی از رشته‌کوه‌های آن طولانی‌ترین مرز ایران با ترکیه را تشکیل می‌دهد و در دوره سرد سال تحت تأثیر توده هوای مرطوب غربی قرار می‌گیرد.
- (۲) (ج) به کوه‌های شرق و جنوب شرق اشاره دارد که در آن کوه‌های مینیاتوری متأثر از عوامل بیرونی قرار دارند و گاهی در تابستان‌ها تحت تأثیر توده هوای موسمی، باران‌های سیلابی را تجربه می‌کند.
- (۳) (الف) به منطقه‌ای اشاره می‌کند که کوه‌های منفرد شمال خراسان همچون بینالود را در خود جای داده است و در فصل سرد سال تحت تأثیر توده هوایی که از سیبری می‌آید، سردی و خشکی هوا افزایش می‌یابد.
- (۴) (د) به منطقه کوهستانی غرب کشور اشاره می‌کند که به دلیل امتداد شمال غربی - جنوب شرقی آن، دامنه‌های غربی آن رطوبت چندانی ندارند و توده هوای سودانی نیز موجب بارش در این مناطق نمی‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبعض: درس‌های ۳، ۴ و ۵

درس‌Box



توده‌های هوایی که به کشور وارد می‌شوند:

توده هوا	زمان ورود به کشور	منشأ	اثر آب‌وهوایی
سرد و خشک سیبری	دوره سرد	سیبری	سردی و خشکی هوا - بارندگی در سواحل خزر
مرطوب غربی	دوره سرد	دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس	بارندگی (برف و باران)
سودانی	دوره سرد	دریای سرخ	بارندگی
گرم و خشک	دوره گرم	عربستان	افزایش دما
موسمی	دوره گرم	اقیانوس هند	باران‌های سیلابی

کوه‌های شرق و جنوب شرقی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در جنوب استان سیستان و بلوچستان و اطراف چالۀ جازموریان در کرمان، منطقه مکران واقع شده است که در آن رشته‌کوه‌های بشاگرد و اطراف آن با ارتفاع نسبتاً کم و فرسوده‌ای وجود دارد. در این کوه‌ها، فرسایش، شکل‌های زیبایی با دره‌ها، چاله‌ها و گودال‌های عمیق ایجاد کرده است که آن‌ها را «ناهمواری‌های مریخی» و (کوه‌های مینیاتوری) هم می‌نامند.

فرسایش عامل بیرونی است که شکل خاصی به این کوه‌ها داده است.



بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ایران طولانی‌ترین مرز را با کشور عراق دارد.

گزینه (۳): کوه‌های شمال خراسان رشته‌کوه هستند نه کوه منفرد.

گزینه (۴): دامنه‌های غربی زاگرس به دلیل این‌که دامنه رو به باد هستند، دارای رطوبت کافی و بارش هستند. ضمن این‌که توده هوای موسمی رطوبت دریای سرخ را به این مناطق می‌آورد و موجب بارندگی می‌شود.

موارد کدام گزینه به ترتیب جایگاه‌های «الف» تا «د» در جدول زیر را در خصوص مشخصات نواحی مختلف آب‌وهوایی ایران کامل می‌کند؟

ناحیه آب‌وهوایی	دما	بارندگی	پوشش گیاهی	رطوبت
«ب»	اختلاف دمای کم	—	—	—
—	«د»	—	فقیر	—
—	میانگین دمای پایین	«ج»	—	—
—	—	اندک	—	«الف»

- (۱) تبخیر و تعرق زیاد - آب‌وهوای معتدل خزری - بارندگی اغلب به صورت برف - اعتدال دما در طول سال
 (۲) رطوبت نسبی بالا - آب‌وهوای کوهستانی - بارندگی اغلب به صورت برف - میانگین دمای بالای سالیانه
 (۳) رطوبت نسبی بالا - آب‌وهوای معتدل خزری - بارندگی زیاد در ارتفاعات - اختلاف شدید دما
 (۴) تبخیر و تعرق زیاد - آب‌وهوای کوهستانی - بارندگی زیاد در ارتفاعات - میانگین دمای پایین

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

درس‌Box

توده هوایی	بارندگی	دما	پوشش گیاهی	رطوبت
آب‌وهوای گرم و خشک	بارش کم و خشکی هوا	اختلاف شدید دما	فقر پوشش گیاهی	تبخیر و تعرق زیاد
آب‌وهوای کوهستانی	افزایش بارندگی و کاهش دما	میانگین دمای پایین	—	—
آب‌وهوای گرم و شرجی	بارندگی اندک	میانگین دمای بالای سالانه	—	رطوبت نسبی بالا
آب‌وهوای معتدل خزری	بارندگی زیاد	اعتدال دما در طول سال	پوشش گیاهی غنی	—

الف) «بارندگی کم و اندک» از ویژگی‌های دو ناحیه آب‌وهوایی «گرم و خشک» و «گرم و شرجی» است. بنابراین بخش اول همه گزینه‌ها درست است.

ب) «اختلاف دمای زیاد» ویژگی آب‌وهوای «گرم و خشک» است، اما «اختلاف دمای کم» که به معنی «اعتدال دما» است، ویژگی آب‌وهوای معتدل خزری است.

از آن‌جا که در ناحیه «آب‌وهوایی کوهستانی» معمولاً هوا سرد و در ناحیه «آب‌وهوایی گرم و مرطوب» معمولاً هوا گرم است؛ پس این نواحی نیز اختلاف دمای زیاد ندارند و می‌توان گفت ویژگی «اختلاف دمای کم» برای این دو ناحیه آب‌وهوایی هم صدق می‌کند.

ج) «میانگین دمای پایین» مختص آب‌وهوای کوهستانی است که در آن، بارندگی اغلب به صورت برف است و با افزایش ارتفاع، بارندگی افزایش می‌یابد. بنابراین قسمت سوم همه گزینه‌ها درست است.

د) «فقر پوشش گیاهی» ویژگی آب‌وهوای گرم و خشک است که یکی دیگر از ویژگی‌های آن «اختلاف شدید دما» است.

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

جغرافیا

۷۰

درستی یا نادرستی هر یک از عبارتهای زیر در خصوص آبوهوا و تأثیر آن بر زندگی انسان، در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- از اردیبهشت تا مهر، شرایط به لحاظ میزان رطوبت، برای فعالیتهای نظامی در مناطقی که کوههای علمکوه، سبلان و بزمان قرار دارند، مطلوب است.
- در شرایط عادی در لایه بالایی جو، با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دما حدوداً ۶ درجه سانتیگراد کاهش پیدا می کند.
- در ماههای سرد سال، به دلیل این که هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین ساکن می شود و لایه هوای گرمی روی آن قرار می گیرد، صعود هوا رخ نمی دهد.
- با توجه به تأثیر اقلیم بر معماری، استفاده از بادگیر و شکل گنبدی دادن به بناها مختص آبوهوای نواحی داخلی ایران است.

(۱) درست - نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۲) نادرست - نادرست - درست - درست - نادرست

(۳) نادرست - درست - نادرست - درست - درست

(۴) درست - نادرست - درست - درست - درست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت ها:

عبارت اول: درست؛ آبوهوای دارای رطوبت بالا از عواملی است که طرحهای نظامی، تاکتیکها و تجهیزات نظامی، البسه و پشتیبانی از نیروها را تحت تأثیر قرار می دهد. از اردیبهشت تا مهرماه، در استانهای جنوب غرب و جنوب کشور، دما در رطوبت بالا برای نیروهای نظامی مشکل ساز می شود. در صورتی که در همین دوره، در مناطق شمالی و غربی مثل آذربایجان و کردستان، شرایط برای فعالیت نیروهای نظامی مطلوب است.

حالا باید ببینیم قلههای ذکر شده در کدام مناطق قرار دارند. علمکوه در منطقه کوهستانی البرز (شمال) و سبلان در منطقه کوهستانی آذربایجان (شمال غرب) قرار دارد و کوه بزمان جزء کوههای داخلی کشور است که در این مناطق نیز رطوبتی وجود ندارد و در تمام سال هوا خشک است، پس در هر سه این مناطق فعالیتهای نظامی در دوره موردنظر مطلوب است.

عبارت دوم: نادرست؛ با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع در لایه تروپوسفر جو زمین، هوا به طور میانگین حدود ۶ درجه سانتیگراد کاهش می یابد. لایه تروپوسفر لایه اولیه و زیرین جو است نه لایه بالایی.

عبارت سوم: درست؛ به دلیل عدم صعود هوا، پدیده وارونگی دما اتفاق می افتد.

عبارت چهارم: درست؛ در کشور ما به دلیل گوناگونی آبوهوا معماریهای گوناگونی در نقاط مختلف دیده می شود. توجه به تأثیر اقلیم بر ساختمان سازی موجب مصرف کم تر انرژی می شود. مثلاً استفاده از بادگیر، دادن شکل گنبدی به بنا، استفاده از خاک و گل برای مناطق گرم و خشک و بیابانی مناسب است.

«استفاده از بامهای شیب دار با شیروانی مناسب مناطقی است که بارندگی زیاد است، مانند سواحل دریای خزر.

» بهره گیری از جهت آفتاب در بنا مناسب معماری در مناطق با آبوهوای سرد و کوهستانی است.



کدام عبارت قابل پذیرش است؟

- (۱) منطق با توسعه قوانین حاکم بر ذهن به پیچیده تر شدن اندیشیدن انسان یاری می‌رساند.
- (۲) به کار بستن علم منطق نیازمند تمرین و ممارست است و به افزایش دقت ما در اندیشیدن یاری می‌رساند.
- (۳) ذهن انسان به طور طبیعی درست می‌اندیشد و مغالطات صرفاً در استدلال‌ها و تعاریف پیچیده رخ می‌دهند.
- (۴) از آن جایی که هدف منطق جلوگیری از خطای اندیشه است، منطق‌دانان به بررسی و دسته‌بندی همه مغالطات ذهن می‌پردازند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

- هدف منطق جلوگیری از خطای اندیشه است.
- در منطق، به خطای اندیشه، مغالطه یا سفسطه گفته می‌شود.
- مغالطات ممکن است به صورت عمدی یا غیرعمدی رخ دهند.
- ذهن انسان به طور طبیعی براساس قواعد منطقی می‌اندیشد، لذا منطق‌دانان این قواعد را ابداع و اختراع نکردند، بلکه آن‌ها را کشف کرده و تبیین می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منطق علمی کاربردی است؛ به این معنا که مهارت و تسلط در آن نیازمند تمرین و ممارست است. با به کار بردن علم منطق می‌توانیم دقیق‌تر و سریع‌تر خطاهای ذهن را تشخیص دهیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): منطق‌دانان قواعدی را که ذهن ما به طور طبیعی رعایت می‌کند کشف می‌کنند و آن‌ها را ابداع یا اختراع نمی‌کنند.
- گزینه (۳): ذهن انسان معمولاً (نه همیشه!) در تعریف دقیق اصطلاحات خاص و استدلال‌های پیچیده دچار خطا می‌شود.
- گزینه (۴): خطاهای ذهن بی‌شمارند و بررسی تک‌تک آن‌ها نه ممکن است و نه لازم.

کدام عبارت درباره «تعریف» صحیح است؟

- (۱) در آن از تصورات معلوم و مجهول مخاطب استفاده می‌کنیم.
- (۲) در قالب یک تصدیق تام با حکم خبری بیان می‌شود.
- (۳) در پاسخ به چرایی یک پدیده و توضیح ذاتیات آن ارائه می‌شود.
- (۴) در برخی موضوعات محل اختلاف نظر بین انسان‌ها واقع می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

(۱) تصور: هر یک از مفاهیم ذهن بدون در نظر گرفتن ارتباط آن‌ها با مفاهیم دیگر یا واقعیت داشتن یا نداشتن آن‌ها؛

اقسام علم: مثال: درک ما از «سیمرغ»، «درخت»، «مثلث قائم‌الزاویه» و ...

(۲) تصدیق: جملاتی که در آن‌ها به ارتباط مفاهیم با یکدیگر یا وجود داشتن و نداشتن آن‌ها حکم می‌دهیم.

مثال: درک ما از قضایای «درختان در روز اکسیژن تولید می‌کنند»، «مثلث قائم‌الزاویه سه زاویه مساوی ندارد» و ...

هر تصدیقی خود متشکل از یک سری تصور است. در واقع تصدیق همان حاکم به نسبت بین تصورات گوناگون با یکدیگر است. به تصدیق قضیه هم گفته می‌شود.

در تصدیقات حکم و قضاوت وجود دارد. حکم یعنی آن بخش از تصدیق که ارتباط یا عدم ارتباط تصورات را با هم مشخص می‌کند: «هوا سرد است»، «هوا گرم نیست».

تفکر عبارت است از «معلوم کردن مجهول». ما همواره مجهولاتی داریم که نسبت به آن‌ها شناخت و آگاهی نداریم. ما با استفاده از معلومات پیشین خود سعی می‌کنیم که مجهولات را برای خود بدل به معلومات کنیم و از ظرف مجهولات کاسته و به ظرف معلومات اضافه کنیم. معلومات و مجهولات ما یا تصورند یا تصدیق. بنابراین فکرکردن دو حالت دارد:

(۱) معلوم کردن تصور مجهول ← تعریف

(۲) معلوم کردن تصدیق مجهول ← استدلال

اقسام علم: تصور ≈ تعریف
تصدیق ≈ استدلال
اقسام فکر

تعریف	استدلال
۱ روشن کردن تصور مجهول با تصورات معلوم	روشن کردن تصدیق مجهول با تصدیقات معلوم
۲ در پاسخ به پرسش چیستی مطرح می‌شود.	در پاسخ به پرسش چرایی مطرح می‌شود.
۳ در آن به معنا و توصیف و توضیح یک مفهوم پرداخته می‌شود.	در آن به دلیل و روند نتیجه‌گیری یک گزاره پرداخته می‌شود.

تعریف دقیق برخی اصطلاحات خاص نظیر «آزادی»، «عدالت»، «انسانیت» و ... دشوار است و بین انسان‌ها درباره آن‌ها اختلاف نظر وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در تعریف از تصورات معلوم برای روشن کردن یک تصور مجهول استفاده می‌شود.

گزینه (۲): تعریف خود در قالب یک تصور بیان می‌شود؛ برای مثال مثلث را تعریف می‌کنیم به «شکل سه‌ضلعی».

گزینه (۳): تعریف در پاسخ به سؤال «چیستی» ارائه می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام یک از گزینه‌های زیر «ابهام در مرجع ضمیر» دیده نمی‌شود؟

- (۱) سارا به مریم کتابی را که دوست داشت، امانت داد.
- (۲) هنگامی که به سگ نگاه کرد، ترس در چشمانش موج می‌زد.
- (۳) رضا به سعید گفت که در کارش موفق بوده است.
- (۴) پدرش به او مأموریت داد که خانه را به فروش برساند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

● با مفهوم «ضمیر» در ادبیات آشنا شده‌اید و می‌دانید که ضمائر دو دسته هستند:

(۱) ضمائر منفصل (من، تو، او، ما، شما، آن‌ها)

(۲) ضمائر متصل (م، ت، ش، مان، تان، شان)

● مغالطه ابهام در مرجع ضمیر: گاهی اوقات در جملات ضمائر منفصل یا متصل وجود دارند، اما درباره این که این ضمائر دقیقاً به چه چیزی برمی‌گردند ابهام وجود دارد. به این ابهام و دوپهلوی بودن جملات که ناشی از مشخص نبودن مرجع ضمیر است، «مغالطه ابهام در مرجع ضمیر» گفته می‌شود.

مثال رستم بر اسب نشست، دستی بر سرش کشید:

(۱) رستم دستی بر سر خودش کشید.

(۲) رستم دستی بر سر اسب کشید.

مثال پلنگ دنبال آهو بود که شکارچی به آن شلیک کرد:

(۱) به پلنگ شلیک کرد.

(۲) به آهو شلیک کرد.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): مرجع عبارت «دوست داشت» ابهام دارد و مشخص نیست که سارا خود این کتاب را دوست داشته یا مریم آن را دوست داشته است؛ پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

گزینه (۲): مرجع ضمیر «ش» در عبارت «ترس در چشمانش موج می‌زد» ابهام دارد و مشخص نیست که در چشمان «او» ترس موج می‌زد یا در چشمان «سگ». پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

گزینه (۳): مرجع ضمیر «ش» در عبارت «در کارش موفق بوده است» ابهام دارد و مشخص نیست که به «رضا» برمی‌گردد یا به «سعید»؛ پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

گزینه (۴): در عبارت هیچ ابهامی دیده نمی‌شود و مرجع ضمیر «ش» در لفظ «پدرش» و مرجع عبارت «بفروشد» مشخص است و می‌دانیم که به یک شخص (او) برمی‌گردد.

توجه کنید که برای مغالطه ابهام در مرجع ضمیر همیشه قرار نیست پای یک ضمیر در میان باشد. با توجه به مثالی که کتاب در داستان پادشاه لیدیه آورده، می‌توان گفت که حالت دیگری هم برای مغالطه ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد:

گاهی اوقات یک «وصف / توصیف» یا یک «اسم» وجود دارد که معلوم نیست مربوط به چه چیزی / کسی است. این حالت را هم که معلوم نیست آن وصف یا اسم به چه چیزی برمی‌گردد ذیل ابهام در مرجع ضمیر حساب می‌کنیم.

مثلاً در داستان پادشاه لیدیه، این‌گونه است که پادشاه، قبل از جنگ با ایران از پیشگو مشورت می‌خواهد. پیشگو می‌گوید تو با این جنگ پادشاهی قدرتمندی را نابود می‌کنی. پادشاه لیدیه در جنگ شکست می‌خورد. کاهن در پاسخ شکوایه او گفت که نگفته کدام پادشاهی قدرتمند! او پادشاهی قدرتمند لیدیه را نابود کرد.

گول نخوری ✗

در مقابل کدام گزینه، مغالطه‌ای که ممکن است رخ دهد به درستی آمده است؟

- (۱) لیلا به زهرا گفت که معلم باسوادی دارد. (اشتراک لفظ)
- (۲) من از یاری شما بسیار خوشحال شدم. (نگارش کلمات)
- (۳) حکیم به محقق گفت که باید متن اصلی را بخواند. (نگارش کلمات)
- (۴) مترجم گفت که مؤلف کتاب نظرش را تغییر داده است. (ابهام در مرجع ضمیر)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

ابهام در کلمات یا عبارات به دلایل مختلفی ممکن است روی دهد. گاهی یک مشترک لفظی (کلمه چندمعنایی) باعث ابهام عبارت می‌شود. گاهی مشخص نبودن مرجع یک ضمیر ممکن است باعث ابهام شود و گاهی به طور کلی خود عبارت دوپهلو است و می‌توان آن را به چند حالت معنا کرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مرجع ضمیر «ش» در عبارت «نظرش را تغییر داده است» ابهام دارد و مشخص نیست که مؤلف کتاب نظر خود را تغییر داده است یا باعث شده است که نظر مترجم تغییر کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): عبارت «معلم باسوادی دارد» ابهام دارد و مشخص نیست که به «لیلا» برمی‌گردد یا به «زهرا»؛ پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

گزینه (۲): عبارت «یاری شما» ابهام دارد و مشخص نیست که چه کسی به چه کسی یاری رسانده است (من به شما یا شما به من؟)؛ پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

گزینه (۳): مرجع عبارت «متن اصلی را بخواند» ابهام دارد و مشخص نیست که حکیم گفته که خود باید این کار را بکند یا به محقق گفته که این کار را انجام دهد؛ پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

در مقابل کدام گزینه، مغالطه‌ای که ممکن است رخ دهد به درستی آمده است؟ (سؤال ۱۲۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

- (۱) علی با برادرش به دیدن دوستش رفت. (نگارش کلمات)
- (۲) مردم شهر شما مانند ما باعاطفه نیستند. (نگارش کلمات)
- (۳) پیرخرد گوش شنوا و چشم بینا دارد. (ابهام در مرجع ضمیر)
- (۴) می‌توان گفت که کلام فلسفه است، اما عرفان نه. (ابهام در مرجع ضمیر)

در صورتی که مفهوم C اعم از دو مفهوم A و B باشد و بتوان صرفاً به برخی از مصادیق A وصف غیر B را نسبت داد، کدام عبارت ضرورتاً صحیح است؟

- (۱) صرفاً برخی از مصادیق غیر B می‌توانند دارای وصف غیر A باشند.
- (۲) مصادیق غیر C همگی نمی‌توانند دارای وصف غیر B باشند.
- (۳) می‌توان یک قضیه سالبه کلی با مفاهیم A و B تشکیل داد.
- (۴) هر دو مفهوم C و A به نوعی اعم از مصادیق غیر B هستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۶

درس‌Box

نسبت‌های چهارگانه:

نسبت	توضیح	مثال	شکل	قضایای حاصل از اسناد دو مفهوم به هم
۱ تساوی	مصادیق دو مفهوم کاملاً یکی بوده و بر هم منطبق هستند.	«انسان» و «متفکر»		دو قضیه موجبه کلی (هر ... است): - هر انسانی متفکر است. - هر متفکری انسان است.
۲ تباین	دو مفهوم هیچ مصداق مشترکی با هم ندارند و متباین (ناسازگار) با یکدیگر هستند.	«انسان» و «سنگ»		دو قضیه سالبه کلی (هیچ ... نیست): - هیچ انسانی سنگ نیست. - هیچ سنگی انسان نیست.
۳ عموم و خصوص مطلق	یکی از مفاهیم تمام مصادیق مفهوم دیگر را شامل می‌شود و دیگری از لحاظ مصداق زیرمجموعه آن به شمار می‌آید. یک مفهوم عام‌تر و یک مفهوم خاص‌تر است.	«آسیابی» و «ایرانی»		یک قضیه موجبه کلی (هر ... است): - هر ایرانی آسیابی است. یک قضیه موجبه جزئی (بعضی ... است): - بعضی آسیابی‌ها ایرانی هستند. یک قضیه سالبه جزئی (بعضی ... نیست): - بعضی آسیابی‌ها ایرانی نیستند.
۴ عموم و خصوص من وجه	هر دو مفهوم دارای مصادیق مشترک هستند، اما هر یک از آن‌ها مصادیقی دارد که در دیگری وجود ندارد.	«سنگ» و «سفید»		دو قضیه موجبه جزئی (بعضی ... است): - بعضی سنگ‌ها سفید هستند. - بعضی سفیدها سنگ هستند. دو قضیه سالبه جزئی (بعضی ... نیست): - بعضی سنگ‌ها سفید نیستند. - بعضی سفیدها سنگ نیستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

طبق داده صورت سؤال می‌دانیم که A و B زیرمجموعه C هستند (نسبت عموم و خصوص مطلق). هم‌چنین از آن جایی که بیان شده فقط بعضی از مصادیق A غیر B هستند (یعنی فقط بعضی از مصادیق A مصداق B نیستند) می‌توانیم نتیجه بگیریم که بین A و B دو حالت ممکن است برقرار باشد:

- (۱) نسبت عموم و خصوص من وجه (۲) نسبت عموم و خصوص مطلق (با عام بودن A). پس شکل آن یکی از دو حالت زیر خواهد بود.



با توجه به این حالت‌ها می‌توانیم بگوییم که فقط برخی از مصادیق غیر B، غیر A هستند. به این دلیل که برخی غیر B ها A هستند! به این ترتیب گزینه (۱) تأیید می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): از آنجایی که بین B و C عموم و خصوص مطلق ($C > B$) برقرار است، بین نقیض این دو هم عموم و خصوص مطلق برقرار است (غیر B < غیر C). بنابراین می‌توان گفت که هر غیر C، غیر B است.

گزینه (۳): در صورتی می‌توان قضایایی مانند «هیچ A، B نیست» یا «هیچ B، A نیست» را بیان کرد که بین این دو مفهوم نسبت تباین برقرار باشد، ولی این گونه نیست.

گزینه (۴): مفهوم غیر B اعم از A یا C نیست. برخی از مصادیق A، غیر B و برخی دیگر از مصادیق A، B هستند. همین گزاره را می‌توان درباره C هم بیان کرد.

۷۶ در کدام گزینه، هر دو تعریف فاقد شرط جامعیت هستند؟

- (۱) جسم نامی: هر چیزی که جرم دارد - کتاب: مجموعه صفحاتی حاوی نوشته‌ها
- (۲) حرکت عرضی: تغییر رنگ یک جسم - حرکت وضعی: هر تغییری در حالت یک چیز
- (۳) جسم طبیعی: ماده‌ای که از چهار عنصر تشکیل شده - عرفان: انجام ریاضت‌ها و سلوک نفسانی
- (۴) علیت: رابطه‌ای که در آن یک چیز بعد چیزی دیگر می‌آید - شیمی: علم مطالعه جامدات و مایعات

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

شرط جامع بودن و مانع بودن

- تعریف جامع ← جامع بودن یک تعریف یعنی این که آن تعریف همه مصادیق مفهوم را در بر بگیرد و هیچ یک از مصادیق مفهوم مجهول خارج از شمول تعریف ما واقع نشوند.
- تعریف مانع ← مانع بودن یک تعریف یعنی این که آن تعریف مصادیق بی‌ارتباط با آن مفهوم را در بر نگیرد و به اصطلاح مانع اغیار باشد.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): مانع نیست (شامل اجسام غیرزنده یعنی اشیائی مثل میز، صندلی و ... هم می‌شود). - مانع نیست (شامل مجله، روزنامه و سایر انواع آثار مکتوب هم می‌شود).
- گزینه (۲): جامع نیست (سایر تغییرات یک چیز نظیر تغییر اندازه، شکل و ... را در بر نمی‌گیرد). - مانع نیست (حرکت وضعی صرفاً تغییر مکان شیء است، ولی این تعریف سایر انواع تغییرات یک شیء را نیز در بر می‌گیرد).
- گزینه (۳): جامع نیست (بسیاری از مواد این‌گونه نیستند و این یک تعریف ناقص، منسوخ و قدیمی درباره مواد است). - جامع نیست (شامل جنبه نظری عرفان نمی‌شود و فقط به اعمال و تمرینات عارفانه اشاره دارد).
- گزینه (۴): مانع نیست (هر دو چیزی که پشت سر هم اتفاق می‌افتند لزوماً علت و معلول نیستند، مثلاً اگر دانش آموزی بعد از دانش‌آموز دیگری وارد کلاس شود، این صرفاً هم‌زمانی است و ربطی به علیت ندارد). - جامع نیست (شیمی علم مطالعه مواد است و ماده فقط جامد و مایع نیست و انواع دیگری هم دارد).

روش تشخیص جامع و مانع بودن ← اگر بپذیریم که شکل کلی تعریف به این صورت است: «مفهوم مجهول: تعریف»

- دو سؤال می‌پرسیم: آیا هر مجهولی تعریف است؟ ← خیر = جامع نیست / بله = جامع است
- آیا هر تعریفی مجهول است؟ ← خیر = مانع نیست / بله = مانع است

تیزبازی

نوع هر یک از استدلال‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه بیان شده است؟

- از آن جایی که با حذف یک قطعه از ماشین کارکرد آن مختل می‌شود، اخراج بازیکن فوتبال به کل تیم صدمه می‌زند.
- بنا بر آمارهایی که در این سال‌ها ارائه شده‌اند، اکثر تصادفات جاده‌ای ناشی از سرعت غیرمجاز هستند.
- از آن‌جا که این چند روز شهر تعطیل است و اکثر مردم به مسافرت رفته‌اند، امروز در ساعت هفت این خیابان خلوت است.

(۱) استقرای تمثیلی - استقرای تعمیمی - استنتاج بهترین تبیین

(۲) استقرای تمثیلی - استقرای تعمیمی - استدلال قیاسی

(۳) استدلال قیاسی - استقرای تمثیلی - استنتاج بهترین تبیین

(۴) استقرای تمثیلی - استدلال قیاسی - استقرای تعمیمی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

مثال گوسی تلفن جدیدی که به بازار آمده است ظاهری شبیه گوسی من دارد؛ بنابراین باید امکانات و برنامه‌های آن نیز با گوسی من یکسان باشد.	سرایت‌دادن حکم یک مورد خاص به مورد خاص دیگر به خاطر وجود شباهت میان آن‌ها	(۱) استقرای تمثیلی	اقسام استدلال استقرایی
مثال هر بار که از این پارچه استفاده می‌کنم، چرخ خیاطی من درست کار نمی‌کند؛ بنابراین چرخ خیاطی من نمی‌تواند با این نوع پارچه کار کند.	تعمیم‌دادن حکم موارد متعدد و مکرر به مجموعه‌ای عام‌تر که آن‌ها را هم در بر می‌گیرد.	(۲) استقرای تعمیمی	
مثال در این موقع از روز، چراغ خودروهایی که در این جاده کوهستانی از طرف مقابل می‌آیند روشن است؛ از آن‌جا که بعید است چراغ همه آن‌ها از شب قبل روشن مانده باشد و هوا آفتابی است و نیازی به نور خودرو نیست، بنابراین احتمالاً در جلوی ما تونل قرار دارد.	بررسی تبیین‌ها و احتمالات گوناگون و انتخاب بهترین و محتمل‌ترین تبیین در بین آن‌ها	(۳) استنتاج بهترین تبیین	

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی استدلال‌های صورت سؤال:

استدلال اول: از بیان این‌که بین یک ماشین و یک تیم فوتبال شباهت وجود دارد، نتیجه‌گیری کرده است؛ بنابراین استدلال از نوع استقرای تمثیلی است.

استدلال دوم: این استدلال یک استقرای تعمیمی قوی است که براساس موارد آزمایشی و تجربه‌شده متعدد نتیجه‌گیری شده است. استدلال سوم: در این استدلال، با توجه به شواهد و قرائن، احتمالی‌ترین حالت نتیجه‌گیری شده است؛ بنابراین استدلال از نوع استنتاج بهترین تبیین است.

در بررسی استدلال سوم لازم است اشاره کنیم در مواردی که میان استقرا و قیاس تردید دارید، به این نکته توجه کنید که نتیجه استدلال قیاسی (در فرض مقدمات آن) صددرصد یقینی است؛ بنابراین اگر احتمال دیگری مطرح است، استدلال استقرایی است. مثلاً در این مورد ممکن است متوجه شوید که به دلیل ماه مبارک رمضان، مردم با وجود تعطیلات، به مسافرت نرفته‌اند و شهر شلوغ است، یا به دلیلی با وجود آن‌که مردم به مسافرت رفته‌اند، مسافران زیادی به شهر آمده‌اند و شهر هم‌چنان شلوغ است.

تیزبازی

نوع استدلال‌های زیر را از میان اقسام استقرا و قیاس تعیین کنید و قوت و ضعف آن‌ها را مشخص کنید:

(منطق - فعالیت تکمیلی - صفحه ۵۸ کتاب درسی)

الف) این خلدون می‌نویسد: تمدن مانند انسانی است که متولد می‌شود و رشد می‌کند و پس از مدتی تبدیل به جوان برومندی می‌شود و به اوج شکوفایی خود می‌رسد، اما پس از مدتی دوران پیری و کهولت آن فرامی‌رسد و به تدریج می‌میرد؛ بنابراین هر تمدنی از میان می‌رود.

ب) سگ گله هنگام دزدیده شدن گوسفند پارس نکرده است، پس مطمئناً دزد غریبه نیست.

ج) از آن‌جا که در مدت یک سال گذشته در ساعت هفت این خیابان خلوت بوده است، امروز نیز خلوت است.

د) از آن‌جا که این چند روز شهر تعطیل است و بسیاری از مردم به مسافرت رفته‌اند، امروز در ساعت هفت این خیابان خلوت است.

ه) آمارها نشان می‌دهند که اکثر تصادفات جاده‌ای ناشی از سرعت غیرمجازند.

و) تمامی تاکسی‌های شهر ما، مطابق قانون زردرنگ هستند. بنابراین، این ماشین سفید تاکسی نیست.

در کدام گزینه نوع قضیهٔ حملی با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) وزن ماهی‌های این آکواریوم، بیشتر از سایر ماهیان است.
- (۲) منبع اصلی تأمین نور و انرژی برای حیات روی زمین، خورشید است.
- (۳) انسان در جست‌وجوی معنای زندگی و خوشبختی حقیقی است.
- (۴) بزرگ‌ترین انقلاب‌های تاریخ منجر به تغییراتی در ساختار قدرت شده‌اند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۶

درس‌Box

- اقسام قضیهٔ حملی:
- (۱) شخصی: قضیه‌ای که موضوع آن مفهومی جزئی است. مثال: سهیل درسخوان است.
 - (۲) محصوره: قضیه‌ای که موضوع آن مفهومی کلی است. مثال: هر دانش‌آموزی درسخوان است.

❖ قیدی که بر سر قضایای محصوره می‌آید و دامنهٔ مصادیق موضوع را تعیین می‌کند، «سور» نامیده می‌شود. این قید به دو صورت: (۱) کلی (هر یا هیچ) و (۲) جزئی (بعضی) ذکر می‌شود و بیانگر «کمیت قضیه» است.

«خورشید» یک مفهوم جزئی است که در گزینهٔ دوم موضوع قضیه است و می‌توانیم آن را قضیهٔ شخصی محسوب کنیم. سایر گزینه‌های تست، قضیهٔ محصوره هستند و می‌توانیم برای آن‌ها «سور» در نظر بگیریم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزپازی

توجه کنید که منظور دقیق کتاب درسی از جزئی بودن موضوع در قضیهٔ شخصی و کلی بودن موضوع در قضیهٔ محصوره لزوماً همان کلی و جزئی درس سوم نیست. وقتی می‌گوییم موضوع یک قضیهٔ شخصی جزئی است، منظورمان از جزئی این است که یک شخص یا مجموعهٔ خاص و مشخص است و محمول قضیهٔ ما بر کل آن مجموعه یا شخص مشخص حمل می‌شود. برای مثال قضیهٔ «دانش‌آموزان کلاس ما یازده نفر هستند» یک قضیهٔ شخصی است، زیرا موضوع آن یک مجموعهٔ مشخص است و محمول یک بار بر کل موضوع حمل می‌شود. کل دانش‌آموزان کلاس ما یازده نفر هستند. نمی‌توانیم محمول را بر هر یک از مصادیق موضوع به طور جداگانه حمل کنیم و بگوییم «دانش‌آموز الف یازده نفر است، دانش‌آموز ب یازده نفر است و ...»!

در مقابل قضیهٔ محصوره قضیه‌ای است که موضوع آن مجموعه یا شخص خاصی نیست و در آن می‌توانیم محمول را به طور جداگانه بر تک‌تک مصادیق موضوع حمل کنیم. مثلاً قضیهٔ «دانش‌آموزان کلاس ما باهوش هستند» یک قضیهٔ محصوره است، زیرا می‌توانیم محمول را به تک‌تک مصادیق آن حمل کنیم و بگوییم «دانش‌آموز الف باهوش است، دانش‌آموز ب باهوش است و ...»، در حالی که در قضیهٔ شخصی چنین عملی ممکن نیست.

کدام عبارت صحیح است؟

- (۱) در بیت «دماغ نازکی دارم جراحی پرور عشقم / اگر بر بوی گل پا می‌نهم بر خار می‌افتد» یک قضیهٔ حملی و یک قضیهٔ شرطی یافت می‌شود.
- (۲) در عبارت «قضا ربطی دگر داده است با هم کفر و ایمان را»، یک قضیهٔ حملی دیده می‌شود که در آن «ربط‌دهنده» بر «قضا» حمل شده است.
- (۳) در عبارت «مکن سوی فلک مژگان بلند ای شمع ناقص‌پی»، می‌توان گفت که «بلندکردن» محمول قضیه است که به «مژگان» نسبت داده شده است.
- (۴) در مصراع اول بیت «کند یغما نگاه ناتوان او توانایی / به بستر بوی گل، زان نرگس بیمار می‌افتد» مفهوم «نگاه‌کننده» بر «توانایی» حمل شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

اجرای قضیهٔ حملی	موضوع	در قضیهٔ «انسان حیوان است» مفهوم «انسان» موضوع قضیه است.
	محمول	در قضیهٔ «انسان حیوان است» مفهوم «حیوان» محمول قضیه است.
	رابطه / نسبت / کیف	در قضیهٔ «انسان حیوان است» مفهوم «است» رابطهٔ قضیه است.

- حکم در قضیه به دو صورت است.
- یا در آن اوصافی را به چیزی نسبت می‌دهیم ← فعل مثبت
 - مثال: «هوا سرد است.» ← رابطهٔ ایجابی
 - یا در آن اوصافی را از چیزی سلب می‌کنیم ← فعل منفی
 - مثال: «هوا سرد نیست.» ← رابطهٔ سلبی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ اگر عبارت ذکرشده در گزینهٔ (۲) را به فرم استاندارد بازنویسی کنیم، به این شکل می‌شود: «قضا ربط‌دهندهٔ کفر و ایمان با هم است.» در این قضیه «ربط‌دهنده» (محمول) به «قضا» (موضوع) نسبت داده شده است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۱): در مصراع اول این بیت دو قضیهٔ حملی یافت می‌شود.
- گزینهٔ (۳): این عبارت یک جملهٔ امری است و جملات امری به عنوان یکی از انواع جملات انشائی، اصلاً قضیه به شمار نمی‌آیند.
- گزینهٔ (۴): اگر کمی اجزای این عبارت را مرتب کنیم و به معنای جمله توجه داشته باشیم، این گونه می‌شود: «نگاه ناتوان او، توانایی را یغما می‌کند». بنابراین موضوع جمله «نگاه ناتوان او» است و محمول این قضیه «یغماکننده» (غارتگر) است.

تیزبازی ۵۵ اگر فعل جمله مورد نظر اسنادی نبود باید آن را به فرم استاندارد «الف ب است» یا «الف ب نیست» تبدیل کنیم. برای انجام این کار باید مراحل زیر را انجام دهیم:

- نهاد جمله را جدا کرده و آن را در جایگاه موضوع می‌گذاریم.
- ادامهٔ جمله را آورده و برای ساختن محمول مطابق با روش زیر عمل می‌کنیم:
 - اگر جمله فعل معلوم داشت، از ادامهٔ جمله یک صفت فاعلی می‌سازیم.
 - اگر جمله فعل مجهول داشت، از ادامهٔ جمله یک صفت مفعولی می‌سازیم.
- اگر فعل جملهٔ اولی مثبت بود، فعل را «است» و اگر منفی بود، فعل را «نیست» در نظر می‌گیریم.

مثال هر ایرانی کارت ملی دارد ← موضوع: ایرانی / محمول: دارندهٔ کارت ملی / نسبت: است

مثال او به مدرسه نمی‌رود ← موضوع: او / محمول: رونده به مدرسه / نسبت: نیست



منطق

گول نخوری ❌

در تشخیص محمول و نسبت باید توجه کنید که همیشه فرم قضیه ما به صورت «الف ب است» یا «الف ب نیست» نمی‌باشد. ما به این فرم می‌گوییم فرم استاندارد. اگر فعل جمله اسنادی نباشد، قضیه در فرم استاندارد نبوده و ما پیش از تشخیص محمول و نسبت، باید آن را به فرم استاندارد تبدیل کنیم. برای این امر به نکته مهم زیر دقت کنید. این مورد به شدت در سؤالات کنکور پرتکرار بوده و بارها طراح در تست روی آن مانور داده است.

نوع قضیه محصوره در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- (۱) هر دم به خون دیده چه حاجت گریستن؟ (سالبه کلی)
- (۲) پرتو آفتاب عالم گیر، بر دیوار خانه می افتد. (موجبه کلی)
- (۳) نمی دزدد کس از لذات کاهش آفرین خود را (سالبه جزئی)
- (۴) چند روزی نفسم در غم تو سخت شده است (موجبه جزئی)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

موضوع قضیه، مفهومی کلی است.

در قضیه محصوره - سور قضیه نیز دامنه مصادیق موضوع را مشخص می کند، یعنی تعیین می کند که همه یا بعضی از مصادیق موضوع، مورد نظر گوینده هستند.

پس به تفاوت جزئی یا کلی بودن موضوع (که باعث جداسازی قضیه شخصی و محصوره می شود) و جزئی و کلی بودن دامنه مصادیق یا همان سور که فقط در قضیه محصوره مطرح است، دقت کنید:

موضوع قضیه - جزئی باشد: قضیه شخصی است.
کلی باشد: قضیه محصوره است.

سور قضیه محصوره - بعضی باشد: قضیه جزئی است.
هر یا هیچ باشد: قضیه کلیه است.

بنابراین جزئی و کلی بودن «سور قضیه» که مربوط به مصادیق موضوع است، با جزئی و کلی بودن «موضوع قضیه» که مربوط به مفهوم موضوع است تفاوت دارد و تنها در لفظ اشتراک دارند.

اکنون اگر تقسیم بندی قضایا به موجب (دارای فعل مثبت) و سالبه (دارای فعل منفی) را هم در نظر بگیریم، قضایای محصوره به چهار دسته کلی زیر تقسیم می شوند:

سالبه	موجب	
هیچ الف ب نیست (سالبه کلی)	هر الف ب است. (موجب کلی)	دارای سور کلی
بعضی الف ب نیست. (سالبه جزئی)	بعضی الف ب است. (موجب جزئی)	دارای سور جزئی

در گزینه (۱) استفهام انکاری دیده می شود. در واقع معنای اصلی این جمله چنین است: «هیچ حاجتی به خون دیده گریستن در هر لحظه وجود ندارد». لذا این قضیه در اصل سالبه کلی است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۲): در این قضیه در مورد «به دیوار افتادن پرتوهای آفتاب» سخن گفته شده است. قاعداً همه پرتوهای آفتاب در دیوار نمی افتند و نمی توانیم سور این قضیه را کلی فرض کنیم. بنابراین اگر این قضیه را در فرم استاندارد و کامل بنویسیم، این گونه می شود: «بعضی پرتوهای آفتاب عالم گیر به دیوار خانه می افتد».

گزینه (۳): اگر این قضیه را به شکل کامل و استاندارد بازنویسی کنیم این گونه می شود: «هیچ کسی از لذات کاهش آفرین خود نمی دزدد (کم نمی کند)»؛ بنابراین این قضیه سالبه کلی است.

گزینه (۴): در این عبارت فرد درباره نفس هایش به طور کلی یک حکم بیان می کند. او می گوید «هر نفس من در غم تو سخت است»؛ بنابراین قضیه موجب کلی است. دقت کنید که عبارت «چند روزی» را اشتباهاً موضوع قضیه در نظر نگیرید!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منطق

تیزبازی

در زبان طبیعی گاهی قوانین و مطالب علمی را بدون سور بیان می‌کنند. از آن‌جا که قوانین همواره کلی هستند، این گونه قضا یا را به قضای کلیه تبدیل می‌کنیم.

مثال

- آهن در اثر گرما منبسط می‌شود ← هر آهنی در اثر گرما منبسط می‌شود.
- کسانی که بدون مجوز وارد محدوده طرح ترافیک شوند، جریمه می‌شوند ← همه کسانی که بدون مجوز وارد طرح ترافیک شوند، جریمه می‌شوند.
- بر مسلمانان مکلف، نماز واجب است ← بر هر مسلمان مکلفی نماز واجب است.
- زمین شوره‌زار برای کشاورزی مناسب نیست ← هیچ زمین شوره‌زاری برای کشاورزی مناسب نیست.

اما اگر با عبارتی مواجه شویم که قانون نیست و سور آن بیان نشده است و قوانین و شواهدی نیز برای تشخیص کلی یا جزئی بودن سور آن وجود نداشته باشد، باید به حداقل اطلاعات بسنده کنیم و از میان کلیه یا جزئی بودن، آن قضیه را لااقل جزئی بدانیم.

مثال

- دانشجویان وارد کلاس شدند ← بعضی از دانشجویان وارد کلاس شدند.
- اموال را دزدیدند ← بعضی از اموال را دزدیدند.

گول نخوری

همیشه الفاظ «هر و هیچ و بعضی» که در ابتدای قضیه می‌آیند سور نیستند. گاهی اوقات:

(۱) این الفاظ بخشی از قیدی هستند که در ابتدای عبارت آمده است و نه خودشان سور هستند و نه اسم بعدشان موضوع قضیه است، بلکه بیان کردن هر دویشان اختیاری است، زیرا یک قید اضافی محسوب می‌شوند. گاهی هم همراه دیگر اجزای جمله نظیر مفعول و ... می‌آیند و صرفاً به خاطر به هم خوردن ترتیب اجزای جمله ابتدا آمده‌اند، وگرنه سور موضوع نیستند.

● مثال هر چیزی که خواستی برآورده کردم ← نه «هر» سور عبارت است و نه «چیز» موضوع آن ← موضوع این عبارت «من» است و این یک قضیه شخصی است و اصلاً محصوره نیست.

(۲) اسلوب استثنا که در ابتدای عبارت یک سور کلی می‌آید و سپس با لفظ «جز، به‌جز، آلا و ...» یک مورد خاص از آن حکم استثنا می‌شود. در این حالت باید آن امر خاص را در جایگاه موضوع قضیه قرار داده و موجه و سالبه بودن فعل را تغییر دهیم (به حالت حصر تبدیل می‌شود).

● مثال هیچ کس از او نترسید جز علی ← علی از او ترسید ← قضیه شخصی موجه است.

منحنی مرز امکانات تولید (PPF) یک کشور کدام یک از موارد زیر را نشان می‌دهد؟

- (۱) مقدار تولید با توجه به منابع موجود
- (۲) قیمت محصولات با توجه به مقدار عرضه و تقاضا
- (۳) هزینه به کار رفته شده برای تولید دو کالا را نمایش می‌دهد.
- (۴) مقدار خرید انجام شده از هر یک از محصولات بر روی محور X ها و Y ها

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث مرز امکانات تولید دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

الگوی مرز امکانات تولید یکی از الگوهای اقتصادی است که اجازه می‌دهد تا درک بهتری از بده - بستان‌های یک کشور در استفاده از منابع کمیاب پیدا کنید و مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداکثر امکان تولید شرکت با منابع موجود است و در واقع مرز امکانات تولید مرزی است بین آنچه یک کسب‌وکار (همانند یک شرکت تولیدی) با استفاده از منابع موجود و در دسترس می‌تواند تولید کند و آنچه نمی‌تواند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منحنی مرز امکانات تولید (PPF) مقدار تولید را با توجه به منابع موجود نشان می‌دهد. منحنی مرز امکانات تولید، ارتباطی با قیمت محصولات، مقدار خرید انجام شده از محصولات و هزینه به کار رفته شده برای تولید کالا ندارد. (رد گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴))

کدام مورد در رابطه با قرارداد گات درست است؟

- (۱) قراردادی است که کشور انگلستان در سال ۱۷۰۱ تصویب کرد و براساس آن واردات پوشاک ابریشمی از ایران، هند و چین را ممنوع کرد.
- (۲) کشورهای آلمان و اروپای شرقی و ایالات متحده در جهت تقویت و حمایت از صنایع داخلی خود، تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی وضع کردند.
- (۳) آمریکا، کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به قرارداد گات را امضا کردند.
- (۴) ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان، قراردادی غیررسمی را امضا کردند که به نام قرارداد «گات» مشهور شد.

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث وضع تعرفه‌های مختلف کشورها به جهت حمایت از صنایع داخلی و قرارداد گات دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ و کنکور تیرماه ۱۴۰۲ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

در سال ۱۹۴۷، ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان، قراردادی غیررسمی را امضا کردند که به نام قرارداد «گات» مشهور شد و بعدها به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): این قانون در جهت حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان صورت گرفته است و ارتباطی با قرارداد گات ندارد.
- گزینه (۲): این گزینه هم ارتباطی با قرارداد گات ندارد.
- گزینه (۳): اشاره به پیمان نفتا دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درس‌Box

کشور A و B فقط دو محصول روغن و پنیر را تولید می کنند. کشور A به ازای هر کیلو روغن که تولید می کند، از تولید ۵ کیلو پنیر صرف نظر می کند. کشور B به ازای هر کیلو روغن که تولید می کند، از تولید ۸ کیلو پنیر صرف نظر می کند. با توجه به اطلاعات ارائه شده، کشور A دارای کدام مزیت است؟

(۲) مزیت نسبی در تولید روغن

(۱) مزیت نسبی در تولید پنیر

(۴) مزیت مطلق در تولید روغن

(۳) مزیت مطلق در تولید پنیر

مشاوره دانش آموزان به مبحث مزیت مطلق و نسبی دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت ماه ۱۴۰۴ و کنکور تیرماه ۱۴۰۳ و دی ماه ۱۴۰۱ به عنوان سؤال و همچنین در امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

مزیت نسبی: مزیت نسبی یعنی تولید محصول با هزینه فرصت کمتر یا مقرون به صرفه تر نسبت به محصولات دیگر در یک کشور.
مزیت مطلق: مزیت مطلق یعنی تولید محصول با هزینه فرصت کمتر یا مقرون به صرفه تر در یک کشور نسبت به تولید همان محصول در سایر کشورها در شرایط کاملاً یکسان.

مزیت نسبی با مفهوم هزینه فرصت در ارتباط است. از آنجا که هزینه فرصت تولید یک کیلو روغن در کشور A کمتر است (زیرا در ازای تولید یک کیلو روغن کشور A، ۵ کیلو پنیر و کشور B، ۸ کیلو پنیر را از دست می دهد)؛ بنابراین می گوییم، کشور A در تولید روغن مزیت نسبی دارد.

هنگامی که برای به دست آوردن مقداری از یک کالا مجبور هستیم مقداری از کالای دیگر را از دست دهیم، با مفهوم هزینه فرصت مواجه هستیم و چون در این تست کشور A برای به دست آوردن و تولید روغن به نسبت کشور B، از مقادیر کمتری پنیر صرف نظر می کند؛ در نتیجه کشور A در تولید روغن مزیت نسبی دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



با توجه به اطلاعات زیر درباره تولید خرما و گندم در دو کشور A و B، کدام مورد با توجه به مفاهیم مزیت مطلق و نسبی درست است؟

(سؤال ۱۵۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- قیمت تمام شده هر واحد خرما و گندم در کشور A به ترتیب، ۵۵۰ و ۴۷۰ واحد است.
 - هر دو کشور به یک اندازه از نیروی کار، دانش فنی و سرمایه برخوردارند.
 - قیمت تمام شده هر واحد خرما و گندم در کشور B به ترتیب، ۶۸۰ و ۵۲۰ واحد است.
- (۱) کشور A باید هر دو محصول را در کشور خود تولید کند.
 - (۲) کشور A، خرما را در کشور خود تولید کند و گندم را از کشور B خریداری کند.
 - (۳) کشور B، گندم را در کشور خود تولید کند و خرما را از کشور A خریداری کند.
 - (۴) کشور B باید در تولید خرما و گندم متمرکز شود و هر دو را در کشور خود تولید کند.



کدام گزینه نادرست است؟ ۸۴

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث انواع کسب‌وکارها و تعاونی‌ها دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ و در امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

- (۱) نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر شخصی به اندازه سرمایه‌اش می‌باشد.
 (۲) در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند.
 (۳) شرکت تعاونی کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.
 (۴) در شرکت‌های تعاونی، افراد با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

تعاونی، کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند. مثلاً تعاونی کشاورزی را عده‌ای از کشاورزان تشکیل می‌دهند تا برای تهیه بذر مرغوب و تهیه سموم و کود و نیز امکان بازاریابی، تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیره توزیع به آن‌ها کمک کند.

گزینه (۱) نادرست است، چراکه در تعاونی‌ها نحوه اداره آن‌ها براساس هر نفر، یک رأی است، یعنی هر کدام از اعضا، صرف نظر از این که چه قدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی خواهد داشت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درست یا نادرست بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) راننده تاکسی که فقط راه‌های اصلی را بلد است و قصد یادگیری راه‌های فرعی را ندارد، از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری، ویژگی خودرأی بودن را دارد.

ب) در بازار عوامل تولید، خانوارها خریدار و بنگاه‌ها فروشنده هستند.

ج) هنگامی که در بازار با کمبود تقاضا مواجه هستیم، برخی از تولیدکنندگان از قیمت خود کم می‌کنند تا بتوانند با پیدا کردن مشتری، کالاهای بیشتری را بفروشند.

د) نقاط خارج از منحنی مرز امکانات تولید، نقاط غیر قابل دستیابی هستند و هیچ زمانی نمی‌توانیم به این نقاط برسیم.

۱) الف) نادرست/ ب) نادرست/ ج) درست/ د) نادرست

۲) الف) نادرست/ ب) درست/ ج) درست/ د) درست

۳) الف) درست/ ب) درست/ ج) نادرست/ د) نادرست

۴) الف) درست/ ب) نادرست/ ج) درست/ د) درست

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث

اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی‌ماه ۱۴۰۱ و تیرماه ۱۴۰۲ به عنوان سؤال مطرح شده است.

هم‌چنین به جریان چرخشی تعاملات بین بازیگران کلیدی اقتصاد دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۲ و دی‌ماه ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

هم‌چنین به مبحث منحنی مرز امکانات تولید دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی‌ماه ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۴ و ۵

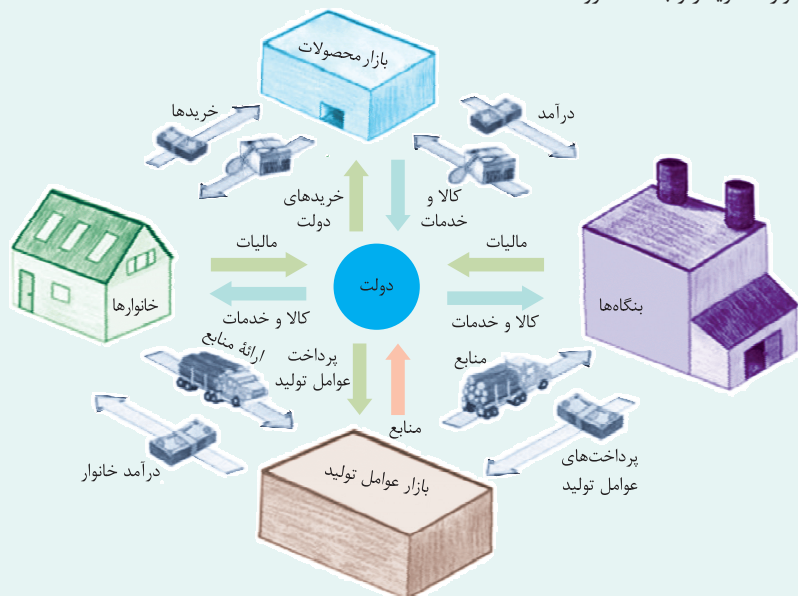
درس: Box

الف) اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن:

• خوش‌بینی زیاد درباره درآمد آینده و پس‌انداز کم‌تر برای نیازهای آتی

• سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر، بدون آمادگی لازم

ب) در بازار عوامل تولید، خانوارها فروشنده عوامل تولید هستند و بنگاه‌های اقتصادی خریدار این عوامل تولید و در بازار کالا و خدمات (بازار محصولات) خانوارها خریدار و بنگاه‌ها فروشنده هستند.



ج) اگر مقدار تقاضای کالایی از مقدار عرضه آن بیشتر باشد، در بازار کمبود عرضه رخ می‌دهد و باعث بالا رفتن قیمت می‌شود، چراکه عده‌ای که به آن کالا مشتاق‌ترند تلاش می‌کنند تا با پیشنهاد قیمت بالاتر، آن را به دست آورند. در مقابل، وقتی مقدار عرضه بیشتر از تقاضا باشد هم مازاد عرضه رخ می‌دهد؛ همین سبب می‌شود برخی از تولیدکنندگان از قیمت خود کم کنند تا بتوانند با پیدا کردن مشتری، کالای بیشتری را بفروشند.

د) وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون آن‌که از تولید کالاهای دیگر کاسته شود. ناحیه خارج از مرز فقط نقاطی هستند که کشور می‌تواند آرزوی رسیدن به آن‌ها را داشته باشد. این نقاط با فرض ثابت ماندن عوامل و منابع کشور، غیر قابل دستیابی هستند، زیرا کشور منابع کافی را برای تولید در آن سطح ندارد.

الف) نادرست؛ راننده تاکسی که فقط راه‌های اصلی را بلد است و قصد یادگیری راه‌های فرعی را ندارد، دچار اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری از نوع چسبیدن به وضعیت فعلی است نه خودرأی‌بودن.

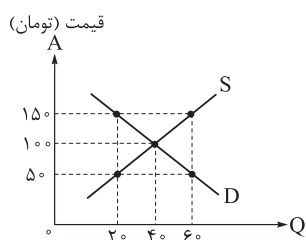
ب) نادرست؛ در بازار عوامل تولید، خانوارها فروشنده عوامل تولید و بنگاه‌ها، خریدار این عوامل تولید هستند.

ج) درست؛ هنگامی که در بازار با کمبود تقاضا یا مازاد عرضه روبه‌رو هستیم، قیمت‌ها از سطح تعادلی بالاتر است و برای این‌که تولیدکنندگان بتوانند محصولات خود را بفروشند، باید قیمت کالا و یا خدمات را تا سطح قیمت تعادلی کاهش دهند.

د) نادرست؛ درست است که نقاط خارج از منحنی مرز امکانات تولید نقاط غیر قابل دستیابی هستند و نقاط آرزویی می‌باشند، اما این در حالی است که منابع و امکانات ما ثابت در نظر گرفته شده‌اند. اگر بتوانیم با عوامل مختلفی همچون تولید نسل، کشف معادن جدید و اختراعات و ابداعات، منابع را افزایش دهیم، منحنی مرز امکانات تولید جدیدی را داریم و دیگر این نقاط در منحنی مرز امکانات تولید جدید، نقاط غیر قابل دستیابی نیستند.

دانش‌آموز عزیز، با دیدن بازار عوامل تولید سریعاً می‌تونی به این نتیجه بررسی که خانوارها فروشنده هستند و بنگاه‌ها خریدار.

۸۶ با توجه به نمودار زیر به ترتیب، میزان فزونی عرضه بر تقاضا و میزان درآمد در قیمت ۱۵۰ ریال کدام است؟



(۱) ۴۰ - ۳۰۰

(۲) ۲۰ - ۳۰۰

(۳) ۶۰ - ۹۰۰

(۴) ۴۰ - ۹۰۰

مشاوره دانش‌آموزان به مسائل مربوط به تعادل بازار دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ و امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

میزان فزونی عرضه بر تقاضا یعنی مازاد عرضه یا کمبود تقاضا که در قیمت‌های بالاتر از تعادلی این مازاد عرضه وجود دارد و این مازاد عرضه در قیمت ۱۵۰ تومان، $(۶۰ - ۲۰ = ۴۰)$ واحد می‌باشد. (رد گزینه‌های (۲) و (۳))
برای به دست آوردن درآمد در قیمت ۱۵۰، کافی است قیمت ۱۵۰ را در مقدار تقاضا ۲۰ واحد ضرب کنیم $(۱۵۰ \times ۲۰ = ۳۰۰)$.
۳۰۰ تومان درآمد در قیمت ۱۵۰ تومان می‌باشد. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

برای به دست آوردن مازاد عرضه یا مازاد تقاضا در هر قیمتی که داشته باشیم، کافی است مقدار عرضه و مقدار تقاضا را در قیمت مورد نظر از هم کم کنیم.

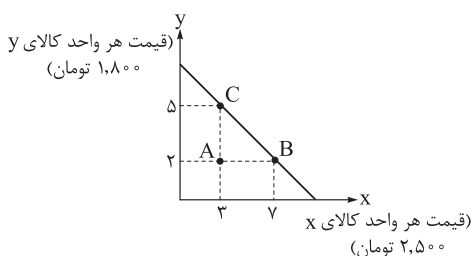
برای به دست آوردن درآمد در قیمت‌های بالاتر از تعادلی، کافی است قیمت مورد نظر را در مقدار تقاضا ضرب کنیم $(P \times Q_D)$ و برای به دست آوردن درآمد در قیمت‌های پایین‌تر از تعادلی، کافی است قیمت مورد نظر را در مقدار عرضه ضرب کنیم $(P \times Q_S)$.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

قید بودجه فردی به صورت زیر رسم شده است. اگر او نقطه A را انتخاب کند، چه مقدار از بودجه خود را می تواند

پس انداز نماید؟



(۱) ۲۰,۰۰۰ تومان

(۲) ۵۰,۰۰۰ تومان

(۳) ۱۰,۰۰۰ تومان

(۴) ۱۷,۵۰۰ تومان

مشاوره دانش آموزان به مبحث قید بودجه دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ و اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابتدا با استفاده از نقطه B که مختصات آن مشخص است، بودجه فرد را محاسبه کنید.

تعداد کالای y در نقطه B $\times$ قیمت هر واحد کالای y + تعداد کالای x در نقطه B $\times$ قیمت هر واحد کالای x = بودجه در نقطه B

B در نقطه $= ۲,۵۰۰ \times ۷ + ۱,۸۰۰ \times ۲$ بودجه در نقطه B

B در نقطه $= ۲۱,۱۰۰$ تومان بودجه در نقطه B

حال برای نقطه A رابطه بودجه را در نظر می گیریم:

A در نقطه $= ۲,۵۰۰ \times ۳ + ۱,۸۰۰ \times ۲ = ۱۱,۱۰۰$

اگر شخص مورد نظر در نقطه A (زیر، سمت چپ) خط بودجه قرار بگیرد (کمتر از بودجه خرج می کند)، می تواند ۱۰,۰۰۰ تومان

پس انداز کند. (تومان $۲۱,۱۰۰ - ۱۱,۱۰۰ = ۱۰,۰۰۰$)



تولید و فروش یک نوع یخچال در طی مراحل تولیدی چهارگانه، به ترتیب زیر است:

مرحله (۱): کارخانه ذوب فلزات، ورق فولاد را تهیه و به قیمت ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان به کارخانه پرس فولاد می‌فروشد.
مرحله (۲): کارخانه پرس فولاد، ورق فولاد را با دستگاه پرس تبدیل به درب و بدنه یخچال می‌کند و به قیمت ۶,۸۰۰,۰۰۰ تومان به کارخانه تولیدکننده یخچال می‌فروشد.

مرحله (۳): کارخانه تولید یخچال، بدنه و درب یخچال را دریافت و بعد از اتصال قطعات الکترونیکی، آن را تبدیل به یخچال کرده و با قیمت ۱۶,۷۰۰,۰۰۰ تومان به فروشگاه‌های لوازم خانگی توزیع می‌کند.

مرحله (۴): فروشندگان، یخچال را با قیمت ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ تومان به خریداران یخچال می‌فروشند. با توجه به این که نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد باشد:

الف) قیمت فروش یخچال به خریداران با احتساب مالیات بر ارزش افزوده کدام است؟

ب) مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله سوم کدام است؟

ج) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده کدام است؟

۱) الف) ۱۹,۸۰۰,۰۰۰ (ب) ۱۹,۷۶۰,۰۰۰ (ج) ۳,۸۰۰,۰۰۰

۲) الف) ۱۹,۸۰۰,۰۰۰ (ب) ۱,۶۷۰,۰۰۰ (ج) ۱,۸۰۰,۰۰۰

۳) الف) ۱۹,۷۰۰,۰۰۰ (ب) ۱,۷۶۰,۰۰۰ (ج) ۱,۸۰۰,۰۰۰

۴) الف) ۱۹,۷۶۰,۰۰۰ (ب) ۱,۷۶۰,۰۰۰ (ج) ۲,۸۰۰,۰۰۰

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) به دلیل آن که خریداران یخچال در مرحله (۴) قرار دارند، پس فرمول قیمت فروش را با احتساب مالیات بر ارزش افزوده برای مرحله (۴) در نظر می‌گیریم:

+ قیمت اولیه کالا در مرحله (۴) = قیمت فروش با احتساب مالیات بر ارزش افزوده مرحله (۴)

(نرخ مالیات × قیمت اولیه کالا در مرحله (۴))

$$= (18,000,000 + (18,000,000 \times \frac{10}{100})) =$$

$$18,000,000 + 1,800,000 = 19,800,000$$

(ب)

نرخ مالیات × قیمت کالا در همان مرحله = مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در هر مرحله

$$= 16,700,000 \times \frac{10}{100} = 1,670,000$$

ج) برای به دست آوردن مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده، کافیست قیمت کالا در مرحله آخر را در نرخ مالیاتی ضرب کنیم:

$$18,000,000 \times \frac{10}{100} = 1,800,000$$

سه کشور ایران، مالزی و اندونزی به یک اندازه از نیروی کار، سرمایه و دانش فنی برخوردارند و همه عوامل تولیدشان را برای تولید سه کالای برنج، گندم و پوشاک به کار می‌گیرند. اگر جدول زیر میزان تولید شده هر یک از کالاها باشد:

الف) به ترتیب ایران و اندونزی بهتر است در تولید کدام یک از کالاها تخصص و تمرکز یابند؟

ب) کدام گزینه در مورد مالزی صحیح نیست؟

کشور	کالاها	برنج	گندم	پوشاک
ایران		۱۶۰	۱۷۰	۱۵۰
مالزی		۱۰۰	۸۰	۹۰
اندونزی		۲۰۰	۲۶۰	۷۰

- ۱) الف) پوشاک - گندم / ب) براساس اصل مزیت نسبی باید به تولید برنج پردازد.
- ۲) الف) گندم - برنج و گندم / ب) براساس اصل مزیت مطلق باید به تولید گندم پردازد.
- ۳) الف) برنج - گندم و پوشاک / ب) براساس اصل مزیت مطلق و نسبی باید به تولید گندم پردازد.
- ۴) الف) پوشاک - گندم / ب) براساس اصل مزیت مطلق باید به تولید برنج پردازد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

اگر اصل مزیت‌های مطلق و نسبی رعایت نشود، اولاً از منابع و سرمایه‌ها به بهترین نحو ممکن استفاده نمی‌شود که به نوعی هدررفت آن‌ها محسوب می‌شود (چراکه منابع کمیاب هستند)، ثانیاً با تولید محصولات کمتر و بی کیفیت‌تر، رفاه جامعه کاهش می‌یابد. صادرات کالاها به تولیدکنندگان اجازه می‌دهد تا محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند و همچنین به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر، به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمدتر وادار شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) اگر میزان تولید پوشاک دو کشور ایران و اندونزی را مورد مقایسه قرار دهیم (دقت کنید: در قسمت «الف» فقط در مورد دو کشور ایران و اندونزی سؤال شده است)، میزان تولید پوشاک در ایران ۱۵۰ واحد و در اندونزی ۷۰ واحد است، پس در مقایسه دو کشور ایران و اندونزی می‌توان نتیجه گرفت ایران در تولید پوشاک «مزیت مطلق» دارد و در نتیجه بهتر است در محصولی که مزیت دارد (پوشاک) تخصص یابد، ولی اگر دو محصول برنج و گندم را برای دو کشور ایران و اندونزی مورد مقایسه قرار دهیم، میزان تولید برنج در اندونزی ۲۰۰ واحد و در ایران ۱۶۰ واحد و گندم در اندونزی ۲۶۰ واحد و در ایران ۱۷۰ واحد می‌باشد، پس بهتر است کشور اندونزی به دلیل این که با فرض برابری نیروی کار، سرمایه و دانش فنی نسبت به ایران برنج و گندم بیشتری تولید می‌کند، در دو محصول برنج و گندم تخصص و تمرکز یابد؛ اما با توجه به این که کشور اندونزی در تولید گندم مزیت نسبی دارد؛ تولید گندم در ارجحیت است.

ب) در مقایسه این سه کشور، ارقام مربوط به تولیدات برنج، گندم و پوشاک مالزی نسبت به سایر کشورها کمتر است؛ بنابراین مالزی در تولید این محصولات نسبت به سایر کشورها مزیت مطلق اقتصادی ندارد، یعنی هیچ کدام از این سه محصول را به صرفه تولید نمی‌کند، ولی میزان واحد تولید برنج در این کشور نسبت به گندم و پوشاک تولید شده در آن کشور (مالزی) بیشتر است، پس در تولید برنج «مزیت نسبی» دارد. براساس اصل «مزیت نسبی» نه «مزیت مطلق»، باید به تولید برنج پردازد.

(سوال ۵ - امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

با توجه به جدول زیر به سؤالات زیر پاسخ دهید.

نام کشور	خودرو	گندم
ایران	۱۰۰ واحد	۲۰۰ واحد
عربستان	۸۰ واحد	۱۰۰ واحد
آلمان	۴۰۰ واحد	۱۵۰ واحد

الف) کدام کشور در تولید گندم مزیت مطلق دارد؟

ب) کدام کشور در تولید خودرو مزیت مطلق دارد؟

ج) کشور عربستان در تولید کدام کالا مزیت نسبی دارد؟

۹۰

یک شرکت تولیدی، سالیانه ۱۰۰,۰۰۰ واحد کالا تولید می‌کند. اگر این شرکت سودی معادل ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان داشته باشد و با ۲۰ نفر کارمند و حقوق ماهانه هر کارمند ۵ میلیون تومان و هزینه مواد اولیه خریداری شده در طی سال معادل $\frac{2}{5}$ حقوق سالیانه و مجموع هزینه‌های برق، تلفن و عوارض ۱۵۰ میلیون تومان و اجاره سالیانه بنگاه معادل ۱۰۰ میلیون تومان باشد، قیمت هر واحد کالای تولید شده چه قدر است؟

(۲) ۳۵,۰۰۰ تومان

(۱) ۳۰,۰۰۰ تومان

(۴) ۱۰,۰۰۰ تومان

(۳) ۲۰,۰۰۰ تومان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث و مسائل مربوط به سود و زیان دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی‌ماه ۱۴۰۱ و کنکور تیرماه ۱۴۰۲ و تیرماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به داده‌های مسئله از جمله مقدار سود و مقدار هزینه‌های تولید و تعداد محصولات تولید شده، می‌توانیم قیمت هر واحد محصول را به دست آوریم. ابتدا با توجه به فرمول سود، درآمد را به دست می‌آوریم:

مجموع هزینه‌ها - درآمد = سود

هزینه‌ها $100,000,000 \times 20 = 2,000,000,000$: حقوق کارمندانحقوق سالانه کارمندان $1,200,000,000 = 12 \times 100,000,000$ تبدیل به سالهزینه مواد اولیه سالانه $480,000,000 = \frac{2}{5} \times 1,200,000,000$ $150,000,000$ = مجموع هزینه‌های برق، تلفن و عوارض $100,000,000$ = اجاره سالیانه $1,930,000,000 = 1,200,000,000 + 480,000,000 + 150,000,000 + 100,000,000$ = مجموع هزینه‌ها

با توجه به فرمول سود، جای گذاری را انجام می‌دهیم:

 $70,000,000 = \frac{\text{درآمد}}{x} - 1,930,000,000$ $70,000,000 + 1,930,000,000 = x$ درآمد $x = 2,000,000,000 \leftarrow$

فرمول درآمد را می‌نویسیم:

تعداد محصولات تولید شده $\times$ قیمت هر واحد محصول = درآمد
 y $2,000,000,000 = y \times 100,000$

جای گذاری می‌کنیم:

تومان $y = \frac{2,000,000,000}{100,000} = 20,000$